

др Жарко Гавриловић

СРПСКИ ПРАВОСЛАВНИ БУКВАР

У ТРИ КЊИГЕ

КЊИГА ПРВА

СЛОВАРИЦА

А

Б

В

Г

З

И

Ј

К

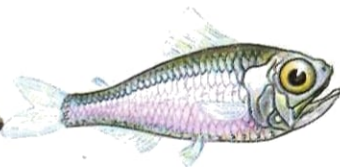
Њ

О

П

Р

Ф

Х

Ц

Д

Ъ

Е

Ж

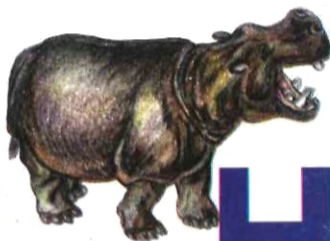
Л

ЛЬ

М

Н

С

Т

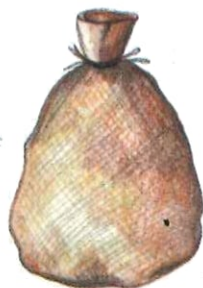
Ѣ

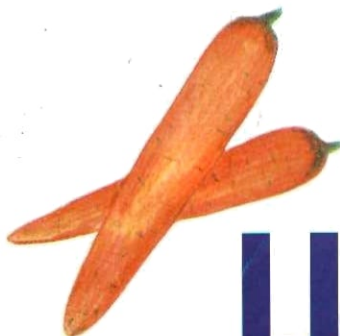
У

Ч

Ѥ

Ш

СЛОВАРИЦА

СРПСКИ ПРАВОСЛАВНИ БУКВАР
У ЧЕТИРИ КЊИГЕ

- 1) СЛОВАРИЦА
- 2) СЛАВАРИЦА
- 3) ХРИСТОВНИЦА
- 4) БУКВАРИЦА -
- СВЕТОСАВСКИ АЗБУЧНИК

Посвећено

*Светосавској деци и свима добронамерним
људима који желе да се охристове
и усаврше у уледању на Троличној Боја*

Марко Тавриловић

ПРОТОЈЕРЕЈ ЖАРКО ГАВРИЛОВИЋ

СРПСКИ ПРАВОСЛАВНИ БУКВАР

ЗА ШКОЛУ И ПОРОДИЦУ

У ЧЕТИРИ КЊИГЕ

КЊИГА ПРВА

СЛОВАРИЦА

Београд, 2002.

Аутор
Протојереј Др Жарко Гавриловић

Српски православни буквар
у четири књиге

Прва књига: **Словарица**

Сва ауторска права задржава писац

Стручни консултант
Никола Кусовац, кустос Народног музеја у Београду

Рецензенти
Др Радомир Поповић, протојереј, редовни професор Богословског факултета
Никола Кусовац, кустос Народног музеја у Београду
Протонамесник мр Драгомир Сандо, асистент Богословског Факултета

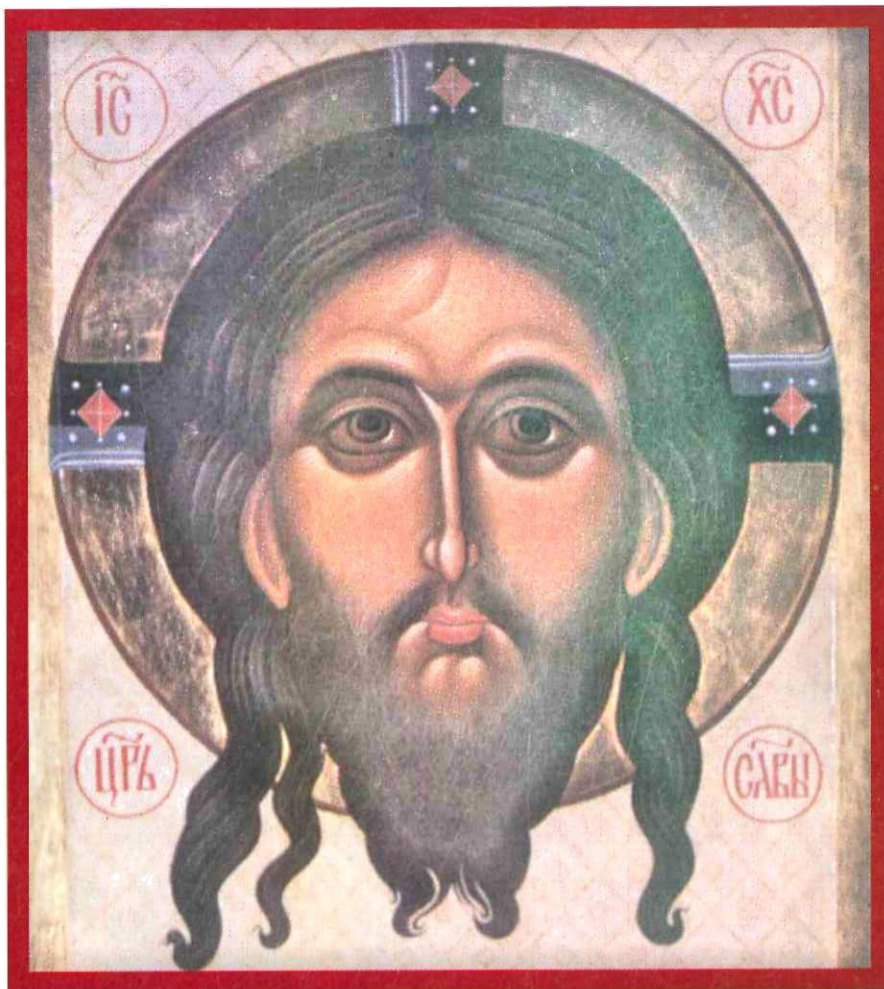
Дизајн и цртежи
Весна Костић

Нацрт корица и графичка обрада:
Весна Костић
Ненад Спиркоски

Легенда употребе боја:
Плавом бојом су означене пословице, а розе бојом загонетке и питалице, а остали
текстови црном и магентом.

Издавач аутор:
Протојереј Др Жарко Гавриловић

Штампа:
"Бањац принт"

Господ Христос каже:

**“ПУСТИТЕ ДЕЦУ, И НЕ БРАНИТЕ ИМ ДА ДОЛАЗЕ КМЕНИ,
ЈЕР ЈЕ ТАКВИХ ЦАРСТВО НЕБЕСКО”**

(Матеј 19, 14).

**“ЗАИСТА ВАМ КАЖЕМ, АКО СЕ НЕ ОБРАТИТЕ И НЕ БУДЕТЕ
КАО ДЕЦА, НЕЋЕТЕ УЋИ У ЦАРСТВО НЕБЕСКО”**

(Матеј 18, 3).

СВЕТОСАВСКА ХИМНА

- 1) УСКЛИКНИМО С ЉУБАВЉУ
СВЕТИТЕЉУ САВИ
СРПСКЕ ЦРКВЕ И ШКОЛЕ
СВЕТИТЕЉСКОЈ ГЛАВИ!
ТАМО ВЕНЦИ ТАМО СЛАВА
ГДЕ НАШ СРПСКИ ПАСТИР САВА.
ПОЈТЕ МУ СРБИ
ПЕСМУ И УТРОЈТЕ!
- 2) С НЕБА ШАЉЕ БЛАГОСЛОВ
СВЕТИ ОТАЦ САВА;
СА СВИХ СТРАНА СВИ СРБИ
С МОРА И ДУНАВА.
К НЕБУ ГЛАВЕ ПОДИГНИТЕ
САВУ ТАМО УГЛЕДАЈТЕ,
САВУ СРПСКУ СЛАВУ
ПРЕД ПРЕСТОЛОМ ТВОРЦА.
- 3) БЛАГОДАРНА СРБИЈО,
ПУНА СИ ЉУБАВИ
ПРЕМА СВОМЕ ПАСТИРУ
СВЕТИТЕЉУ САВИ.
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
СВЕТОГ САВЕ ДЕДОВИНА
С ТОБОМ СЛАВЕ СЛАВУ
СВЕТИТЕЉА САВУ!
- 4) ЗДРАВО СРЕМЕ, БАНАТЕ
И СРБИЈО СТАРА!
РАВАНИЦЕ ЧУВАЈ НАМ
ТЕЛО КНЕЗ-ЛАЗАРА!
ЦРНА ГОРО СЕСТРО МИЛА,
ЗДРАВО И ТИ С НАМА БИЛА,
ДА СЛАВИМО СЛАВУ
СВЕТОГ ОЦА САВУ!
- 5) МИЛЕШЕВО, СЛАВИ СЕ
ТЕЛОМ СВЕТОГ САВЕ,
КОГА СЛАВЕ СВИ СРБИ
С ОБЕ СТРАНЕ САВЕ!
СИНАН-ПАША ВАТРУ ПАЛИ,
ТЕЛО СВЕТОГ САВЕ СПАЛИ,
АЛ' НЕ СПАЛИ СЛАВЕ,
НИТИ СПОМЕН САВЕ.
- 6) ДА СЕ СРПСКА СВА СРЦА
С ТОБОМ УЈЕДИНЕ;
СУНЦЕ МИРА, ЉУБАВИ,
ДА НАМ СВИМА СИНЕ!
ДА ЖИВИМО СВИ У СЛОЗИ,
СВЕТИ САВО, ТИ ПОМОЗИ;
ПОЧУЈ ГЛАС СВОГ РОДА
СРПСКОГА НАРОДА!
- 7) ПЕТ ВЕКОВА СРБИН ЈЕ
У РОПСТВУ ЧАМИО,
СВЕТИТЕЉА САВЕ
ИМЕ ЈЕ СЛАВИО.
СВЕТИ САВА СРБЕ ВОЛИ
И ЗА ЊИХ СЕ БОГУ МОЛИ.
ПОЈТЕ МУ СРБИ,
ПЕСМУ И УТРОЈТЕ!

СВЕТИ
САВА

ПРВИ АРХИЕ
СРБСКИ

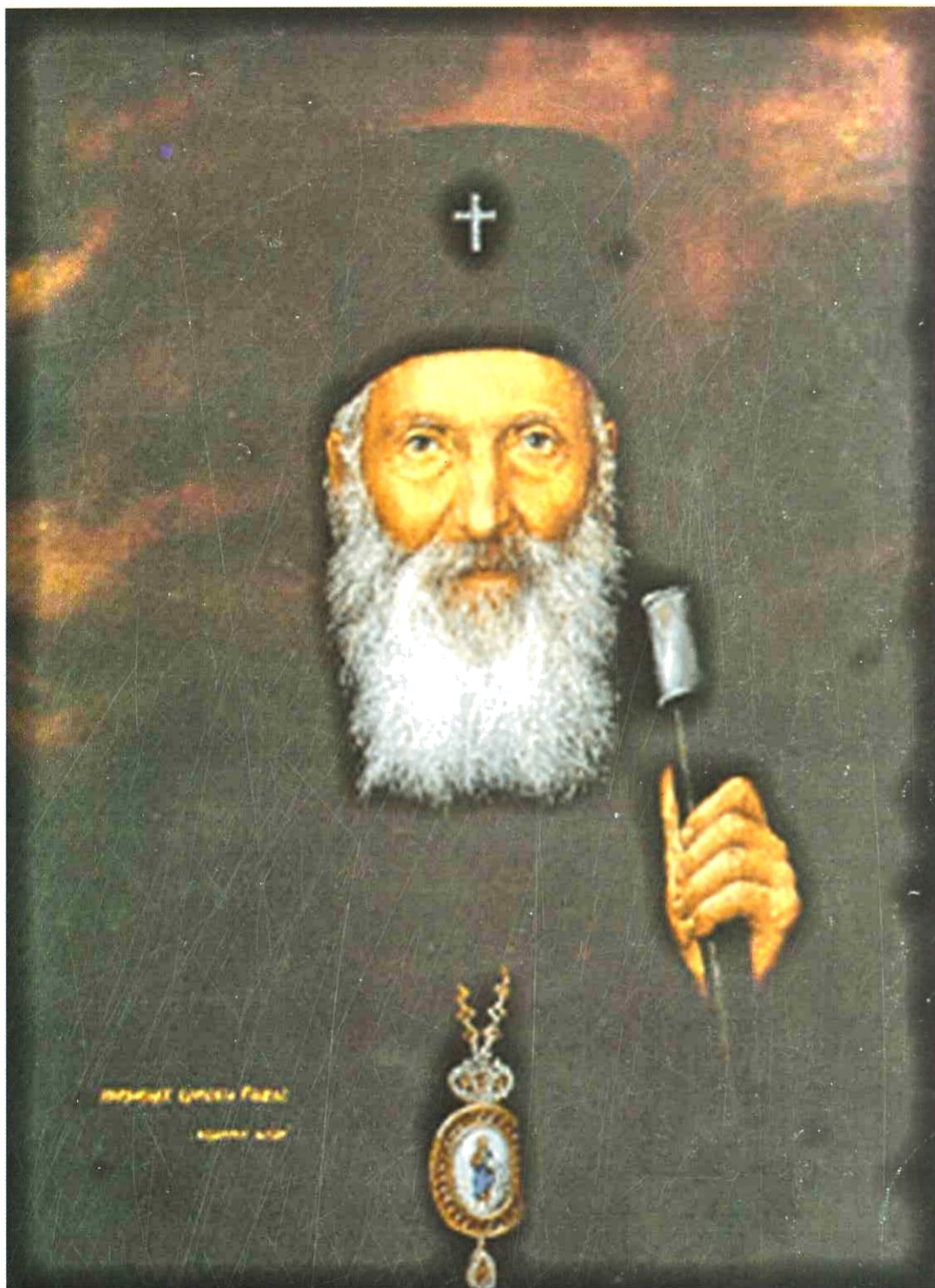

МОЛИТВА ПРЕ УЧЕЊА

СВЕБЛАГИ ГОСПОДЕ,
ПОШАЉИ НАМ БЛАГОДАТ ТВОГА СВЕТОГ ДУХА,
ДА ОСНАЖИ НАШЕ ДУХОВНЕ СИЛЕ,
ДА БИ , ПАЗЕЊИ НА УЧЕЊЕ КОЈЕ НАМ СЕ ПРЕДАЈЕ,
ПОРАСЛИ ТЕБИ, НАШЕМ ТВОРЦУ, НА СЛАВУ,
РОДИТЕЉИМА НАШИМ НА РАДОСТ,
А ЦРКВИ И ОТАЏБИНИ НАШОЈ НА КОРИСТ!

АМИНИ!

Његова светост Патријарх српски г Павле

ВЕРОУЧИТЕЉЕВ ПОЗДРАВ ДЕЦИ НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

(Саобразити дечијем узрасту и поимању)

Ја сам ваш Вероучитељ, тачније учитељ и вероучитељ, дакле, нови духовни родитељ, а ви сте моја нова духовна деца. Има разлике између ваших родитеља и нас ваших учитеља и вероучитеља.

Ваши родитељи су вас физички родили и одгајили, а сада су вас послали у школу да вас ми духовно родимо: у духу и знању, вери и моралу, па када стекнете нова знања, ви ћете почети нови духовни живот. Према томе, школа ће бити ваш нови дом, а ја ваш нови родитељ, док ћете ви међу собом бити као браћа и сестре.

Ви сте, дакле децо, дошли у школу да почнете нови, духовни живот. Ми учитељи, као ваши нови родитељи, бдећемо и старати се о вашем духовном узрастању и усавршавању, тако да постанете добри, учени, васпитани и морални људи. Веронаука није само учење о вери, већ и вајање у вама Божијег лика, стварање од вас Божије деце.

Бог и ваши родитељи дали су вам ваше физичке очи којима можете да гледате себе и овај материјални свет. Ми ћемо покушати да вам отворимо ваш духовни вид, да развијемо ваше духовне моћи и способности, како бисте упознали један други, нови и огромни свет - свет писмености, знања, вере и културе.

Пре свега, пред вама је овде *Азбука српске ћирилице*. То су слова којима *пишемо и дишемо*, са којима ћемо легати и устајати, са којима ћемо се од сада увек дружити и сусретати по дану и у ноћи, на јави и у сну. То су слова која ћете, постепено и поступно, сазнавати, која би требало да волите као зеницу свога ока, јер ћете помоћу тих слова, уз каснију допуну **црквенословенских и старословенских слова**, да читате све оно што су ваши преци писали и стварали у вековима који су прошли. А тим истим словима ћете и ви сами, кад одрастете и завршите своје школовање, писати своје поруке, песме и књиге својим потомцима. Тако ћете се, путем писмености и образовања, ухватити у свеопшти ланац живота са својим прецима и потомцима, где ћете и ви бити један беоцуг тога ланца.

Пред вама су тридесет слова наше ћириличне Азбуке, коју су, углавном, саставили Света браћа **Ћирило и Методије**, а касније дорадио

Вук Караџић. Наша азбука је најпростија и најсавршенија на свету, и у њој сваком посебном слову одговара посебан, непроменљив знак и посебан глас (изговор). Са ових тридесет слова наше Азбуке, када их потпуно савладате и научите, моћи ћете да кажете све што замислите, да напишете на нашем језику све што кажете, да заувек овековечите ваше мисли, осећања и идеале.

Дакле, све што хоћете да замислите, да кажете и напишете на нашем језику, то ћете учинити помоћу ових тридесет слова наше Азбуке.

Слова су, дакле, у култури и образовању, основни материјал којим је, и из чега је, написана нека књига, писмо, порука. Она су видљив материјал којим изражавамо наша невидљива осећања, наше мисли, тврђења, оспоравања, којима преносимо своје поруке кроз време и простор, којима остављамо писмени траг за собом и о себи. Она су вештачки, измишљени знаци који се отискају низ време преко природних ствари – боје и папира, како би оставили трагове свога постојања, стварања и делања.

Као кишне капи што чине потоке, а потоци реке, реке се, пак, сливају у мора, тако и слова дају речи, удружене речи дају реченице, више повезаних реченица дају пасусе, а сви пасуси у књизи чине једну велику, огромну књигу.

И као васиона што је саграђена од атома, а зграда из цигли, тако је и једна књига написана од ових тридесет слова наше Азбуке. И атоми се удружују у молекуле, а цигле у редове зидања неке грађевине, тако се и слова удружују у речи, а речи у реченице, реченице у мисао, мисли у пасусе, и тако сређени пасуси стварају једну написану књигу.

Што је бољи распоред тих речи у једној књизи, то су боље мисли, то су савршеније поруке једне књиге, таква књига је боља, лепша и потребнија свима људима.

До сада најбоља и најсавршенија књига, која је икада написана у роду људском за све људе света, јесте **Јеванђеље Господа нашег Исуса Христа**, а онда цео **Нови завет**, затим **Стари завет**, дакле цело **Свето писмо**, као и мудрост и учење светих отаца који нам показују пут спасења, то јест како да дођемо до Бога, до Христа, до Раја – заједнице живота са Богом.

Главна порука, деци и људима, из свих ових књига јесте: **“Будите ви, дакле, савршени као што је савршен ваш Отац небески”** (Мт. 5, 48).

Циљ нашег рађања овде на земљи јесте да постанемо слични Богу, да

будемо синови једнога Бога Сведржитеља, а са људима да будемо браћа. Зато идемо у школу, учимо разне науке да видимо колику је мудрост, лепоту и доброту Бог просуо по свој Својој творевини. **“Небеса казују славу Божију, и дела руку Његових гласи свод небески”**, каже Псалмопојац (Пс. 18, 1).

Зато се потрудите, дечице моја, да што боље савладате сва слова ове Азбуке, да их знате напамет, у свако доба дана и ноћи, писати и читати, са њима речи уобличавати и књиге стварати, како бисте једног дана постали писмени и мудри пред Богом и људима, пред прецима и потомцима. Без ових тридесет слова, који ће бити основни елементи ваше писмености, нећете моћи у животу ништа значајно остварити, нити и један други језик научити. Другим речима, **биће те слепи код очију**.

Стицање знања је мукотрпан, али частан посао. Вас су родитељи зато и послали нама да вас образујемо и васпитамо да постанете људи. Све друге науке ће помоћи вашем образовању, просвећивању, умном усавршавању, али ће Веронаука помоћи и вашем васпитању – образовању ума, срца и воље - да будете прави Божији људи. Биће то тежак, али частан посао за све нас.

Онако како сте, с муком, учили да физички проходите и ходате, тако ћете се, трудом и вежбом, учити и научити да духовно ходате по бескрајном беспућу света књиге и писмености.

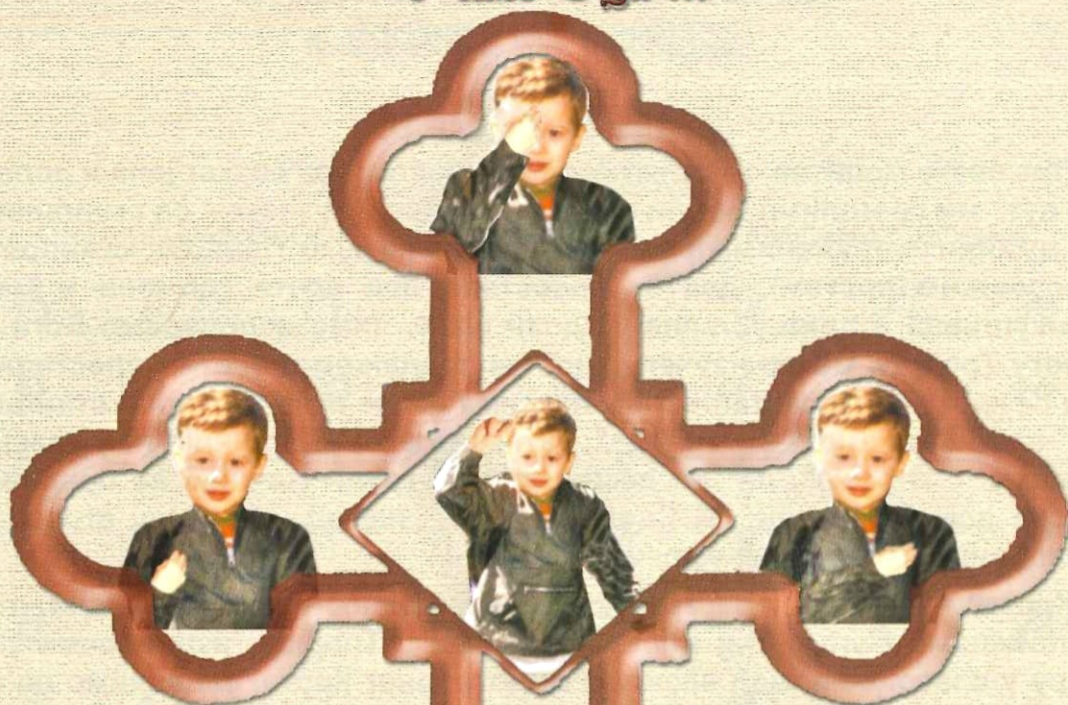
Па какако вам је било тешко и мукотрпно да се научите да физички ходате, тако ће вам бити тешко да се научите да духовно ходате по беспућима разних књига, мисли и теорија. Падали сте и устајали као мала деца кад сте некад покушали да проходите; и опет устајали и падали, али сте ипак успели да се научите да физички ходате. И сада ћете, условно и фигуративно речено, падати и устајати, понављати школско градиво и утврђивати га, све дотле док оно не постане саставни део вас самих, док не буде ваше знање, ваш манир мишљења, ваша стална навика говора. А речено је: **“Навика је друга природа”**.

Учење ових слова јесу ваши први кораци у свет културе, ваш први духовни ход и прва степеница вашег усавршавања, ради успона у небеса стваралаштва, ваше стално пењање, усхођење у свет савршенства.

Добро нам дошли, наши мали пилић и!

(Овај текст, као и све друге текстове, дужан је вероучитељ да прилагоди дечијем схватању и узрасту.)

У име Оца ...

...и Светога Духа.

Амин!

...и Сина...

КАКО СЕ ПРАВОСЛАВНИ ВЕРНИЦИ КРСТЕ !

Пре сваке молитве, на почетку сваког посла, пре сваког јела и поласка на пут, ми се молимо Богу и прекрстимо **Крсним знаком** са скупљеним, по дужини испруженим, прва три прста десне руке (палцем, кажипрстом и средњим прстом), док су преостала два прста (домали и мали) прикупљена и приљубљена уз длан шаке, чиме исповедамо Бога као Свету Тројицу. Овако научени Светим предањем и светим апостолима, ми се **крстимо** са састављеним прстима десне руке које прво стављамо на чело и кажемо: **"У име Оца"**, затим на стомак (тачније на пупак), па кажемо: **"И Сина"**, па на десну страну груди (тачније на брадавицу десне дојке), уз речи: **"И Светога Духа"**, најзад и на леву страну (на брадавицу леве дојке), уз реч: **"Амин"**.

Крстећи се овако, са три прста, ми, православни хришћани, тиме исповедамо Бога у три лица, дакле Свету Тројицу; изражавамо тиме веру у спасоносну моћ часног и животворног Крста, сведочимо да смо крштени у има Оца, Сина и Светога Духа и показујемо да припадамо православној вери. Неправославни хришћани се крсте на сасвим другачији начин. Тако је крст Христов знак распознавања, штит хришћанина као Христовог војника против демона (у народу се каже: **"Бежи као ђаво од крста."**), печат и залог Светог Духа, средство освећења. Крстом се све освећује. Нема ни једне свештене радње да се врши без крста. Крстом се осењујемо када се Богу молимо, када улазимо у цркву, њиме китимо груди, цркве, куће, њиве, винограде; он је **"анђелима слава и демонима рана"**. Зато се крстимо с пуном пажњом и свешћу.

Наша азбука изгледа овако:

АЗБУКА СРПСКА ЋИРИЛИЦА

ШТАМПАНА СЛОВА

А	а	Н	н
Б	б	Њ	њ
В	в	О	о
Г	г	П	п
Д	д	Р	р
Ђ	ђ	С	с
Е	е	Т	т
Ж	ж	Ћ	ћ
З	з	У	у
И	и	Ф	ф
Ј	ј	Х	х
К	к	Ц	ц
Л	л	Ч	ч
Љ	љ	Џ	џ
М	м	Ш	ш

ПИСАНА СЛОВА

А	а	Н	н
Б	б	Њ	њ
В	в	О	о
Г	г	П	п
Д	д	Р	р
Ђ	ђ	С	с
Е	е	Т	т
Ж	ж	Ћ	ћ
З	з	У	у
И	и	Ф	ф
Ј	ј	Х	х
К	к	Ц	ц
Л	л	Ч	ч
Љ	љ	Џ	џ
М	м	Ш	ш

ШТА САМ ЈА

Ја сам по народности Србин, а моја вера је православна, јер сам верник **Српске православне цркве**. Та вера се још зове Светосавље, Православље, јер нас је Свети Сава оправославио и охристовио. Он нас је привео ка Христу Господу, удахнуо у нас православну душу, као наш најбољи, најсветији и најпросвећенији изданац царске династије Немањића.

ШТА ЈЕ МАТЕРЊИ ЈЕЗИК

Ја сам Србин (Српкиња). Мој матерњи језик јесте српски . Он се тако зове јер обично мајка учи дете своме језику, како да говори. Свако дете, дакле, говори својим матерњим језиком. Они који су од својих мајки научили да говоре **француски** и **енглески**, Французи су и Енглези. А нама, па и нашој деци, матерњи језик је српски, писмо којим пишемо је ћирилица, а слова којима пишемо зову се **АЗБУКА**.

АЗБУКА се тако зове по именима почетних слова нашег старог писма: слово **А** се звало **АЗ**, а слово **Б** звало се **БУКИ**, (а надаље редом: вједи, глагољи...); као што је и **алфавит** (или алфабет) добио име по томе како се зову почетна слова грчке азбуке (слово **А** зове се **АЛФА**, а слово **Б** данас се зове **ВИТА**, а некад се звало **БЕТА**).

Слово **А** је прво слово наше **АЗБУКЕ**, као и многих других азбука у свету. Код слова А, као и код свих других слова, разликујемо штампана и писана слова. Осим тога, имамо велико и мало писано и штампано слово **А**, које смо написали већ у горњем заглављу, јер великим словима пишемо почетна слова речи, личних имена, имена градова, континената и томе слично, а малим словима пишемо сва друга слова у речима и реченицама. **НАШИХ ТРИДЕСЕТ РАЗЛИЧИТИХ СЛОВА КОЈИМА ПИШЕМО СВЕ КЊИГЕ, НАЗИВАМО АЗБУКОМ, А ПИСМО – ОБЛИК СЛОВА КОЈИМА ПИШЕМО – ЈЕСТЕ ЋИРИЛИЦА**, коју су саставили светитељи - браћа Ћирило и Методије. Име нашег писма ћирилица долази од имена старијег брата Ћирила, који је и био главни творац овог нашег, словенског писма.

АРА-АРА је папагај који је живи у малим јатима и настањује прашуме и шуме Бразила. Гнезди се у дупљама дрвећа.

АНЂЕЛИКА је планинска лековита биљка са нежним белим цветићима.

АЖДАЈА је лик из бајки, огромна неман (чудовиште) са крилима које баца ватру из уста. на нашим иконама, она представља опасност, несрећу, непријатеља. (Види слику горе)

АНТИЛОПА је прелепа дивља животиња, али мирољубива. Живи углавном у Африци.

АЛБРАТОС

је морска птица са широким крилима, која може дуго да лети.

АВЕТ је врста мајмуна

АВИОН је “птица” од челика” која лети.

АЈКУЛА је велика опасна риба, која живи у морима и океанима.

А

А

АНЂЕО (грчка реч и значи гласник, посланик, весник) је невидљиво, духовно биће које је Бог створио при стварању Неба, а пре стварања овог нама видљивог света, да му у свему служи и слави Његову моћ. Пошто су анђели невидљиви и у духовном стању, присутни су свуда око нас, нарочито при богослужењу у Цркви, посебно при приношењу Христове бескрвне жртве на богослужењу.

АНЂЕЛИ су, дакле, гласници и послушници Божије воље.

АНЂЕО се слика као човек безазлене и чисте лепоте, бестрасно, тј. ни као мушко ни као женско и има крила, која су знак његове духовне чистоте и сталне спремности да увек служи Господу Богу. Анђели се славе преко године у одређене дане, а седмични дан који им је посвећен јесте понедељак, када се славе **бестелесне небеске силе**. Свештеник, обучен у беле одежде за време богослужења, симболично представља Божијег анђела.

МОЛИТВА АНЂЕЛУ ЧУВАРУ:

АНЂЕЛЕ БОЖИЈИ,
 ЧУВАРУ МОЈ СВЕТИ,
 САЧУВАЈ МОЈ ЖИВОТ У СТРАХУ
 ПРЕМА ХРИСТУ БОГУ,
 УТВРДИ МОЈ УМ НА ПРАВОМ ПУТУ И
 УЧВРСТИ ДУШУ МОЈУ У ЉУБАВИ БОЖИЈОЈ,
 ДА ВОЂЕН ТОБОМ, ДОБИЈЕМ
 ОД ХРИСТА БОГА ВЕЛИКУ МИЛОСТ!

АПОСТОЛ је реч која је грчког порекла и има два значења. Она је име за Христовог ученика и следбеника кога је послао Господ Христос у свет да проповеда јеванђеље о покајању и да крштава све народе у име Оца, Сина и Светог Духа. Али, Апостол је, исто тако, име за богослужбену књигу која се чита на литургији пре светог Јеванђеља, и у њој су: Дела апостолска и посланице светих апостола. Овај Апостол обично читају школска деца коју називају чтеци, који похађају веронауку, и за то читање чтеци облаче преко свог одећа одежду која се зове **стихар**, а пре читања Апостола иду у олтар да узму благослов од свештеника који **богослужи**.

ПИТАЊА: 1) КО СУ АНЂЕЛИ?

2) КО ЈЕ СТВОРИО АНЂЕЛЕ И
КОЈА ЈЕ ЊИХОВА ДУЖНОСТ?

3) КО СУ АПОСТОЛИ?

Б б

БАЛОН је играчка, којом се деца радо играју.

БУЛКА је ливадски цвет јарко црвене боје.

БОЖУР је украсна биљка, која се гаји по баштама. Цветови су крупни и са много латица. Божур је разних боја и врста

БИЗОН је велико, шумско говече.

БУНДЕВА је биљка која служи за исхрану, а врло је лековита, нарочито њено семе.

БРАТ И СЕЈА

ОН ЈОЈ КАЖЕ: "МИЛА СЕЈО!"
ОНА ЊЕМУ: "МИЛИ БРАТЕ!"
НА СТОЛИЦИ ЈЕДНОЈ СЕДЕ
ПА ИЗ ЈЕДНЕ КЊИГЕ ЧАТЕ.

НАД ЊИМА ЈЕ АНЂ'О СЛОГЕ,
ПРАВЕ СРЕЋЕ ЧУВАР ПРАВИ;
И ЈА МОЛИМ ВИШЊЕГ БОГА
ДА ИХ НИКАД НЕ ОСТАВИ.
И ДА СВУГДЕ СРПСКА ДЕЦА
БУДУ СЕСТРЕ, БРАЋА МИЛА,
А НАД ЊИМА АНЂ'О СЛОГЕ
ДА РАЗВИЈЕ СВОЈА КРИЛА!

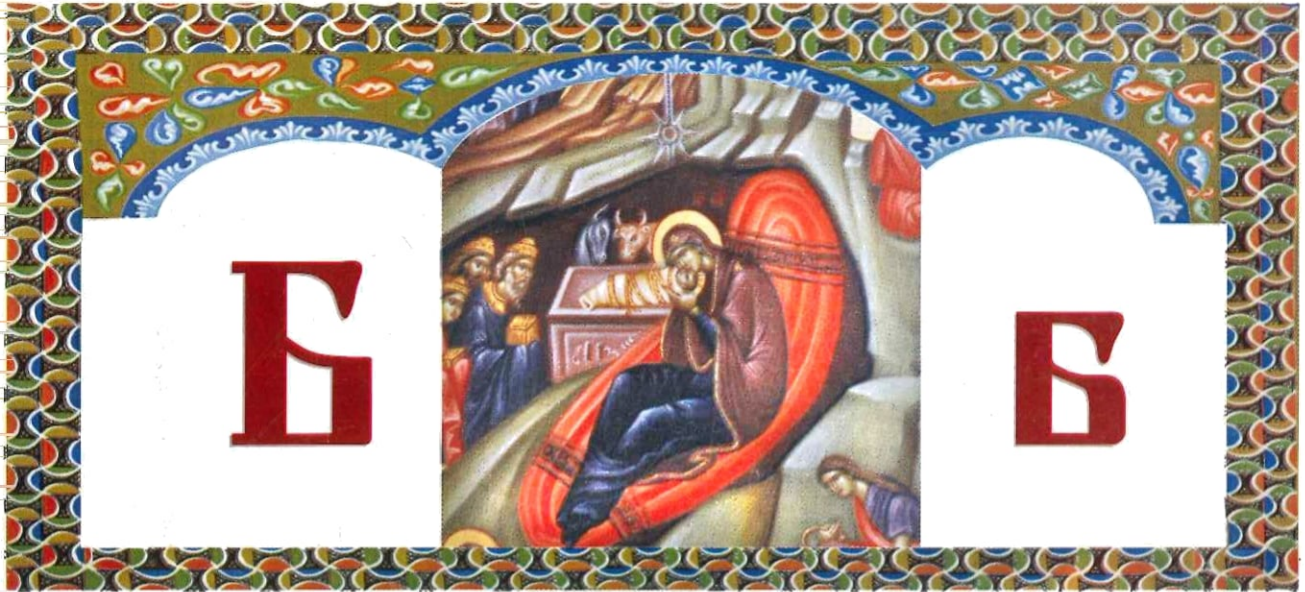
Јован Јовановић Змај

БАГРЕМ је
листопадно дрво
које у пролеће
цвета. Његов
цвет је бео цвет
пријатног мириса
и слатког укуса,
од кога пчеле
праве мед

БУБАМАРА је мала, шарена
буба која може и да лети и да
хода. Верује се да она доноси
срећу ономе на кога слети.

БАДЊАК је храстово или церово дрво које ми, православни Срби, доносимо до своје куће рано изјутра на **БАДЊИ ДАН УЧИ БОЖИЋА**, пре сунчевог изласка и стављамо са источне стране куће, уз поздрав: **“ПОМАЖЕ БОГ! И СРЕЋАН ВАМ БАДЊИ ДАН!”** На тај поздрав одговарају укућани (или само домаћица, ако других нема), посипајући Бадњачара (онога који носи бадњак) житом, уз речи : **БОГ ТИ ПОМОГАО! И СРЕЋНО ТИ БАДЊЕ ВЕЧЕ!** Увече, пред вечеру, бадњак се уноси у кућу, што обично чини домаћин, стављајући га на огњиште, уз поздрав: **“ПОМАЖЕ БОГ! И СРЕЋНО ВАМ БАДЊЕ ВЕЧЕ!”** Бадњак се тад полаже на ватру, а затим се укућани љубе, почев од домаћина као најстаријег, па све до најмлађег детета, и набрајају се жеље. Бадњак се ставља на ватру и тако жртвује, да би се његовом топлотом и светлошћу сви у кући огрејали и осветлили, па зато он и представља самог Господа Христа. Он својим божанским животом и благошћу греје људска срца, која тада виде духовни свет, који раније нису видели и постају спремни да се жртвују за своје ближње, као што се Христос жртвовао на крсту за цео људски род. На Бадњи дан, у кућу се уноси слама, која представља сламу у јаслама на којој је Христос, Син Божији, рођен. Сламу обично уноси мајка, која притом квоче као квочка, а деца иду око ње, растурају сламу како је и ред и пијучу. Онда мајка баца орахе, јабуке и друго по слами, а деца то грабећи купе. Сви затим вечерају посну вечеру. На слами се то вече обично и једе и спава у знак смирености у Христу, јер се Он, као Син Божији, родио у јаслама, на слами. На овај дан влада општа радост свих у кући!

Приликом љубљења Бадњака може се певати ова песма:

**“ОЈ БАДЊАЧЕ, БАДЊАЧЕ,
ТИ НАШ СТАРИ РОЂАЧЕ,
ДОБРО СИ НАМ ДОШАО,
И У КУЋУ УШАО!”**

**МИЛИ СРПСКИ БАДЊАЧЕ,
ТИ НАШ СТАРИ РОЂАЧЕ!
БАДЊАЧЕ, БАДЊАЧЕ!
РОЂАЧЕ, РОЂАЧЕ!”**

БОГ је најдраже, најсвемоћније и најсавршеније биће, које највише воли децу, јер имају чисту душу и без личног су греха. **БОГ** је творац света и отац свих људи, а човека је замислио на предвечном савету Пресвете Тројице. Он је створио свет ни из чега, а човека од праха земаљског и удахнуо у њега Свој Дух: **“и поста човек душа жива”** (1 Мој.2,7) и наменио му да буде господар видљивог света као Његов заменик. Наше народне пословице говоре овако о Богу: **“Коме је Бог ујак, лако му је бити светац.”** **“Када би Бог свима вољу испунио, више би нас плакало, него што би певало.”**

ДЕЧИЈА МОЛИТВА

**БОЖЕ СВЕТИ НА ВИСИНИ,
ТИ ПОМОЗИ, ТИ УЧИНИ
ДА ПОСТАНЕМ ТВОЈЕ ЧЕДО
ТВОЈИХ РУКУ, ТВОЈЕ ДЕЛО.**

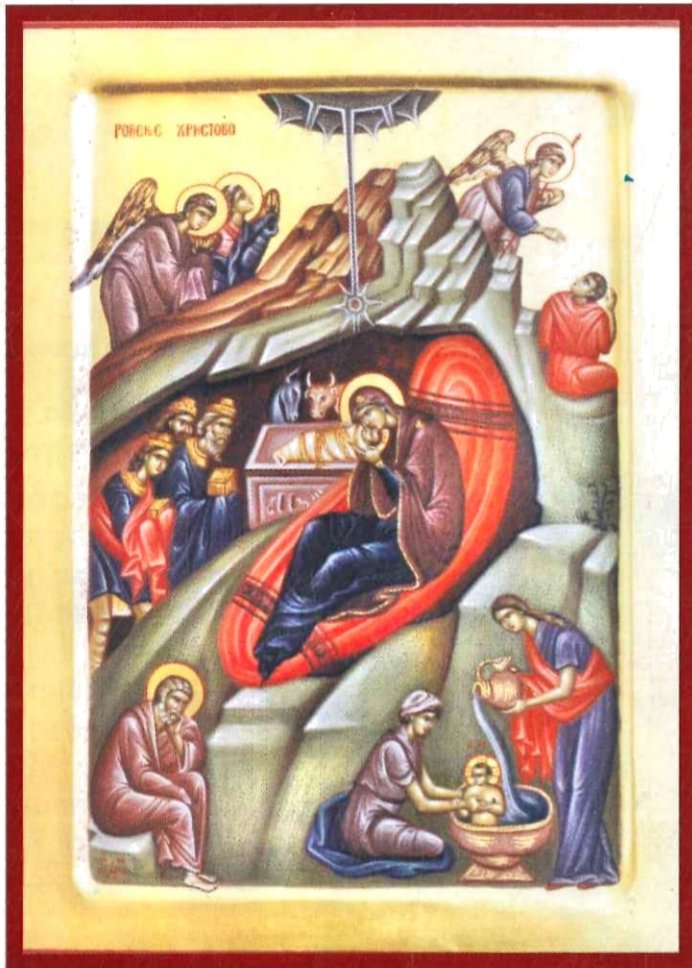
**УВЕК ДОБАР И ПОСЛУШАН,
НИКАД РЂАВ, НИКАД РУЖАН,
ДА БИ СА МНОМ СРЕЋНИ БИЛИ
РОДИТЕЉИ МОЈИ МИЛИ.**

Питања: **1. Ко је Бог?**

2. Ко највише воли децу?

БОЖИЋ је празник рођења Господа Исуса Христа, па је зато дан радости и славља. Тога дана је велика радост у свакој српској побожној кући, јер нам се родио Спас (Спаситељ): **“који је Христос Господ”** (Лк. 2, 11). За дочек Божића ми, верници, се припремамо постом, молитвом, покајањем, причешћем и добрим делима. Тада, када се Господ Христос родио, анђели и све небеске силе су певали најлепшу песму, која је постала најсавршенија песма

свих људи добре воље: **“Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља”** (Лк. 2, 14). На Божић су дошли Мудраци са Истока, вођени звездом, у Витлејем, где се Христос родио, да се поклоне Сину Божијем, носећи му своје дарове: **злато, тамјан и смирну** (Мр. 2, 11), да Га даривају симболима три Христове службе (царске, **првосвештеничке** и пророчке). Зато су се на Божић радовали и небо и земља, анђели и људи, мудраци и пастири. Мајка на Божић припрема **ЧЕСНИЦУ** (погачу), а отац **ПЕЦИВИЦУ** (печено прасе). Први гост који нам дође у кућу, рано тога дана, зове се **ПОЛОЖАЈНИК**.

На Божић, и после Божића све до Богојављења, ми поздрављамо једни друге поздравом: **“МИР БОЖИЈИ и ХРИСТОС СЕ РОДИ!”**, на шта нам други одговарају: **“ВАИСТИНУ (УИСТИНУ, ЗАИСТА) СЕ РОДИ!”**

У нашем народу има доста лепих обичаја везаних за Божић. Они чине детињство срећним, а одрасле људе радосним.

БОГОЧОВЕК је друго име за Господа Исуса Христа, Божијег Сина, који се безгрешно оваплотио у човека од Деве Марије и Светога Духа и тако, као прави Бог постао и прави човек.

ПИТАЊА : 1) Где се Исус Христос родио?

2) Како се зове празник рођ ења Исуса Христа?

3) Ко је дошао да се поклони сину божијем?

4) Како се поздрављамо на Божић ?

ВАТРА је Божији дар људима и неопходна је за живот.

ВРАНА је врста птице слична гаврану, која је црно - сивог перја.

“Ко се дима не надими, тај се ватре не нагреје.”

“Врана врани очи не вади.”

“Ватра се сламом не гаси.”

“Ватра се гаси водом.”

“Ватра и вода су добре слуге, али рђави господари”

Загонетке

“Шта је у ватри мокро, а у води суво?” (Восак)

“Скочи срна иза трна, где се свила, ту умрла.” (Варница)

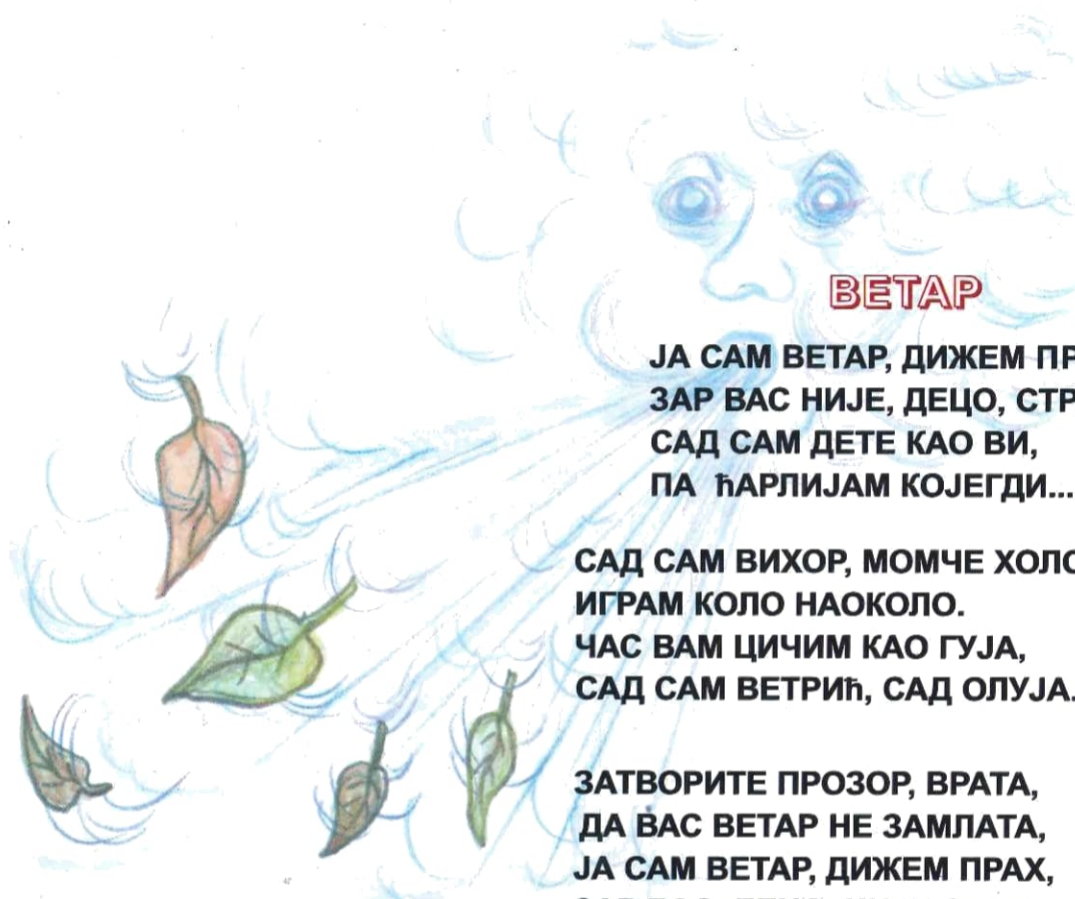

ВЕВЕРИЦА је шумска животиња, спретно се вере по дрвећу, али уме и да трчи по земљи. Храни се плодовима дрвећа.

ВИСИБАБА је рано цвеће у пролеће, нежне боје и изгледа.

ВЕТАР је струјање ваздуха око земље.

ВЕТАР

ЈА САМ ВЕТАР, ДИЖЕМ ПРАХ.
ЗАР ВАС НИЈЕ, ДЕЦО, СТРАХ?
САД САМ ДЕТЕ КАО ВИ,
ПА ЋАРЛИЈАМ КОЈЕГДИ...

САД САМ ВИХОР, МОМЧЕ ХОЛО,
ИГРАМ КОЛО НАОКОЛО.
ЧАС ВАМ ЦИЧИМ КАО ГУЈА,
САД САМ ВЕТРИЋ, САД ОЛУЈА...

ЗАТВОРИТЕ ПРОЗОР, ВРАТА,
ДА ВАС ВЕТАР НЕ ЗАМЛАТА,
ЈА САМ ВЕТАР, ДИЖЕМ ПРАХ,
ЗАР ВАС, ДЕЦО, НИЈЕ СТРАХ?

ВИД је светлост душе. Очи су чуло вида.
"Више очију више виде"

ВИЛА је лепа и маштовита шумска девојка која нам се ноћу привиђа.

”Видела се вила, у чем није била”

”Гора је роди, роса је доји, а сунце узгоји.” (Вила)

ВИНО је сок од гроздја који пијемо и којим се причешћујемо на светој литургији.

”У бурету ћути, а у глави бучи.”
(Вино)

”Ракија је вину капара”
(јер се препеченица служи пре вина).

ВОДА је течност која је нужна за живот.

”Ни тела ни душе, а по земљи мили?” (Вода)

”Шта се без живота с ватром бори и ватри одоли?”
(Вода)

ВЛАДАЊЕ је лепо понашање детета. Добро владање је стална пажња да се не погреша или некога увреди!

”С ким си, такав си”

ВУК (а у народу га зову и курјак) је крволочна звер која живи у шуми. Храни се месом животиња. Деца морају да се чувају од вука!

"Вук длаку мења, али ћуд никада"

"Живом курјаку реп се не мери"

"Вика на вука, а лисице месо једу."

ВРАБАЦ је птичица која кљуца мрвице и има га свуда и зими и лети.

ВРАПЧЕ

ЖУТИ ВРАБАЦ

ДАЈ МИ, ДАЈ МИ, МАМА,
ТАНАНО КАНАПЧЕ,
ДА ЗА НОГУ ВЕЖЕМ
ОНО МАЛО ВРАПЧЕ
ШТО ПРЕД КУЋУ ПАДЕ!
ТАКО МОЛИ РАДЕ...

ДАЛА БИХ ТИ, СИНЕ,
И ЧИТАВО КЛУПЧЕ,
АЛ' НЕ ДИРАЈ ОНО
МАЛЕНО МАНГУПЧЕ!
ОНО ТРАЖИ МИЛО
МАТЕРИНО КРИЛО!

Гвидо Тартаља.

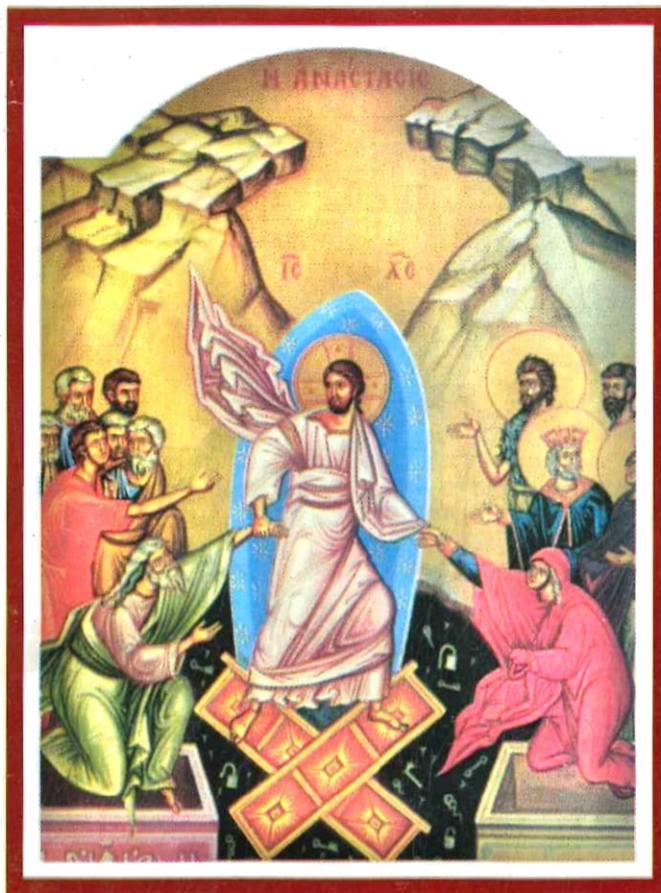
В

В

ВАВЕДЕЊЕ је празник који представља увођење Пресвете Богородице у Јерусалимски храм (док је била трогодишње дете) од стране њених родитеља Јоакима и Ане, да живи неко време тамо како би се у молитви и посту посветила Богу и научила покорности Његовој светој вољи.

ВАСКРС - ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО је највећи и најрадоснији празник, управо празник над празницима, када је Господ Христос васкрсао из гроба и тако победио три највећа човекова непријатеља: грех, болест и смрт, а тиме и ђавола - изумитеља свих човекових зала. Христос је Васкрсењем победио и све ђавоље слуге, који праве сплетке свим побожним и Христу оданим људима и показао да је увек крајња победа, победа Добра над Злом. Спасење људског рода је Господ Христос започео својим оваплоћењем од Светог Духа и Деве Марије, а довршио га Својим страдањем на крсту, полагањем у гроб, васкрсењем из гроба и вазнесењем на небо. Његово божанско биће није могла да задржи тама гроба у својим недрима.

Доказ да је Христос васкрсао јесте жива вера апостола, њихово страдање и сведочење васкрсења Христовог, њихов страдални живот и мученичка смрт. Сва вера хришћанска утемељена је на васкрсењу, запечаћена је васкрсењем, одржава се васкрсењем. Васкрсење је камен угаони хришћанства као што је Христос темељ и основ сваког

усавршавања и поправљања. Својим васкрсењем Христос је показао да Зло не може трајно да победи Добро, да је живот јачи од смрти и да је Бог моћнији од ђавола. Својим васкрсењем Господ је показао да ћемо и ми, ако будемо живели на земљи слично Господу Христу, васкрснути после смрти и вечно бити с Њим у рају. Зато сва Црква и цела природа на Васкрс бруји од радости; живот природе се обнавља на све стране после зимске циче; у хришћанској души свиће зора после мрачних дана страдања Господа нашег.

Васкрсење Христово је дело Божије Љубави које нам омогућује вечни живот у заједници са Богом. У тропару на Васкрс певамо: **"Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и свима који су у гробовима живот дарова."**

На Васкрс, и после Васкрса све до уочи Спасовдана, ми се међусобно поздрављамо са: **ХРИСТОС ВАСКРСЕ!** уз отпоздрав: **ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!** Колико радости, вере, љубави и задовољства има у овим васкршњим усклицима!

Православни хришћани се за Васкрс припремају постом који траје седам недеља, молитвама, посећивањем богослужења у Цркви, покајањем за своје грехе и причешћем кад год су за њега спремни. За децу је посебна радост фарбање васкршњих јаја у различите боје (најчешће у црвену), које се врши пред Васкрс, да бисмо се после куцали њима. Онај чије је јаје јаче, добија оно које је разбио, па се дешава да неко дете тако **"заради"** пуне руке јаја.

КОКИНЕ БРИГЕ

**ВИД'ЛА КОКА НА ВАСКРС:
СВЕ ШАРЕНА ЈАЈА!
ПА У СЕБИ МИСЛИЛА:
"ЕТО ТИ БЕЛАЈА!**

**САД ЋЕ РЕЋИ, ЈА САМ ТО
ИЗ ИНАТА СНЕЛА.
А МОЈА СУ, МАЈКЕ МИ,
К'О СНЕГ БИЛА БЕЛА!**

Чика Андра

ВОДИЦА, ОСВЕЋЕНА је она вода која је освећена од стране свештеника и тако на њу призван Божији благослов те је постала чудотворна. Стога се користи у многе сврхе: за освећење црквених ствари и сасуда (посуда), очишћење просторија и кућа у којима хришћани бораве, затим за пијење и за шкропљење по људима и просторима ради терања нечистих сила, исцељења душе и тела, тј. ради чувања духовног и телесног здравља. Користи се за освећење храмова, домова, надгробних споменика, црквених сасуда и утвара, а и приликом крштења како би постала **“вода очишћења”**, рађања **“водом и Духом”**, **“бања препорода”** и **“извор живота”**. Постоје две врсте Водоосвећења: велико и мало. **Велико водоосвећење** врши се у Цркви обично два пута годишње: на Крстовдан (уочи Богојављења) и на Богојављење, а **Мало водоосвећење**, које је описано у Требнику, врши се преко целе године, најчешће по православним домовима. Обичај је да код православних Срба свештеник, надлежни парох, два пута залази по кућама да свети водицу: у току Васкршњег поста (понегде око Богојављења) и уочи Крсне славе за шта се очисти кућа, умију чељад у кући и припреме се за уношење Часног Господњег Крста, молитву и свећење водице. Том приликом свештеник окади сва одељења у кући, прочита у молитви по имену све укућане, пошкропи сва одељења и све присутне чланове освећеном водицом, коју после овог обреда, сви пију по три гутљаја, са овим речима уз сваки гутљај: уз први гутљај: “У име Оца”, уз други: “и Сина”, и уз трећи: “и Светога Духа. Амин.”. Понегде свештеник, само по захтеву верника, долази у кућу православних сваког месеца, најчешће Младог петка, да свети водицу. Овај обичај се уводи код нас по грчки. Разуме се да није добро сву веру свести само на овај обичај, јер он запоставља све друго: пост, молитву, придржавање верника светотајинском животу кроз покајање, причешће, придржавање правила хришћанског живота а све ради спасења душе. Што се тиче трајности освећене водице она по Божијем благослову не подлеже кварењу, већ као освећена вода има чудесну моћ да лечи и освећује све који је с вером узимају. Ипак, по истеку године дана, тачније када пристигне нова **Богојављенска водица**, стару освећену водицу могуће је просути у бунар, реку или у цвеће где се не гази и где се она не би обесветила. Васкршњу или Славску водицу верници за које је освећена, могу узимати изјутра, пре јела или пити помало док се сва тако не потроши, а славском водицом меси се славски колач.

ПИТАЊА: 1. Шта је то Ваведење?

2. Зашто се слави Васкрс?

3. Како се поздрављамо на Васкрс?

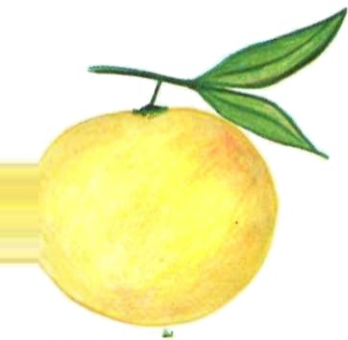
ГАЗЕЛА је грациозна дивља животиња слична кози

ГОВОР је Божији дар, моћ повезивања гласова у речи, да бисмо се споразумели са људима.

“Мање говори, а више твори!”
“Криво седи, ал` право беседи”

Кад старији говори, дете би требало да ћути!

ГРЕЈПФРУТ је јужно воће

ГРОМ - МУЊА је струја која у ваздуху прасне и тако изазива севање и грмљавину. Деца морају да се чувају муње и грома и да се не склањају испод крошњи дрвета, јер гром може и да убије.

“Залолота лота, са високог плота: далеко се чује, у незнану земљу” (Грмљавина)

ГЛАВА је најважнији део човечијег тела у коју су смештени мозак, нерви и центар свих чула.

“Тешко ногама под махнитом (лудом) главом.” “Глава луда, хоће свуда.”
“Главу кити, а црева му цврче.” “Боље празна кеса, него празна глава.”

ГОВОР је Божији дар, моћ повезивања гласова у речи, да би се споразумели са људима.

“Мање говори, а више твори!”

“Криво седи, ал’ право беседи!”

Кад старији говори, требало би да ћутиш!

ГВОЖЂЕ је метал (скамењена земља).

“Гвожђе се кује док је вруће!”

ГУСКА је перната животиња која поносно иде, али која уме и да плива.

“Бијело је као гуска, иде као гуска и дречи као гуска, а гуска није?”

(Гусан)

ГОЛУБ је умиљата птица, па је стога симбол мира.

Код Хришћана голуб је и симбол Светог Духа.

ГУСЛЕ су српски народни инструмент уз који се певају народне песме.

ГОСТ је посетилац наше породице.

“Незваном госту, место за вратима!”

АРХАНЂЕЛ ГАВРИЛО је име за једног од врховних анђела који је послушник Божије воље и који саопштава људима само благу, тј. добру вест. Он је саопштио Дјеви Марији да ће родити Божијег Сина, и Захарији да ће његова жена Јелисавета родити светог Јована Крститеља. Отуда је он гласник Божије доброте.

ГОСПОД је име којим се обраћамо Богу и значи да је Бог господар света и човека, који премудро управља свиме, Онај од кога зависи све што се дешава. Тако реч Господ значи и Господин и Господар који суверено влада свима, како на земљи тако и у целој васиони.

ГРЕХ је непослушност према Богу, противљење Божијој вољи, рад противно Божијем плану о човеку и свету. Грех је свако преступање Божијих заповести које су написане или установљене у Светом писму.

ДАЖДЕВЊАК је кишни гуштер који се појављује после кише.

ДАБАР је као неко водено прасе, а тако се називао и некадашњи град у Босни.

ДЕЛФИН је врло паметан морски сисар, после човека најинтелигентније створење, привржен људима.

ДАН је време када сунце сија. Ноћу је Сунце са друге стране земље.

ДЕВОЈКА је одрасла девојчица. Девојка је женски анђео.

“Гледај коњу је л` дебела врата и девојци каква јој је мајка!”

2 g

ДЕТЕ је мали човек који расте да буде велики.

ДЕТЛИЋ је лепа, шарена птица, која својим кљуном буши кору дрвета да дође до бубица за храну.

ДРВО је семе биљке које је порасло .
"Једно дрво даје икону, а друго лопату."

ДУЊА је воћка која рађа укусан и лековит плод.

ДИВОКОЗА је дивља, шумска коза.

ДВНАЕСТОРИЦА су првих дванаест Христових ученика, које називамо апостолима. Они су оставили све што су имали и на позив Христов: **“Хајдете са мном!”** (Мт. 4, 19) пошли за Њим.

ДВЕРИ – ЧАСНЕ ДВЕРИ су врата на иконостасу кроз која се улази из Цркве у олтар. **Царским дверима** се називају оне на средини иконостаса, кроз које улазе епископи и свештеници за време светог богослужења, а и цареви када похађају Цркву. Постоје, такође, **јужне и северне двери** кроз које се улази у олтар и излази из олтара (види слику десно).

ДЕТИЊЦИ су празник који имају само Срби као славу за децу, а који пада на три недеље пре Божића, обично прве недеље после Светог Николе. У Другу недељу пред Божић славе мајке – матере и тај се празник зове **Материце**, а у прву недељу славе Очеви и празник се назива **Оци**. На Детињце родитељи везују децу канапом за столицу или кревет, а деца им дају поклоне да се “откупе” и буду одвезани.

ДОБРО је оно што је свима корисно и по Богу дозвољено. Оно је увек јаче од зла. Апостол Павле нас учи: **“Не дај да те зло победи, него победи зло добрим”** (Рим. 12 , 21). **“Чини добро, не кај се, чини зло, надај се.”** **“Чини добро за живота, ако хоћеш срећан бити.”**

Ћ ѣ

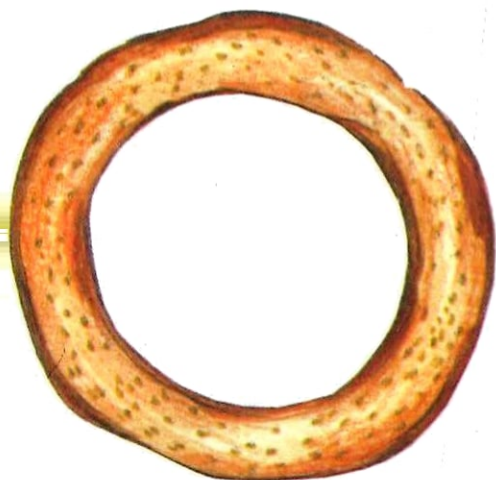

ЋАК је ученик који се учи знању и писмености у школи.

“У школу иде, много памети носи, а опет ништа не зна” (Ћачка торба)

ЋОРДА је оштра сабља која служи за витешку борбу. Некада су се људи борили сабљом као данас пушком.

ЋЕВРЕК је пециво у облику круга, и деца га радо једу.

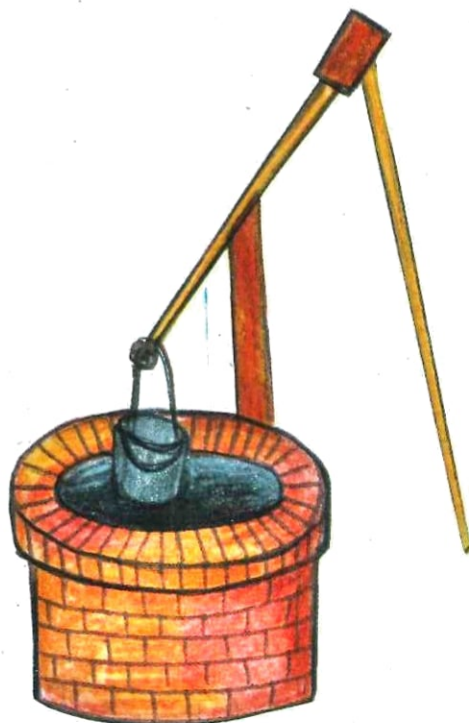
ЋУМБИР је корен који се користи као зачин за јела. Љуткаст је и освежава.

ЋУРЋЕВАК је нежно, рано пролећно цвеће, које цвета око Ћурђевдана, са нежним, белим, звонастим и мирисним латицама.

ЋЕРАМ је дрвена кофа стављена на дугу мотку да се њоме вади вода из бунара.

“Дању клања, ноћу звезде броји” (Ћерам)

Ћ

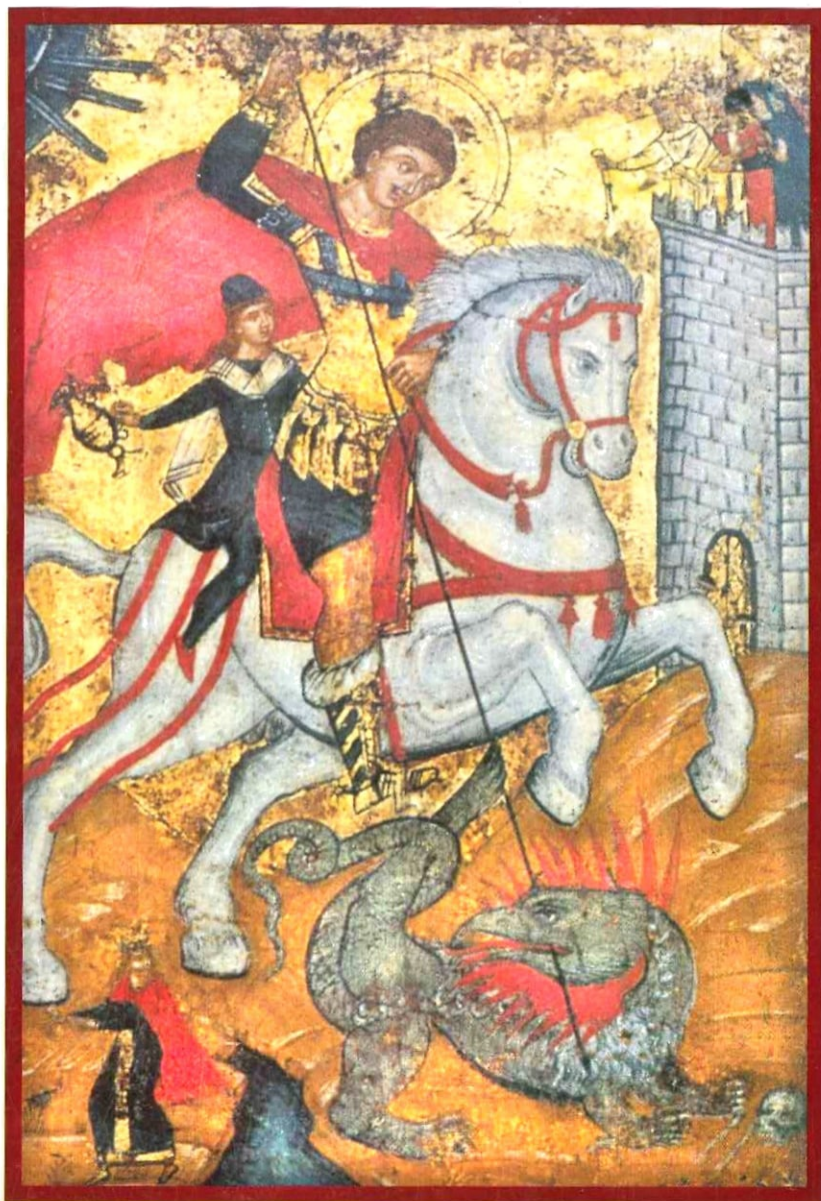

Ћ

ЂУРЂИЦ је празник преноса моштију Светог великомученика Георгија из Никомедије у палестински град Лиду, у новоподигнути храм посвећен њему, у време цара Константина Великог, што се догодило 16. (3.) новембра, па се тада и слави. Разлика на икони између Ђурђевдана и Ђурђица је у томе што се св. Георгије, слика на коњу како убија аждају, а Ђурђиц се слика само његов стас са мачем.

ЂУРЂЕВДАН је празник који је установљен као спомен на велико мучење и погубљење Светог великомученика Георгија. Код нас Ђорђа или Ђурђа па отуда Ђурђев дан. Георгије је рођен у Кападокији, у двадесетој години постао је трибун у војсци цара Диоклецијана. Када је цар почео гоњење хришћана, мучили су и Георгија, па се зато зове великомученик. Погубљен је 6. маја (23. априла) 303.г. по наређењу цара, заједно са царевом женом Александром и главним жрецем Атанасијем. Сахрањен је у Никомедији. Код нас се сматра заштитником стоке.

ЕКСЕР је гвоздени клин који се уклапа у дрво да споји два дрвета у једно.

ЕГИПАТСКА ЗМИЈА (Клеопатрина гуја) је врло опасан и отрован гмизавац. На горњој вилици има веома истакнуте зубе са каналима, тако да отров излази из зуба у рану коју он прави.

ЕМУ је крупна птица, која живи у Аустралији.

ЕВА је прва жена коју је Бог створио, како Свето писмо каже, од Адамовог ребра, Адаму, да не буде сам на Земљи (1 Мој. 2, 21 – 24), да се покаже потпуна међузависност мужа и жене, главних чинилаца породице. Ева значи мајка живота, посрбљено Живодарка, јер је прва почела да рађа децу, која су Божији благослов сваког брака.

ЕПИСКОП је највиши степен (чин) свештенства, који је овлашћен, као видљиви заменик невидљивог Христа, да врши све свештене радње. Он има посебне одежде (**Стихар, Наруквице, Појас, Набедреник, Сакос, Омофор, Митра**). Неке од њих се разликују од свештеничких. Такође имају и посебне знаке епископског достојанства који се зову **Инсигније**, нпр: Панакамилавка, Панагија, Напрсни Крст, Жезло, Патерица и друго. Наша, **Српска православна црква** је по своме устројству, епископална. У њој је епископ стожер духовног живота. Област у којој Епископ влада је **Епархија** или **Епископија**, а верници над којима он влада су **Епархиоти**. Епископ може бити: Патријарх, Архиепископ, Митрополит и Епископ. Епископ се ословљава са **Ваше Преосвештенство**, Митрополит са **Ваше Високопреосвештенство**, а Патријарх са **Ваша Светости**.

Епископ Николај Велимировић

Епископ Сава Вуковић

ЖУТИКА - Жутилица је лековита биљка (слика у наслову)

ЖАВОРЊАК је лековита ливадска биљка

ЖДРЕБЕ је младунче коња.

“Трчи к`о ждребе пред руду.”

ЖАБА је зелена и живи у бари.

ЖДРАЛ је прелепа птица са ћубом на глави.

ЖАЛФИЈА је лековита биљка.

ЖИРАФА је дуговрата дивља, животиња.

ЖИР је семе храста.

“Један отац има хиљаду синова, па свима купио шешир, а себи не може.”
(Храст и жир)

Ж

ж

Жртвеник

ЖЕЗЛО је специјално израђена и украшена палица као знак епископског или владарског достојанства, а на његовом врху је обично крст или круна, око кога је змија од гвожђа са обе стране (јер Аароново жезло је имало змију на врху), зависно од тога ко жезло носи. Епископско жезло зове се другачије, народски, штака.

ЖИВОТ је највећи дар који је Бог дао човеку, па зато човек мора бити захваљан своме Дародавцу и славити Га у све дане свог живота, како у добру тако и у злу, према народној мудрости: **“У добру се не понеси, а у злу се не покуди!”**. Нико не сме другоме живот одузети, јер му га није ни дао. Човек не сме одузети н: себи живот који му је Бог дао, па се зато самоубице и не могу појавати, јер су учиниле грех који не могу исправити, према народној пословици: **“После смрти, покајања нема.”** Зато се и Јуди Искаротском није могао опростити овај грех, иако му се могао кајањем опростити грех издајства Божијег Сина.

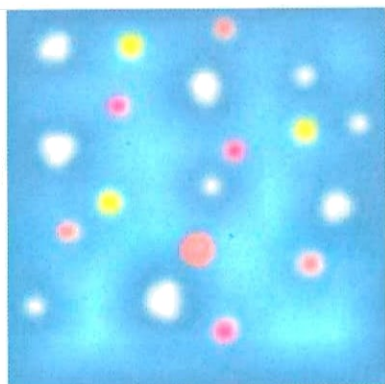
ЖРТВА БОГУ код хришћана се састоји из: **Предложења** - Просфоре и Вина, који се приносе као бескрвна жртва на **Проскомидији** за освећење и претварање тих дарова у Тело и Крв Христа Господа на светој тајни **Евхаристије**, па се зато та жртва још назива и **Свети Принос**. Та хришћанска бескрвна жртва (хлеб и вино) приноси се као замена за крвну жртву коју је Господ Исус Христос принео за нас на Велики Петак на Голготи и по Његовој заповести (Мт.26, 26 - 28; Лк. 22, 19). Код незнабожачких, односно паганских народа, и Јудејаца, приносиле су се **крвне жртве** од стоке (јарад, јагњад, телад, голубови), жртве које су забрањене у хришћанству. Код православних хришћана **Жртвеник** је (то је обично ниша у олтарском зиду) оно место где се врши Проскомидија и припрема бескрвна жртва. (**Слика Св. Приноса**).

З з

ЗЕВАЛИЦА

ЗВЕЗДЕ
су
умањена
“кандила”
које је Бог
упалио на
небу да
нам светле
дању и
ноћу. У
мору

постоје животиње које се зову
морске звезде.

“Пуна тепсија златних коштица.”
(Небо и звезде)

ЗИМА

ЗИМА, ЗИМА, Е ПА ШТА ЈЕ?
АКО Ј' ЗИМА НИЈЕ ЛАВ!
ЗИМА, ЗИМА, ПА НЕКА ЈЕ!
НЕ БОЈИ СЕ КО ЈЕ ЗДРАВ.
А ШТА МОЖЕ ЗИМА МЕНИ?
ШТА МИ МОЖЕ, ШТА МИ СМЕ?
НЕК' МИ НОСИЋ ПОЦРВЕНИ,
ЕТО ТО ЈЕ, ТО ЈЕ СВЕ!

Јован Јовановић Змај

ЗВОНО црквено означава почетак или
главне моменте богослужења у цркви. Деца
највише воле школско звоно када им означи
крај часа.

“Ја повукох за бика, све село зарика (завика).”
(Црквено звоно)

“На воду иде, а воду не пије.”
(Звоно - клепетуша в. горњу слику)

“Воћку тресем овде, а род на по сата далеко.”
(Звоно и звоњава)

“Во носи звоно, а будала језик да се не
изгубе.” (Епископ Николај Велимировић).

ЗИМА је хладно годишње доба са пуно
снега за санкање и грудвање.

“Зима је рогата, а јесен богата.”

“Зуба нема, руку нема, а опет уједа.”
(Зима)

ЗОВА је лековита биљка, њен цвет се користи за сок и чај.

ЗЕВА је лепа, мала шумска птица.

ЗЕЦ је шумски лепотан са дугим ушима и љубимац је деце, јер је мирољубива животиња.

“Где Бог зеца створи, онде му и траву даје.”

“Где се Зец окоти, онде и скапа”

ЗМИЈА је гмизавац. Има неотровних (блатор) и отровних змија (поскок) које отровним уједом убију човека, па је деца обавезно морају избегавати.

”Змију глади, испод ње се вади.”

ЗУБ је наш природни нож за уситњавање хране при јелу.

“Зубе и вода има.”

“Беле коке испод стрехе вире”

(Зуби).

ЗДРАВЉЕ је одржавање човековог тела и душе у нормалном здравственом стању.

“Здравље је највеће богатство.”

”Кад је човек здрав, и вода му је слатка.”

“Бог даје здравље, лекар прима плату.” РНП.

Зрно је семе неке биљке.

Отац мајци даје једно, мајка оцу сто и једно. (ЗРНО)

ЗУМБУЛ је нежно цвеће.

З

ЗАВЕСА

З

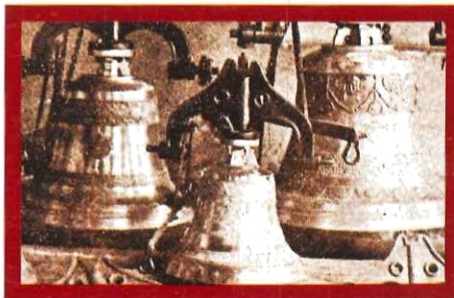
ЗАВЕСА је тканина, често извезена, обешена изнад прозора и врата и служи као заклон или украс. Црквена завеса је украсна тканина обешена изнад Царских двери на Иконостасу да заклони олтарски простор од погледа радозналих верника за време појединих свештених радњи.

ЗАВЕТ је свечано обећање, дата реч да ће се обећање испунити; Може бити и обавеза, обећање, жеља, аманет да ће се нешто испунити и после нечијег живота. У Светом писму постоје два завета: Стари завет који је Бог закључио са Аврамом (изабраним народом) да чувају веру у правог, истинитог Бога, а Бог да сачува њих у окружењу паганских народа и Нови завет који је Бог закључио са хришћанима, искупљењем и заслугама Његовог Јединога Сина Господа Исуса Христа (Јн. 3, 16) по коме ће хришћани бити свети народ, као Израил у старом времену, и проносити славу Јединог Тројног Бога.

ЗАВЕТИНА је слава или преслава уопште; дан у месту (селу) који представља заједничку светковину коју прате разни обичаји и обреди

(молитве, литије, ношење крстова, свећење водице, свештање масла); сеоски празник, црквена слава.

ЗВОНО црквено је велико, тешко више тона, обешено је да виси у црквеном звонику, па када звони чује се далеко. Ово Црквено звоно служи верницима да објави када почиње богослужење, када је неко умро, а у случају рата или земљотреса оно обавештава народ на општу опасност. Исто тако, Црквено звоно звони када долази надлежни епископ у канонску посету.

ЗЛО је све оно што је противно Божијој вољи па штети човеку, жалости Бога, а радује ђавола. Деца су дужна да раде само оно што је добро и клоне се зла.

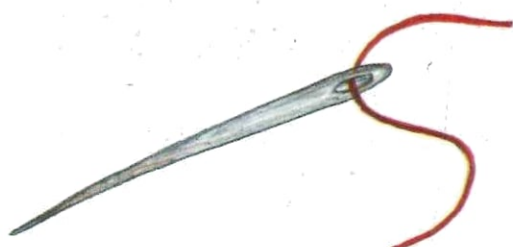
“Ко се са злом упрти, тешко му га до смрти”

ИГРА је најлепша дечија забава. Деца се кроз игру уводе у живот. Игра је и облик спортског такмичења.

ИНАТ је пркосно, неоправдано и безразложно супротстављање некоме или нечему.

“Задро као јуне роговима у обалу.”
“Од ината нема горег заната.”

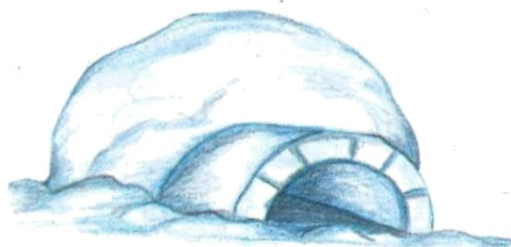

ИГЛА је танка, нарочито удешена шипчица од метала, са оштрим врхом и ушицама кроз које се удева конач ради шивења или плетења.

“Пет брата једне гаће носе: један их свуче, а други обуче.” (Игле за плетење и конач)

ИРВАС је врста јелена који живи у снежним областима Европе, Азије и Северне Америке. Због тога се још зове и Северни јелен.

ИВАНСКО ЦВЕЋЕ је летње мирисно и лековито цвеће, које се за Ивандан сплете у венац и ставља изнад улазних врата куће.

ИГЛО је кућа од леда у којој живе Ескимии на Северном Полу.

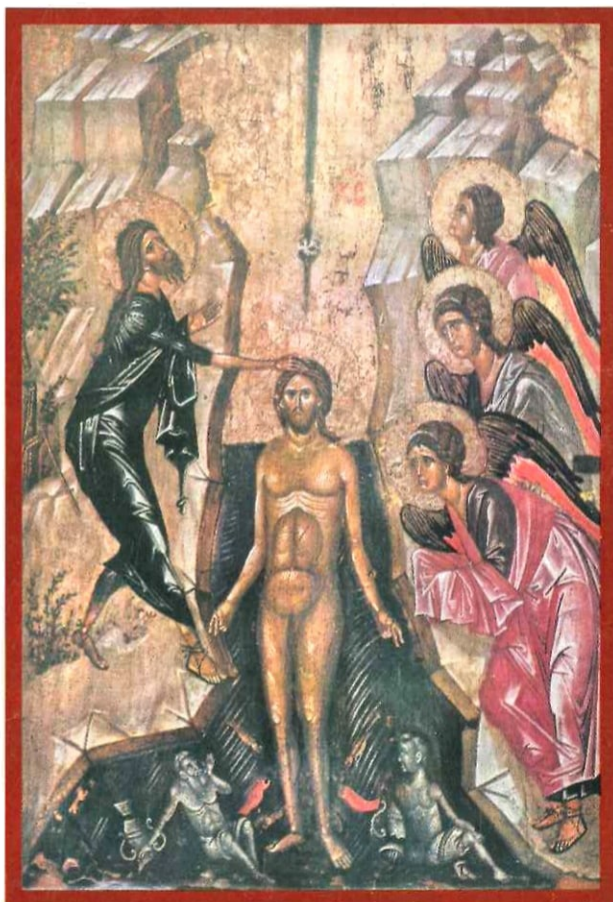
И

И

ИВАЊДАН (24. јуни / 7. јули) је рођендан светог Јована Крститеља. Родитељи светог Јована Крститеља су првосвештеник Захарија и Јелисавета. Живели су између Витлејема и Хеброна, били су стари, а нису имали деце. Арханђел Гаврило јавио се Захарији за време богослужења у јерусалимском храму и прорекао му да ће његова жена родити сина. Он се изненадио и занемео од те вести а проговорио је тек осмога дана по Јовановом рођењу, на дететовом крштењу. Јован је био Претеча тј. пророк који је ишао пред Христом, да припреми народ за Њега и Крститељ, који је крстио Христа на реци Јордану пред Његов јавни, проповеднички рад. У нашем народу на Ивањдан беремо цвеће да закићимо своје куће и дворишта.

ИКОНА је слика Господа Исуса Христа, Богородице, неког светитеља или некаквог догађаја из њихових живота. Икона је тек тада икона када је освећена од стране православног свештеника. Пред таквом иконом верници се радо моле Богу и светитељу за своје духовно добро. Отуда је икона нама прозор у небески свет и пут ка Богу.

J j

ЈАРАМ је дрвени оковратник који служи да се у њега упрегну волови за вучу.

ЈАБУКА је воће.
 “Једна јабука дневно,
 чува нас од лекара.”
 Моме милом бекану.
 Кад се тако најео,
 Он поскочи весео.
 Звонце звони: цин, цин, цин,
 Ја у игру хајд` за њим.
 Умиљато јагње ти,
 Ко те неће волети!

ЈАГЊЕ

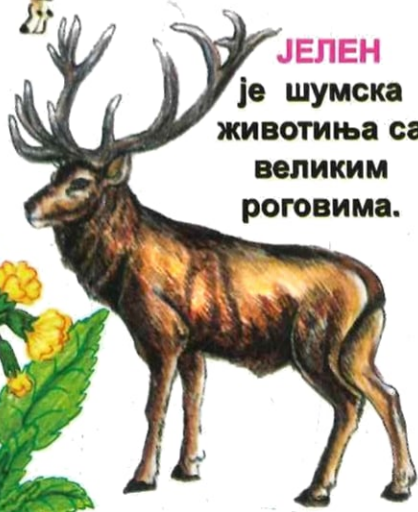
Имам јагње малено,
 Руно му је свилено,
 Поваздан се играм с њим
 Као с другом искреним.
 Свеже траве накосим,
 Па је њему доносим,
 Изнесем је на длану

ЈАГЊЕ је младунче овце.

ЈЕЛЕН

је шумска животиња са великим роговима.

ЈАГОРЧЕВИНА

је лековита биљка која се користи за справљање сирупа за искашљавање.

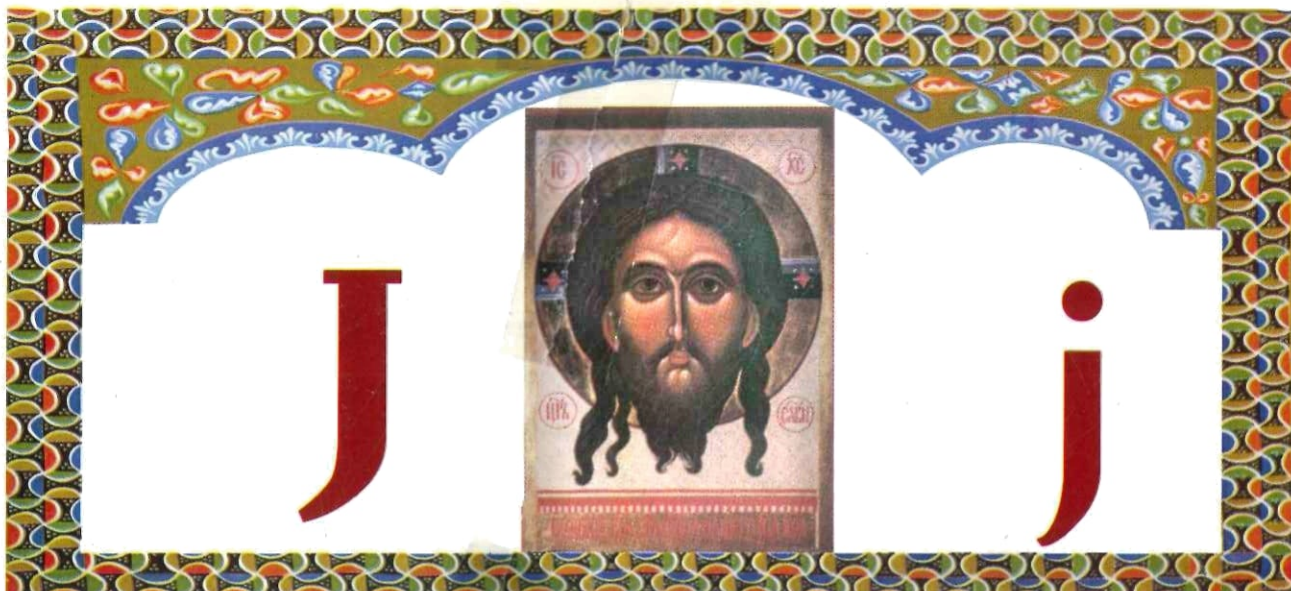
ЈЕЖ је мала животиња прекривена игличастим бодљама.

ЈАЗАВАЦ је животиња здепастог тела, обраслог густом чекињастом длаком, која се храни претежно биљем.

ЈЕГУЉА је риба, обликом слична змији.

ЈАГЊЕ БОЖИЈЕ је име за Господа Исуса Христа који је због своје доброте, кроткости и спокојства духа назван Јагње Божје од стране Св. Јована Крститеља и Св. Јована Богослова. “Гле, Јагње Божије које узима на се грехе света!” (Јн. 1, 29). “И видех, и гле, јагње стајаше на гори Сионској, и с њим сто и четрдесет и четири хиљаде, који имаху име оца његова написано на челима својима” (Откр.14,1). Господ Христос је послао своје апостоле међу незнабошце као јагњад (овце) међу вукове и заповедио им да буду “мудри као змије и безазлени као голубови” (Мт. 10,16).

ЈЕВАНЋЕЉЕ је Богом надахнута књига у којој су описани живот и дела (чуда) Господа Исуса Христа. Чита се на свим важнијим богослужењима (литургији, јутрењу, требама итд.).

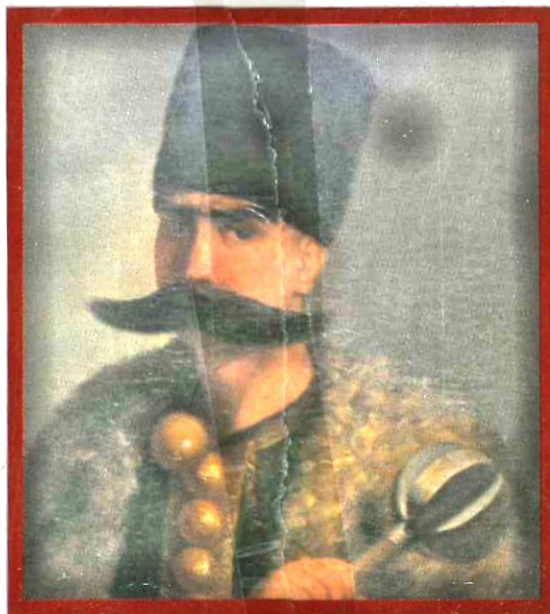
Уј

Марко Краљевић је најпознатији јунак у нашим епским песмама. Он је син српског краља Вукашина Мрњавчевића. Имао је топуз од шездесет ока и рукама цедио "суву дреновину". Имао је коња Шарца којег му је поклонила "вила". Песма каже да кад Марко вино пије "пола пије, пола Шарцу даје".

ЈУНАК је онај који је обдарен великом снагом и који штити слабе од насиља јаких и моћних.

Милош Обилић је наш најславнији јунак, јер је у боју на Косовом Пољу на Видовдан 1389.г., ножем распорио турског цара Мурата.

КУКУРЕК је рана
пролећна биљка.

КОЗА је корисна домаћа животиња која се
гаји ради млека и меса. Производи од
козиног млека су лековити. Зато наш народ
каже: “Коза је сиротињска мајка.”

КАМИЛА је животиња са папцима, која живи
у сувим областима Азије и Африке. Камила
може да буде са једном или две грбе које јој
служе као резервоари хране и воде. Помоћу
њих може данима да издржи без воде.

КОКОШ је припитомљена птица која се чува ради меса и јаја. Квочка је
“мајка” пилићима.

“Кад туђу кокош поједеш, своју вежи да кољеш.”

“Седи вила више вира, чека душу с оног света.”

(Квочка на насаду јаја)

“Седи маја, на врх гаја; чека много синова, из белих
градова”

(Квочка на насаду)

КОПРИВА је врста траве која
при додиру жари (тако се
брани) и оставља пликове на
кожи.

КОРЊАЧА је животиња са рожнатим оклопом.

“По води плови, по сувом ходи, а из куће не излази.” (Корњача)

КАРАНФИЛ

КРАВИЦА

Росна кишица шкروпила,
Земља је кишицу попила;
По земљи никла травица;
Травицу попасла кравица;
Кравицу мајка помузла,
Слатким нас млеком хранила.
Кравица теле отелила,
И наш иметак повећала.

КРАВА је одрасло женско говече. Чува се претежно ради млека и меса, а понекад служи и као теглећа животиња.

“Црна крава бело млеко даје.”

КУКУРУЗ се гаји због зрневља које служи као људска и сточна храна.

“У нашег солдата, кита од злата.” (Кукуруз)

КОЛИБРИ су најмање птице на свету, дужине свега 3 до 6 цм, шареног перја и дугачког кљуна

КРАЉЕВСКИ КОНДОР

- птица грабљивица.

КУКАВИЦА је птица певачица, позната по томе што своја јаја потура у туђа гнезда да друге птице леже на њима и излегу њихову младунчад

К

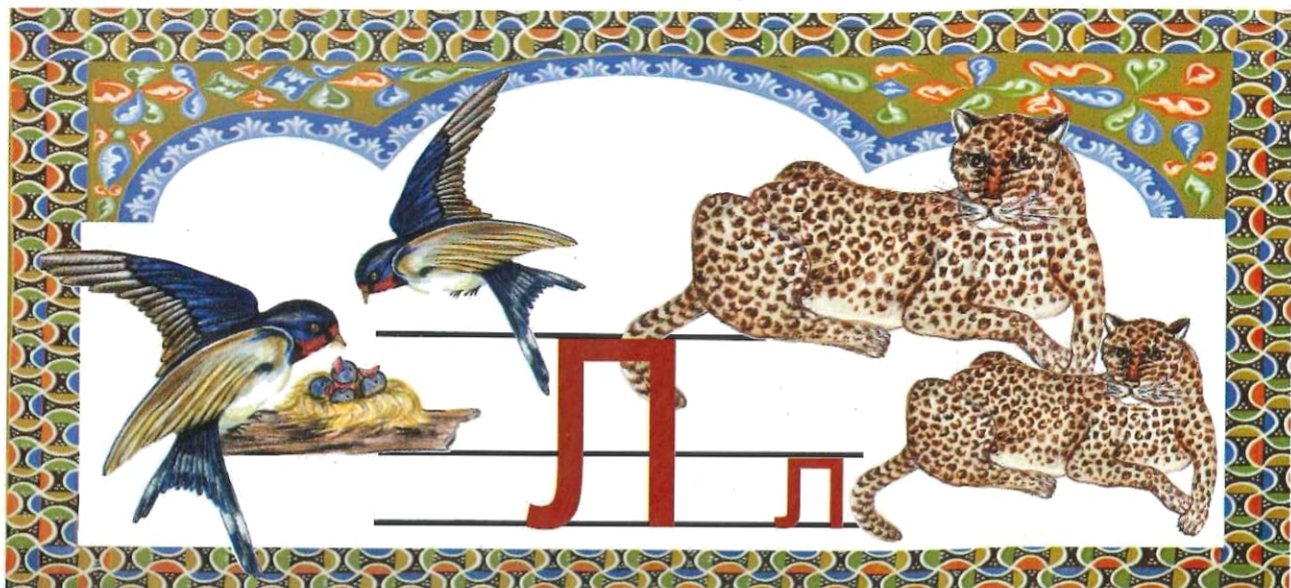
к

ПРИКЛОЊЕЊЕ и клечање су, заједно са крсним знаком, погруженим држањем и дизањем руку, саставни део молитве, **како нас је и Господ учио, да ће се сваки који се понизи подићи** (Лк. 14, 11). Приклоњење је положај наклона тела када коленима, лактовима и челом додирујемо под цркве. Обично се ово чини недељом и празником зато што је Христос тада васкрсао и спасао нас. Нарочито се клечи уз богослужење уз Велики, Васкршњи пост када се пева песма **“Да се управи молитва моја као кадило (тамјан) пред Тобом (Госпode)...”**.

КНЕЗ је врховни поглавар, наследни владар једне мање државе - кнежевине, племена, града или села. Он мора бити племић. Наш најпознатији кнез је Свети Кнез Лазар Хребељановић који је окупио српско племство и војску и извео их на Косово Поље где је и погинуо 1389.г. са већином тадашњег српскога племства и војске.

КРСТ (СВЕТИ) је дрво на коме је распет Господ Исус Христос тако да сваки облик крста мора подражавати тај крст. Наше **крштење** се врши трократним погружењем и то у облику крста. И благосиљање се врши исто тако тј. направи се крст на себи, осенивање крсним знаком, када се крстимо исто тако, и то са три прста, уз речи: **“У име Оца, Сина и Светог Духа, Амин!”** Скоро све свете тајне врше се крстообразно. Крст се још назива Часни, Напрсни, Андрејев, Трисаставни...

ЛАСТА је птица селица.
Њен долазак из топлих крајева
означава почетак пролећа.

ЛЕОПАРД је опасна велика мачка, живи у
жарким пределима Африке и Азије.

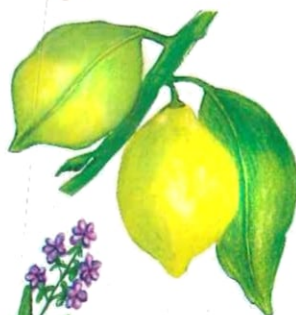

ЛИСИЦА је грабљива,
опрезна, и по
народном веровању,
лукава звер.

ЛАБУД је птица северних предела,
дугог врата, белог перја и сродна је
гусци. Лабуд представља чистоту и
нежност.

ЛИМУН је јужно воће киселог
укуса. Његов сок се користи за
справљање лимунaде, чаја и
као зачин. Садржи пуно
витамина Ц, па га највише
користимо када смо
прехлађени.

ЛАВАНДА је
мирисна и
лековита биљка.
Осушени
цветови
лаванде држе се
међу стварима
да од њих
терају мољце.

ЛЕПИЊА је нарочито умешен пљоснати и
округао хлебчић.

“Док се отац роди, син по кући ходи.”
(Хлеб и лепиња)

ЛАВ је велика мачка која живи у Африци и југоисточној Азији. Називају га царем животиња.

ЛУБЕНИЦА

је слатко поврће.

“Пуна школа ђака,
ниоткуда врата.”

(Лубеница)

“Зелена кошара, црна
говеда, гвозден кључ
који је откључава.”

(Лубеница и нож)

ДЕТЕ И ЛЕПТИР

Лептирићу, шаренићу
Ходи к мени амо,
Ево имам лепу ружу,
Помириши само.

Ја бих дош`о, ал` се бојим
Какве игле клете,
Стиснућеш ме,
пробошћеш ме
П` онда збогом свете.

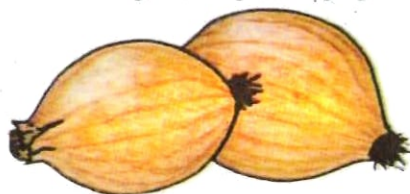
Нећу лепко, нећу,
Живота ми мога,
Само хоћу, да избројим,
Кол`ко имаш нога.

Е, па то ти могу казат`
Из даљине ове,
Лептир има шест ножица
Све шарене боје.

ЛАЛА је украсно цвеће. Још се
зове и тулипан.

ЛУК је поврће
љугог и јаког укуса.

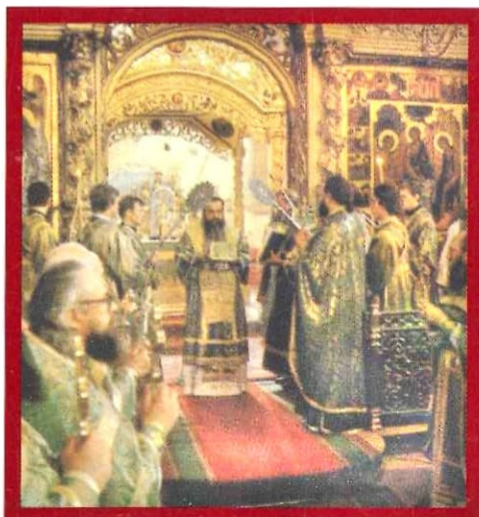
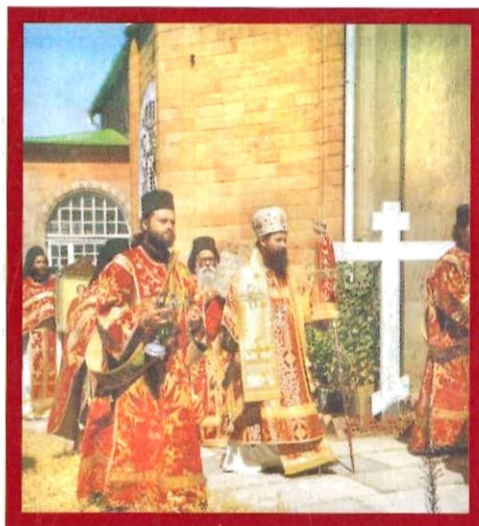
ЛЕСТВИЦЕ

ЛЕСТВИЦЕ (лестве, мердевине) у Библији су симбол пута којим се може попети на и сићи са неба. Такве су Јаковљеве лествице којима се људи пењу на небо и анђели силазе са неба на земљу (1 Мој. 28, 11- 22).

ЛЕТОПИС је зборник описа историјских догађаја како су се дешавали у историји цркве, или различитим добима или народима.

ЛИТИЈА је свечана поворка са крстом, барјацима (заставама) , иконама и другим светињама око храма за време црквених слава или код записа за време **заветина**, на дан Храмове славе. Литија може бити: 1) око цркве на Божић и Васкршњем јутрењу; 2) на празник Богојављења 19 / 6. јануара; 3) 14 / 1. августа из главних цркава због освећења воде на празник Макавеја; 4) месна литија у част неких месних светиња – заветина.

ЛИТУРГИЈА је назив најважније хришћанске службе Божије за време које се приносе Богу хлеб и вино ради претварања у Тело и Крв Христову. Литургију је установио сам Господ Исус Христос на Тајној вечери (Мат. 26, 26 - 29). У састав литургије улази читање Светог писма, апостола, појање псалама и хришћанских химни, а свештеник говори и поуке и молитве. Литургију може да служи епископ или свештеник.

Љ Љ
Љ љ

ЉУБИЧИЦА је вишегодишња, мала, зељаста, баштенска и шумска биљка, љубичасте боје и врло пријатног мириса.

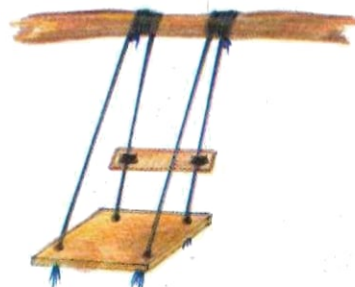
ЉУБАВНА ПТИЦА је врста папагаја, који увек живе у пару и до краја живота су нераздвојни у љубави, када једно од њих угине, недуго потом умире и друга птица из тог пара.

ЉИЉАН је украсна биљка веома мирисног цвета. Кад је неко нежан, чист и безазлен кажемо да је као щиљан.

ЉИЉЦИ или слепи мишеви су једине животиње којима су руке прерасле у крила. Чуло вида им је зафикљало, али су остала чула врло развијена. Хране се бубицамама и биљкама.

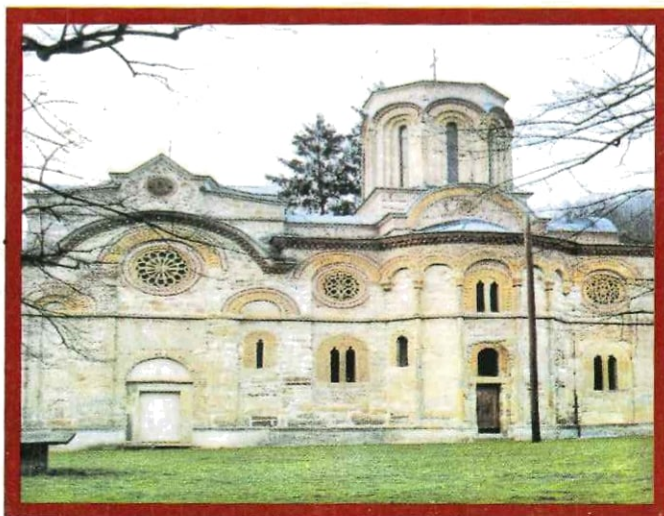

ЉУЉАШКА је viseћа направа за љуљање.

ЉУБАВ је наклоност, тежња према некоме, осећање да је немогуће живети без некога . Она може бити страсна, ако је повезана са телесним задовољствима и бестрасна, каква је на пример, хришћанска љубав према Богу, кад је везана са духовним задовољством. Страсну љубав би требало избегавати, а бестрасну неговати. Зато је хришћанима заповеђено да воле ближње своје као себе, а Бога изнад себе – свим срцем својим, свом душом својом и свим умом својим (Мт. 22, 37). Та божанска љубав је највећа моћ и сила која човека чини сличним Богу.

ЉУБОСТИЊА је манастир Успења Пресвете Богородице недалеко од Трстеника, који је саградила кнегиња Милица. Ту се она касније, после Косовске битке, и замонашила, добивши име Евгенија и ту је и сахрањена.

МУФЛОН је шупљорога животиња. Мужјак има дуге, повијене рогове.

МИШ је посвуда распрострањена штеточина. Увек нешто грицка.

“Где мачке нема ту мишеви коло воде.”

МРАВИ су инсекти, живе у заједницама, са сложенom организацијом у којој постоје: мужјаци, женке (матице), радници, стражари. Човеку су пример марљивости, реда и рада.

“Пун лончић у пољу ври.”

(Мравињак)

МАЈКА

ДОК СМО МАЛИ, ДЕЦУ ХРАНИ
И ОД СВАКОГ ЗЛА НАС БРАНИ;
КАД СМО СЛАБИ, ДЕЦУ ЛЕЧИ;
КАД НАС МАЗИ, ТЕПА РЕЧИ
И НАД ДЕЦОМ ЛЕБДИ, ГИНЕ,
ДЕЦИ ТЕПА: “ЧЕДО!”, “СИНЕ!”
И ЗА НАС СЕ УВЕК СТАРА,
ДОБРА НАША МАЈКА СТАРА.
И КОРАК НАМ СВАКИ ПРАТИ,
ТО ЈЕ НАША ДОБРА МАТИ.
ВОЛИМ МАЈКУ,
ВОЛИМ НЕБО КАД ЈЕ ВЕДРО,
ВОЛИМ СУНЦЕ СЈАЈНО.

ВОЛИМ МЕСЕЦ, МАЛЕ ЗВЕЗДЕ,
ВОЛИМ ЦВЕЋЕ БАЈНО,
ВОЛИМ СВАКИ ПОТОК,
КАД ТИХО ЖУБОРИ.
И СЛАВУЈА МИЛОГ ВОЛИМ,
КАД ПЕВА У ГОРИ.
ВОЛИМ ОРЛА НАД ОБЛАКЕ,
ВОЛИМ БЕЛУ ВИЛУ,
АЛ’ НАЈВИШЕ ОД СВЕГ ТОГА,
ВОЛИМ МАЈКУ МИЛУ.

Јован Јовановић - Змај

МАТЕРИНА МАЗА

ИМА ДЕТЕ У СЕЛУ
ИМЕ МУ ЈЕ ЛАЗА,
АЛ’ ГА ЗОВУ ДРУКЧИЈЕ:
МАТЕРИНА МАЗА.
КАД СВА ДЕЦА УСТАНУ,
ОН И ОНДА СПАВА,
КАД МУ КАЖУ: УСТАНИ!”
ЊЕГА БОЛИ ГЛАВА.
КАД УСТАНЕ, НЕ УМЕ
ДА СЕ САМ ОБУЧЕ,
НЕ СМЕ ДА СЕ УМИЈЕ,
ИШТЕ ВОДЕ ВРУЋЕ.
КАД ГА ЖУЉИ ЦИПЕЛА,
ОН ЦИПЕЛУ ТУЧЕ,
ТАД ГА РУКА ЗАБОЛИ,
ПА ОНДА ЈАУЧЕ...
КАД СЕ МАЛО ОГРЕБЕ,
ПЛАЧЕ И ЗАПЕВА:
“ЈАО, ЈАО, ПОМАГАЈ,
ИЗИЋ’ ЋЕ МИ ЦРЕВА!”
КАД ЈЕ СУВО, ЗАМЕСИ
БЛАТО ПА СЕ КАЉА.
КАД ГА МАТИ ПОКАРА,
ЛЕГНЕ ПА СЕ ВАЉА...
ПА ЗАТО ГА НЕ ЗОВУ
ПО ИМЕНУ: ЛАЗА,
ВЕЋЕМ ЈАДНО, ЖАЛОСНО:
МАТЕРИНА МАЗА!

МЕТИЉ је
врста траве.

МАКАЗЕ су метална алатка за резање материјала (папира, тканине), са две укрштене оштрице.

“Шта зева, а језика нема?” (Маказе).

МАСЛАЧАК
је биљка жутих
цветова. Корен
маслачка се
употребљава за
справљање народног
лека, а млади
листови се користе
за справљање
салате.

МАЈМУНИ су животиње
од свих најсродније човеку
по развијености мозга и
изгледу.

МАЧКА је домаћа
животиња. Поред
домаћих постоје и
дивље мачке, а то су:
лав, леопард, рис и
друге животиње.

“На огњишту седи,
куварица није; преде,
а преља није?”
(Мачка).

“Чуча чучи, бега
бежи; скочи чуча и
ухвати бегу.”
(Мачка и миш)

МЕДВЕД је крупна звер.
Бели медвед живи на
Северном полу.

“Бежао од вашке, па
медведицу пао у шаке.” (Кад ко
бежећи од мање опасности,
упадне у већу).

М

М

МАЈКА БОЖИЈА, Богородица или Дјева Марија је мати Господа нашега Исуса Христа. Богородица је била једина ћерка Јоакима и Ане, родом из Назарета у Галилеји. Родитељи су је посветили Богу да служи у Божијем храму. Када је изашла из храма била је “заручена” за свога рођака Јосифа. Они су били у тзв. левиратском браку, па су Исуса сматрали Јосифовим сином, иако му он није био отац, јер је Господ Исус Христос натприродно зачет од Светог Духа и Дјеве Марије. То је било тако што је Мајка Божија добила божанску вест од арханђела Гаврила да ће бити благословена међу женама (Лука 1, 28), јер ће родити сина од Духа Светога који ће бити велики и који ће се назвати Син Бога Вишњег (Лука 1, 32). Пресвета Богородица је заштитница, покровитељка људског рода, посредница између свога Сина и људи, помоћница која “**брзо притиче верницима у помоћ**”. Зато јој се молимо: “**Пресвета Богородице, спаси нас!**”

МАНАСТИР је молитвени дом где живе, раде и Богу се моле монаси (калуђери) и монахиње (калуђерице). Постоје мушки и женски манастири. У мушким манастирима живе само мушкарци (монаси), а у женским жене (монахиње).

МАТЕРИЦЕ су празник који је код нас Срба посвећен женама које су мајке и слави се у другу недељу пред Божић. На тај празник деца везују своје мајке, а мајке им се “одрешују” пригодним поклонима.

МОЛИТВА је побожни разговор наше душе са Богом у којој ми изражавамо нашу зависност од Бога, јер у свему зависимо од Његове доброте. Молитвом захваљујемо Богу за дата нам Божија добротина, славећи Његову моћ и доброту. Образац праве молитве је Оче наш, који гласи:

Оче наш, Који си на небесима,
Нека је свето име Твоје, Нека дође царство Твоје,
Нека буде воља Твоја, На земљи као и на небу!
Хлеб наш потребни дај нам данас. И опрости нам грехе наше,
Као што и ми опраштамо дужницима својим
И не уведи нас у искушење, Него нас избави од Злога (Ђавола).

Друга молитва коју би добра и верујућа деца требало да знају, јесте молитва Пресветој Дјеви Марији која је заслужна за наше спасење, јер је живећи чедно, побожно и Богу предано, учинила себе достојном да роди Богочовека Исуса Христа, спаситеља душа наших. Ако и ми живимо побожно и чедно, учинићемо себе достојнима да у нама пребива Син Пресвете Богородице - Господ Исус Христос.

Молитва Пресветој Богородици гласи:

Богородице Дево,
Радуј се благодатна Маријо,
Господ је с Тобом!
Благословена си Ти међу женама,
И благословен је плод утробе Твоје,
Јер си родила Спаситеља душа наших.

МОЛИТВА МАЛЕ ДАНИЦЕ

Добро јутро, добри Бого!
Ја сам мала
Па ти не знам ништа рећи,
Само: “Хвала!”
Хвала што је зора тако
Лепа, мила!
Хвала што ме моја мајка
Пољубила!

Хвала што је отац добар
За нас ради!
Хвала што нам кора хлеба
Тако слади!
Хвала што се играт` могу
С братом малим!
Хвала што Ти могу на свем
Да захвалим!

Јован Јовановић – Змај

НИЛСКИ КОЊ

је дивља
животиња, која
живи у водама
реке Нил у
Египту

НОЈ је највећа жива птица, висок до три метра,
тежак и до 90 килограма . Трчи врло брзо, до 50
километра на сат. Живи у Африци. Када је нека
опасност Ној загњури главу у песак.

НЕВЕН је лековити мирисни
цвет дивних наранџастих латица

НАНА је лековита биљка.
Од ње се прави чај.

НАНА је лековита биљка
чији се мирисни листови
(мириса ментола) користе
за чај и у медицини.

НАР се још назива шипак,
мограњ. Расте у топлим
крајевима. Унутар плода су
сочне, црвене бобице,
слатког укуса.

НОСОРОГ
на носу има
израштај у
облику рога
по којем је и
добрио; врло
је опасна
животиња.

Н

Н

Софија, Вера,
Нада и Љубав

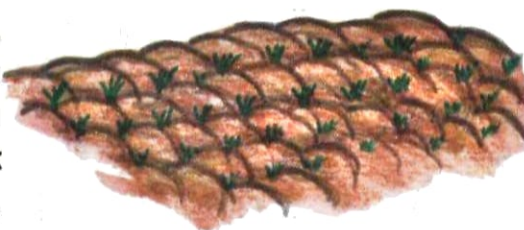
НАФОРА, која се још назива грчким називима **Анафора** и **Антидор**, јесу остаци Просфоре, једног дела Светог Приноса, када се из ње узме део Светог приноса, а остатак, ситно исечен у току свете Литургије, освети се и дели верницима уместо Светог причешћа или древних трпеза љубави званих агапа. Агапе су остатак светог Приноса за Свету литургију у Раној цркви, који је дељен као храна за трпезом, па се, отуда, агапе називају “трпезе љубави”.

НЕДЕЉА је дан одмора, за хришћане први дан у недељи посвећен Богу, установљен као успомена на Христово васкрсење из мртвих, уместо суботе која је то била у Старом завету, (што нас и разликује од Јудејаца, суботара и других) јер је Христос у тај дан васкрсао и довршио дело спасења људског рода. Као што је Васкрс новозаветна нова пасха, тако је и недеља “нова субота”- новозаветни дан одмора. У руском језику недеља се и зове васкрсење, а у свеукупном хришћанству недеља се још назива Дан Господњи, Дан васкршњи. Сама реч недеља, у старословенском језику, потиче од словенског глагола не делати, не радити. Недељом се, дакле, ништа не ради, осим оног што је нужно, већ у тај дан деца и људи, обуку свечано одело, одлазе у Цркву и дан проводе у молитви и присуству богослужењу. Постоји и света великомученица **Недеља** која је пострадала мученички за време римског цара Диоклецијана 289.г. у Никомидији, а прославља се 7. јула/ 24. јуна, као позната и призната светитељка.

ЊИВА је већи комад земље, посед, имање, добро око куће, у самом селу или околини села или насеља који се оре и обрађује ради усева. Ораница је друга реч за њиву. Њиварак је мала њива, њивица, а њивити значи гајити, одгајивати, неговати, подизати.

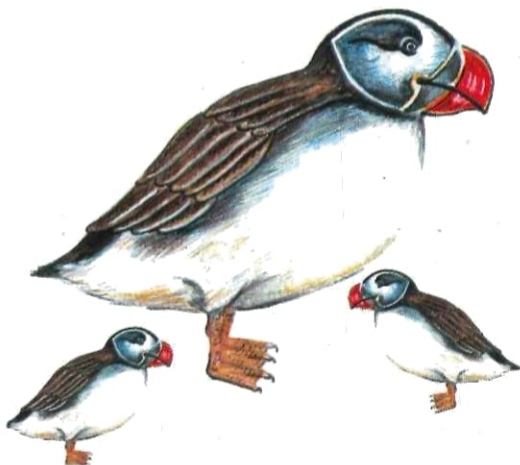

ЊОРКА је птица пловуша која гњура испод воде. Има кратка, закржљала црна крила и беле груди. Кљун јој је као у папагаја, па је зову и морски папагај. Одличан је и гњурац и пливач. Храни се рибом и раковима, а живи у јатима на стеновитим обалама Северног пола.

ЊУХ је 1) чуло мириса; 2) способност да се нешто унапред предвиди, сагледа.

ЊУШКА је 1) продужени део животињске главе с носом и устима; 2) Погрдно: лице одвратног нам човека, посебно уста и нос; 3) вршак тучка код цвета.

ЊУШКАЛО је 1) Човек који жели све да сазна; који све претражује, загледа; 2) Ухода, тајни агент.

Њ

Њ

ПЕТАР II ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ (1813-1851), владика и владар Црне Горе, један од највећих српских песника. Пре монашења световно име му је било Раде, па отуда Владика Раде. Школовао се у почетку у манастиру Савина а касније му је учитељ био Сима Милутиновић - Сарајлија који је развио његов песнички таленат. Као владар, политички је уредио Црну Гору: организовао судове, увео Сенат (скупштину главара), порез, укинуо гувернадурство, основао штампарију, издејствовао помоћ од Русије. Тежио је да са Србијом ослободи Босну и Херцеговину. Био је велики национални и духовни радник и посленик. За себе је говорио да је Србин, што су потврдили и његови родитељи који су га младог сахранили. Написао је велика поетска дела: **Горски вијенац**, где је предивно описао истрагу (геноцид) потурица; **Луча микроkozma**, у којој приказује борбу између Бога и сатане, Добра и Зла; **Лажни цар Шћепан Мали**, у коме описује једног авантуриста који се лажно издавао за руског цара Петра III и тако завладао Црном Гором, и многе друге песме и оде (**Црногорац свемогућем Богу, Ноћ скупља вијека итд**) .

ЊИВА БОЖИЈА (ГОСПОДЊА) - назив за све вернике и делатности у Цркви Божијој на спасењу људских душа. За рад на спасењу људи, исто као на ратарској њиви, потребно је много труда, бриге и зноја. Апостол Павле пише Коринћанима: **"Ви сте њива Божја"** (1. Кор. 3, 6) на коју Христос изађе да сеје семе своје божанске науке, па додаје: **"Ја посадох, Аполон зали, али Бог учини да узрасте. Тако, нити је нешто онај који сади, ни онај који залива, него Бог који чини да расте"** (1. Кор.3, 6-7). Благо човеку који Богом посејано семе Христове науке - чува и брани. Тада семе Христове науке пада директно у срце, где светли у разуму, испуњава и загрева човекову душу Божјом љубављу.

ОКО је орган чула вида и прозор наше душе.

“Из мене никло, у те упрто.”

“Двије чавчице напоредо стоје, а једна другу не виде.”

“Два путника бродила, цео свет пропутовала, а једно друго не видела.”

“Далеко од очију, далеко од срца.”

(Очи)

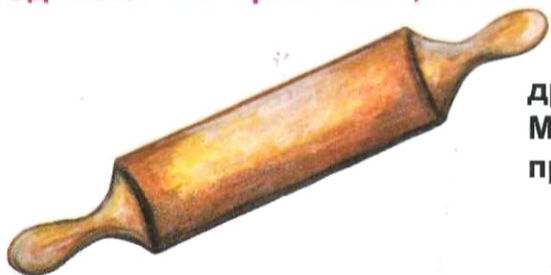
(Очи)

(Очи)

ОЛОВКА је средство за писање. Друго име за оловку јесте писаљка јер се њоме пише.

“Од малог сам прста тања, сваким даном све сам мања.”

(Оловка)

ОКЛАГИЈА је округла дрвена справа у домаћинству. Мама је највише користи за припрему теста и колача.

ОРАХ је пореклом из Азије. Стабло се користи за намештај, а плод за храну, највише се користи за колаче.

“Седи деда у хладу, у зеленом каваду (руху); очи бечи, ноге кречи, хоће да скочи.”

(Плод ораха пре пада на земљу)

ОМОРИКА је витко, елегантно и до 30 метара високо дрво, слично јели. Врсту оморице, Панчићеву, пронашао је наш познати ботаничар Јосиф Панчић 1872.г. на Копаонику.

ОВЦА је домаћа животиња. Кожа дивље овце је прекривена длаком, а питоме вуном. Овца је корисна због млека, меса, коже и вуне.

ОБЕЋАЊЕ је дата реч некоме да ћемо учинити нешто за њега. Част нас обавезује да то и учинимо. Кад неко обећава, а не испуњава каже се :
“Обећање, лудом радовање.”

ОРХИДЕЈА је прелеп егзотичан цвет разних боја ,а постоји и црна орхидеја, која расте на стаблу.

ОТАЦ то је мој тата. По њему се и земља, у којој сам рођен и у којој живим, зове отаџбина.

ОВАС је житарица која се користи у исхрани људи. А и као храна за за коње.

ОТАЏБИНА је земља у којој сам рођен, у којој живим и у којој су живели и моји преци. Зато свако на свету највише воли своју земљу .

ОБРАЗ је реч која има више значења. 1) Икона, слика неке свете личности или свештеног догађаја; 2) Лице човека који је створен по Божијем лику-образу и 3) Најистакнутији, косом непокривени део главе са обе стране лица.

“Све за образ, а образ ни за што!”

“Рука руку мије, образ обадвије.”

“Вода све опере, до црна образа.”

ОРАО је птица грабљивица, становник високих планина и кршева. Храни се крупном дивљачи.

O

ОБРЕЗАЊЕ ГОСПОДЊЕ је празник у част Христовог уношења у храм, седмог дана по Његовом рођењу, ради обрезивања према јеврејској вери. Тај се дан прославља код нас заједно са **Новом православном годином** и **Светим Василијем Великим**, седам дана после Божића. У народу се тај дан зове Мали Божић, а неки га називају и **српска Нова година**.

ОДЕЖДА, СВЕШТЕНИЧКА је црквена одећа коју свештена лица облаче на себе, преко свештеничког одела, за време богослужења или ма каквог чинодејствовања. Стога морамо разликовати свештеничке одежде од свештеничког одела. Свештеници облаче и носе одежде само на богослужењу или приликом неког чинодејства, док су у Цркви или изван Цркве, када су на неком обреду или за време неког богослужбеног чина, преко свештеничког одела (мантије), а свештеничко одело они носе на себи увек и изван вршења богослужења. Тако, на пример, мантија спада у свештеничку одећу, а епитрахилъ је свештеничка одежда.

ОЛТАР је најсветији део храма у који могу улазити само свештеници (они који богослуже), а од верника само мушкарци којима дозволе надлежни епископ или свештеник.

ОСВЕЋЕНА СТВАР (САСУД) ИЛИ СТАН јесу оне употребне ствари или простор на који је призвана Божија благодат и које су освећене за неку наменску и душекорисну употребу да би се отерало дејство ђавола и осталих злих сила, то значи свих оних сила које су непријатељи Божији, а тако и нашега спасења, па дакле и наше заједнице са Богом. Освећена ствар се може користити само за намену која јој је приликом освећења одређена и не сме се ничим обесветити, погазити или бацити на прљаво место.

ОТАЦ је име којим дете назива свога родитеља, оца, који га је родио. Телесни отац је онај отац који нам је дао тело, телесно нас “родио”. **Духовни отац** је онај који нам помаже да се духовно родимо у вери, онај који обликује наше духовно биће “у мери раста Христовог”. Због тога се и свако свештено лице ословљава са: Оче! Односно, када се свештенику прилази и тражи благослов, каже се: Оче благослови!

ОЦИ - ОЧЕВИ је српски празник посвећен очевима (свим мушкарцима који имају децу), а који пада у недељу пред Божић. Тога дана деца везују очеве, а они им се “одрешују” тиме што им деле поклоне које могу и имају. Обично су то: јабуке, крушке, бомбоне поморанце, суве шљиве, слаткиши и друго.

ПАС је највернији човеков пријатељ међу животиљама, па када нам је неки човек веран (одан) каже се: “Веран као пас”.

“Пас који лаје, не уједа.”

“Пас лаје, ветар носи.”

ПЕТАО је офарбана и “накинђурена кокошка”.

“Војвода воду пије, а над њим се барјак вије.”

(Петао и његов реп)

ПАУН је птица са прелепим перјем на репу које кад рашири изгледа као лепеза јарких боја, зато се каже:

“Шта се шепуриш као паун?”

ПАТКЕ су птице пливачице са кратким ногама; између прстију имају кожицу ради лакшег пливања; тело им је обрасло густим перјем; живе у јатима.

ПЕРУНИКА (ИРИС) је украсна биљка.

ПАНДА је шумски медвед. Порекло и право станиште му је у Азији.

ПАРА је ситан новац.

“Пара врти што бургија неће”

ПИЛЕ је младунче квоцке (кокошке). Мајка детету често тепа “Пиле моје”.

ПЕЧУРКА је шеширић на дршци, који расте у шуми после кише. Печурке се деле на јестиве и на оне отровне, које се не смеју јести. Дете не сме само да једе печурке док му родитељ или учитељ то не одобри.

“Кућица у горици на једној ножици.”
(ПЕЧУРКА)

ПТИЦА је животиња која има крила, тело јој је обрасло перјем, кости су јој шупље и испуњене ваздухом па зато може да лети. Птице живе у јатима. Неке птице дивно певају.

“Свака птица своје јату тежи (лети)”

ПЧЕЛИЦА

ПЛУГ је направа за орање.

“По пољу ходило, кроз земљу бодило. Нити га ко храни, нити поји, ал’ вазда је сито.”
(Плуг)

Зазујала пчелица на липовом цвету:
Има л’ иког од мене срећнијег на свету?

Кућу своју напуним благородног саћа.
За плодове богате мени се не плаћа.

Велика је истина: неуморно радим,
Зато сваком радошћу душу своју сладим.

П

Патријарх Варнава

п

ПАРАСТОС је молитвена жртва за покој душе наших милих и драгих сродника, преминулих у вери и нади у вечни живот. Црква се подједнако стара како за живе, делећи им своју благодат преко светих тајни и молитвословља, тако и за мртве, помоћу молитава, опела и парастоса. За Бога и Цркву нема живих и мртвих, јер су живи и мртви једно у Богу.

За Парастос се припремају воштане свеће, кувана пшеница преливена од стране свештеника црним вином, а понегде додатно износе на гроб још погачу, мед и неко жестоко пиће. Пшенично зрно нас, по речима Спаситељевим, подсећа на васкрсење (Јн. 12, 24 ; ср. 1 Кор. 15, 36 - 38) и слика је нашег васкрсења, помешана у Кољиву са медом (шећером) симболизује слаткоћу вечног живота у заједници са Богом. Паљење свећа на опелу и парастосима симболизује да је покојник прешао из земаљског, мрачног живота, у вечни живот светлости од Божијег лица.

ПАРОХ је свештеник који има своју парохију (територију за пастирствовање), а парохија је област где је он парох.

ПАТРИЈАРХ (духовни поглавар – отац и вођа) јесте поглавар једне од помесних православних цркава.

ПАТРИЈАРШИЈА има два значења: 1) област којом управља патријарх и 2) то је зграда у којој патријарх живи и управља својом патријаршијом.

Патријарх Герман (Ђорић)

ПОБУСАНИ ПОНЕДЕЉАК је дан када се, по народном, а не по црквеном предању, сећамо својих мртвих, посећујемо њихове гробове, после литургије

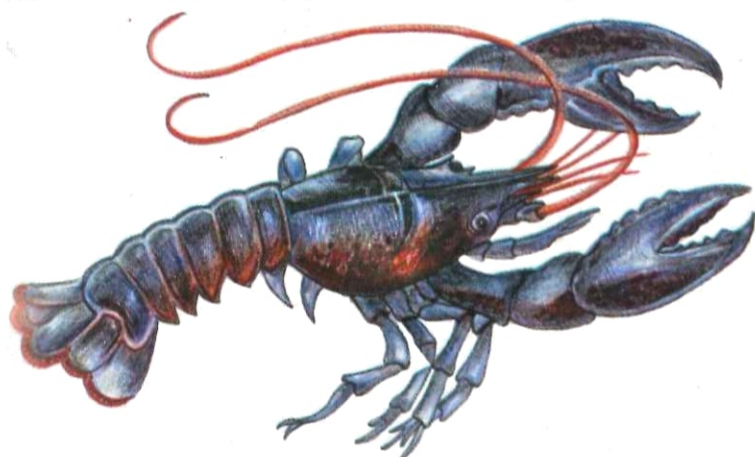
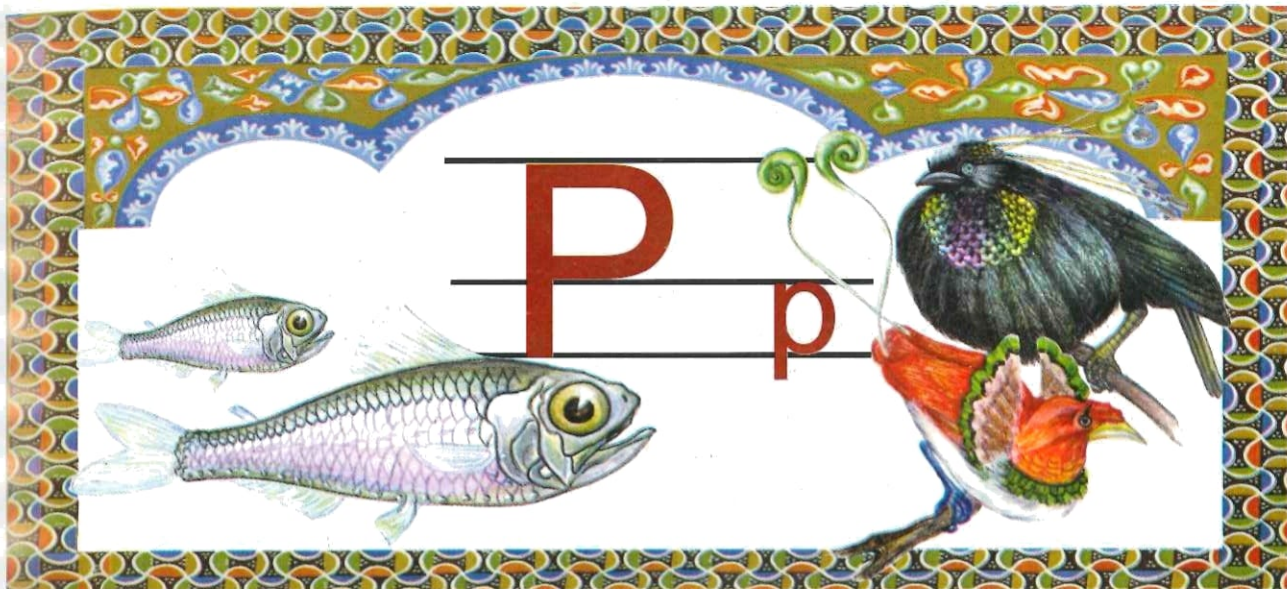
у цркви, плевимо их од корова, бусамо их бусењем (исечени квадратићи или правоугаоници земље са травом да, као препрека, држе земљу са стране гроба да се не осипа), па отуда и назив Побусани понедељак. У неким крајевима наше земље овај понедељак се назива **Ружичало**, пошто се на гробу тога дана саде руже. Побусани понедељак долази осам дана након Васкрса, односно први дан (понедељак) после Томине недеље, а у народу је познат још и као **Васкрс за мртве**, па се за ту прилику поново фарбају јаја и, заједно са храном и пићем, износе на гроб и деле присутнима “за покој душе” умрлих покојника.

ПОЛОЖАЈНИК је први посетилац који нам, рано изјутра на Божић, дође у кућу. Он је дужан да мало процара ватру на огњишту, уз пригодне речи пуне добрих жеља за напредак и здравље у кући. Положајник за узврат добија поклон. Положајник симболизује Божије анђеле који су се јавили у Витлејему приликом Христовог рођења и певали ову најлепшу песму: **“Слава Богу на висини, и на земљи мир, међу људима добра воља!”**

ПОСТ је време у које се уздржавамо од мрсне хране животињског порекла (у шта спадају: сир, кајмак и млечни производи, јаја и месо). То се назива телесни пост. Духовни пост је уздржавање од рђавих дела (грешних дела и мисли), уз чињење милосрђа и осећање самилости према људима. Молитва и пост су средство чишћења и припрема наше душе и тела за причешће, које је наше сједињење са Господом Христом у светој тајни евхаристије. Пост је користан и за здравље.

ПРАШТАЊЕ је за душу корисна хришћанска врлина. Ми праштамо другима увреде и зла која су нам нанели људи да би и Бог опростио нама наше грехе: **“Јер ако опростите људима сагрешења њихова, опростиће и вама Отац ваш небески. Ако ли не опростите људима сагрешења њихова, ни Отац ваш неће опростити вама сагрешења ваша”** (Мт.6,15-16).

ПРИЧЕШЋЕ је света тајна у којој се верници причешћују правим телом и стварном крвљу Господа Христа, који су настали у моменту претварања Светог приноса у Свете дарове. Присуство Христовог тела и крви није симболично, у виду хлеба и вина, него је оно стварно тело и стварна крв Христова! Верници се причешћују на **Царским дверима**, кашичицом из путира у коју свештеник захвата, истовремено и заједно, свето тело и крв Христову. Пред примање светог причешћа верник прекрсти руке на грудима, каже своје име, правилно отвори своја уста, да би му свештеник могао подарити свето причешће, па не љубећи ни путир ни руку свештеника, прими нафору и стане у ред да му се прочита заједничка молитва после Светог причешћа. Колико пута годишње је потребно вернику да се причести? Тај број нигде није одређен и зависи од духовне глади самог верника.

РАК је водена животиња која има два пара пипака, већи број рачвастих ножица, уста и три пара вилица и оклоп око тела. Може да се креће и по копну, па отуда назив водоземац.

“Маказе има, а не кроји; вреле воде он се боји.”
(РАК)

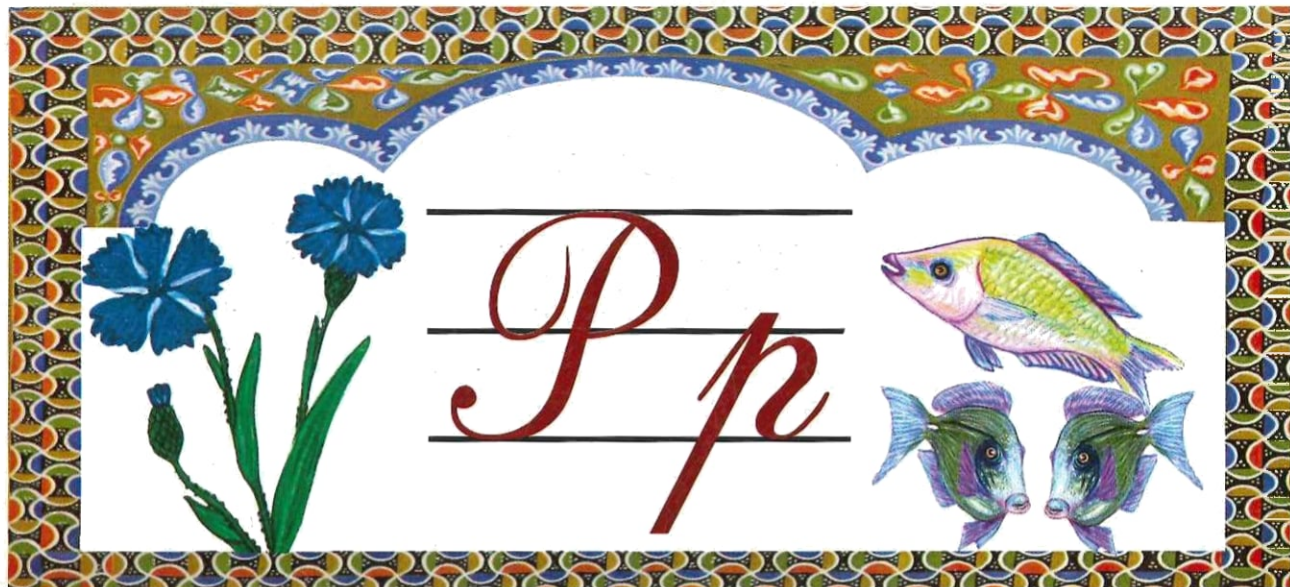
РУЖА је украсно цвеће чији цвет лепо мирише. Латице се користе за добијање мирисног ружиног уља, а и за слатко од ружа, док се плод и цвет користе за чај.

РАЈСКА ПТИЦА је раскошна егзотична птица.

РАД је смишљено обављање неког посла, он је услов нашег здравља, напретка и живота.

“Ко ради, не боји се глади.” “Ко се лети зноји, тај се зими гоји.” “Ко лети хладује, зими гладује.” “У радника црне руке, али бела погача.”

РАЗЛИЧАК је ливадска, самоникла биљка; лековита је и користи се као чај за разне болести

РУКАВИЦА је заштита наших руку од хладноће, нечистоће и заразе.

“Петорица браће једну капу носе.”

(Прсти и рукавица)

РАЧУНЦИЈА

ЈУЧЕ ИСО
НАГРАИС`О:
ПИС`О БРИС`О
И УЗДИС`О –
ЈЕДАН И ТРИ
ЈЕСУ ПЕТ.

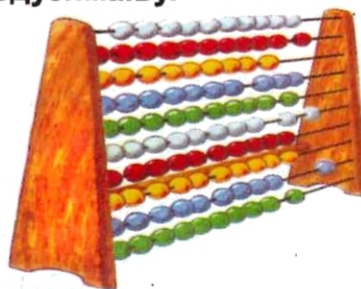
ТАЈ ЗАДАТАК
ВИДЕ ПАТАК,
ПА МУ РЕК`О:
“АКО НЕКО
ЧУЈЕ ОВО
ШТО СИ СКОВ`О”
СМЕЈАЋЕ СЕ
ЦЕО СВЕТ!
НЕГО ЧУЈ,
НЕ ЛУДУЈ:
СВЕ ЗНАМ ЈА -
ЈЕДАН И ТРИ
ЈЕСУ - ДВА!

МОГ МИ КЉУНА,
ГА, ГА, ГА!

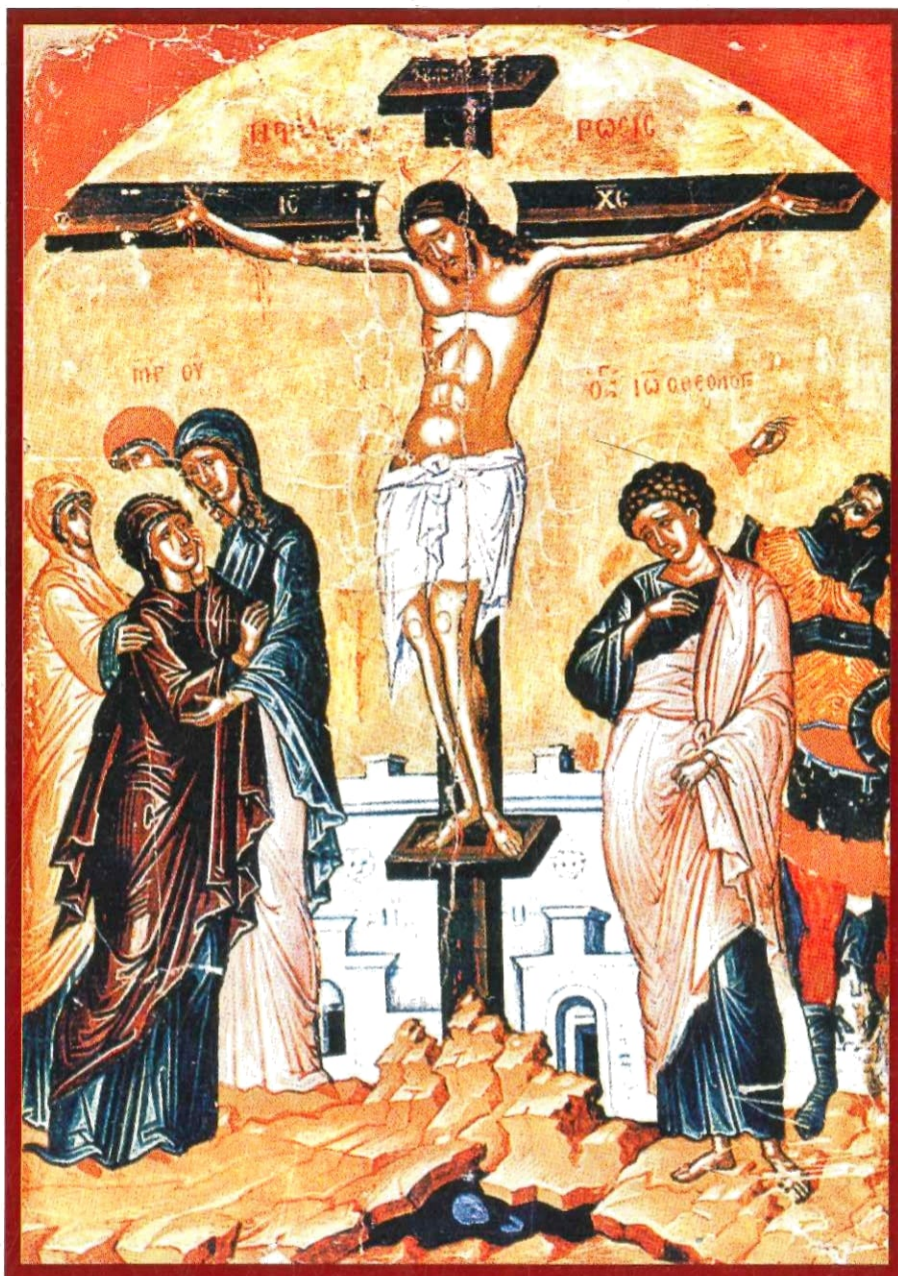
А ВРАБУШКА
ТОРОКУША,
СВЕ ТО СЛУША
ПА СА ГРАНЕ
РАСЦВЕТАНЕ,
ОДМАХ ПОЧЕ
ДА ТОРОЧЕ

“ЏИВ! ЏИВ! ЈАО!
БАШ МИ ЈАО...
ТРЕБА ЗНАТИ
РАЧУНАТИ!
ВЕЋ НЕ МОГУ
ДА ВАС ГЛЕДАМ:
ЈЕДАН И ТРИ
ЈЕСУ СЕДАМ.”

РАЧУНАЉКА је
справа која је некад
служила за
обучавање ученика
у рачунању -
сабирању и
одузимању.

РОДА је птица селица и весник пролећа. Храни се барским животињама. Постоји бела и црна рода. Често праве гнезда по оцацима кућа. Као пар, роде су доживотно верне једна другој.

Христово распеће (икона из XV века, Патмос). Распеће Христово је жртва коју је Бог добровољно принео за наше спасење. Стога апостол Павле каже Коринћанима да не жели ништа друго да види код њих, него Исуса Христа и “тога распетог” (1 Кор. 2, 29), будући да је животворни Крст “Јеврејима саблазан, а Грцима лудост” (1 Кор.1, 23), али нама, који се спасавамо, јесте сила Божија!” (1 Кор.1, 18).

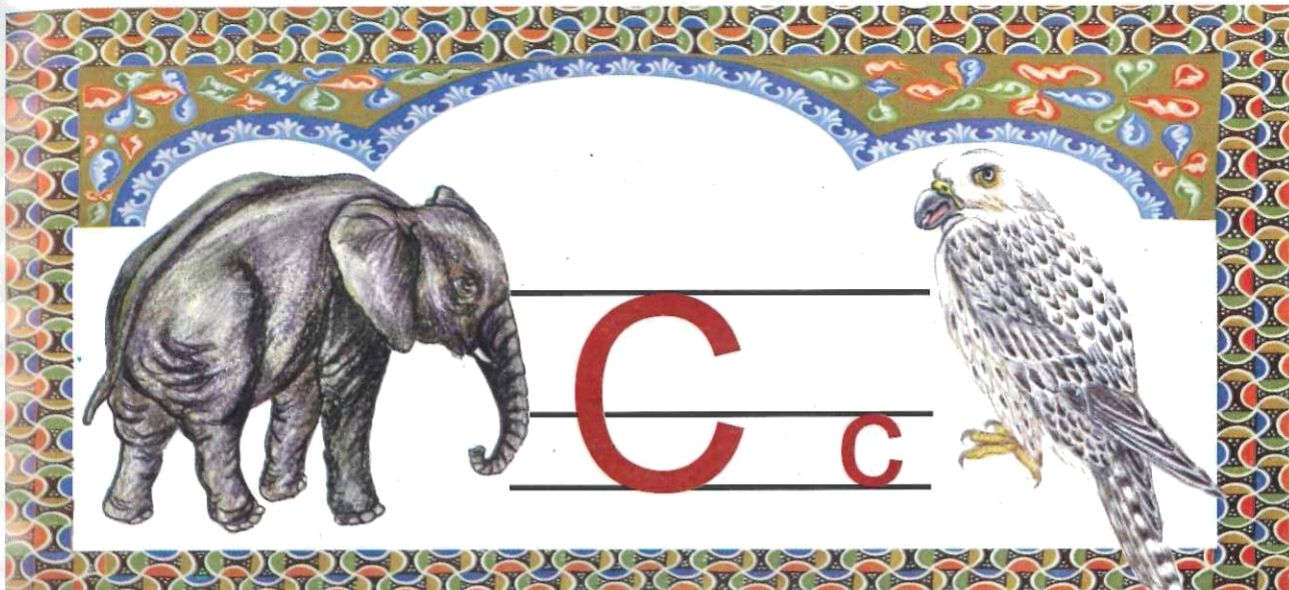
РАЈ је: 1) место које је Господ Бог створио у Едену за први пар људи, Адама и Еву, где су они живели безбрижно и блажено, јер су били покорни Божијој вољи и нису били грешни (1 Мој. 3, 8. 23-24). Када су пак згрешили, истерани су из раја, где је постављен један херувим да пламеним мачем од човека чува пут ка дрвету живота у рају; 2) Рај је и место блаженства у загробном свету оних који су живели праведно овде на земљи. То је духовна заједница љубави и блаженства душа преминулих праведника са Богом, живим и вечним. Човек осећа дисање раја у себи и у свом овоземаљском животу уколико живи праведно и Богу угодно, јер та наша заједница с Богом и почиње да се остварује овде, на земљи, а наставља се после овоземаљског живота.

РАЈСКЕ ДВЕРИ су двери које заклањају рај од човека, а такође и царске двери које се налазе на средини иконостаса, између олтара и брода цркве, на која улази Христос као цар славе (кроз њих се уносе, на малом и великом входу Јеванђеље и свети дарови). А кроз ове двери пролази и архијереј (или цар) када долази у званичну, канонску посету том храму.

РИПИДЕ су дрвене или металне дршке са иконама, крстовима или постољима за свеће на себи које носе рипидоносци за време литија (опхода око храма).

РИПИДОНОСАЦ је онај дечак или мушкарац који носи рипиду. Обично су то мушкарци, како због тежине рипида, тако и због њихове светости, јер су рипиде увек освећене црквене ствари.

РУКОПОЛОЖЕЊЕ је посвећење неког световњака за клирика (свештено лице). **РУКОПРОИЗВОДСТВОМ** се назива чин којим се неко световно лице поставља за црквенослужитеља. **Рукоположење** је чин којим надлежни епископ полаже своје руке на главу чтеца или ипођакона, да би га произвео у чин свештенослужитеља: ђакона, јереја и епископа, с том разликом што се рукоположење архимандрита за архијереја – епископа назива **хиротонија**

СПОН је највећа копнена животиња. има дугу сурлу, велике уши и огромне кљове. Од кљова (слоноваче) праве се украси и накит.

СОКО је птица грабљивица коју човек припитомљава да за њега лови друге птице.

СОВА је ноћна птица грабљивица.

Симбол је мудрости и знања.

СОКО ЛОВАЦ

СОКО, ЋУБАСТИ.

“Која птица има најбистрије око?”

Промислите мало,

је ли да је.... (Соко)

СВИЛЕНА БУБА је жућкасто-бели лептир који се гаји због чаура од којих се добија свилено влакно.

“Везак везе везиља, златном жицом по гори.” (Свилена буба)

СНЕГ је смрзнута кап кише која се у хладној атмосфери кристалише у различите бајковите облике. Божија мудрост их је тако устројила да колико год милијарди капи или снежних пахуљица истовремено пада с неба, ниједна од њих није у свему иста .

СВРАКЕ су птице сличне вранама. Перје им шарено, јарких боја.

СВИЊА је домаћа животиња која служи за човекову исхрану. Младо свињче зове се прасе.

СКАКАВЦИ су инсекти зеленкасте или мркосиве боје, ради скривања у трави и стенама. Крила су му различита а пипци задебљани. Органи слуха су им смештени у трбуху. Скакавци су биљождери.

СРНЕ су грациозне животиње са великим, бадемастим очима. Ово је породица срна: срндаћ, срна и мало лане

СМИЉЕ је лековита трава (цвеће). У народним песмама се често помиње "Смиље и босиље"

СВETИТЕЉ је Божији угодник, личност која је у свом овоземаљском животу живела по Божијим заповестима. Он је још јачи после смрти, јер Господ га прославља чудима која се везују за његово име. **“Према свецу и тропар.”** (Према заслуги и награда).

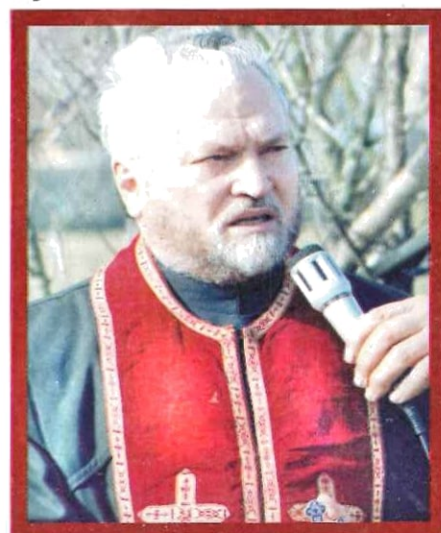
СВЕТОВЊАК – мирјанин је обичан верник који није свештено лице. Хришћанска црква се састоји од свештенства (клирика) и световњака (мирјана).

СВЕЋА се пали за здравље живих и покој душе умрлих верника и сродника. Светлост свеће означава светлост јеванђељског учења, која нам осветљава прави пут живота и даје снагу нашој вери, а топлота која се добија од свеће указује нам на то како би топла и усрдна требала бити наша молитва упућена Богу. Свеће се увек пале уз молитву када се уђе у цркву.

СВЕШТЕНИК је лице које има право да врши богослужење и друга чинодејства у цркви и изван ње. То је слуга Божијег олтара, лице рукоположењем посвећено да обавља свете тајне и света молитвословља, да везује и одрешује верника од греха. Када се сретне свештеник од њега се тражи благослов.

Аутор ове словарице за време освећења споменика (Вукошић, Шабац 15. II 1992)

СЛАВА – крсно име – јесте посебна одлика нас православних Срба. Православни Срби славе своју породичну, племенску славу, односно Крсно име, тј. дан кад су се наши преци крстили и постали хришћани. Отуда се та слава назива Крсно име. Слава се обично слави један дан у години, а у тој припреми и слављу учествују активно сви чланови домаћинства. Светитељ који се слави заједнички је заштитник свих укућана. Слава је дан када примамо бројне госте у

кућу, да се заједнички Богу и домаћем заштитнику помолимо и да драге госте тога дана угостимо свим оним што је Бог дао, а домаћин припремио. За Славу се припрема: **колач**, **свећа** са ружом и иконицом светитеља и **славско жито**, уз припремање **тамјана** за кађење и **вина** за преливање жита и колача. Колач сече искључиво свештеник, након што га прво освети. Домаћин или неко од укућана требало би тога дана да присуствује Светој литургији и да се по могућству на њој причести. Посебно се мора пазити да се слава, која падне у посне дане, слави уз посна јела, јер је непридржавање поста грех пред Богом и пред светитељем. Наш народ каже: **“Ко славу слави, оном и Бог помаже.”**

Слава Светог Луке (Болница Светог Луке у Сокобањској улици) Резање колача врши Патријарх Павле, уз асистенцију свештеника Жарка Гавриловића и Александра Средојевића.

ТАПИР је врста копитара, слична носорогу, али без рога. Тапир живи у влажним тропским шумама као неко дивље говече.

ТИГАР је једна од најопаснијих шумских великих

мачака, слична лаву или леопарду; има малу, округлу главу и стиснут труп; живи у Азији, у пределима обраслим трском, одакле, прикрадајући се, напада стоку.

ТЕЛЕ је младунче краве; умиљата крупноока животиња.

“Блене к`о теле у шарена врата” (Кад неко дуго гледа у оно што не разуме)

ТРЕШЊА је дрво које има зелено лишће, а црвенкасте плодове, да их деца беру и једу. Дрво трешње служи за израду намештаја.

Бог Творац

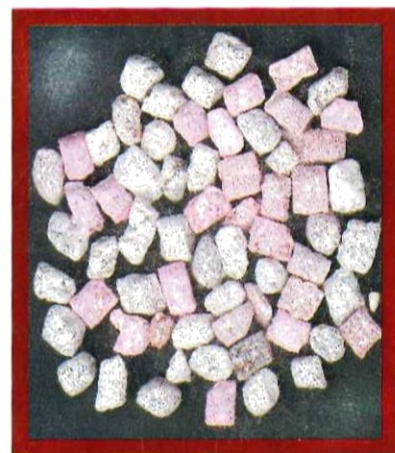
Т

Т

ТАМЈАН чине бела, миришљава зрнца од смоле, која се стављају на жар у кадионици (у цркви или изван ње), јер тамјан има очишћујуће дејство када се људи **окаде** његовим богоугодним мирисом. Тамјан је симбол жртве паљенице у част Господа Христа и наше молитвене преданости Христу. У једној црквеној песми ми певамо: **“Нека се уздигне молитва моја као кад (кадило) пред Тобом Господе!”** (Стихира на Вечерњу).

ТВОРАЦ је, у општем смислу, онај који ствара, створитељ, изумитељ нечега. А у посебном смислу реч Творац се односи на Господа Бога – Творца **“свега видљивог и невидљивог”** света, како учимо у Симболу вере. Тако и овај неизмерни свет, са свима својим видљивим и невидљивим световима и галаксијама, има свога Творца и промислитеља кога називамо Бог. Творац се, дакле, разликује од творевине, као слика од уметника који ју је нацртао. Природа није Бог, већ дело Божије. Бог је најсавршеније и најмоћније биће које ствара и одржава свет и све у свету. Тако Творац света који све ствара **“ни из чега”**, мора бити сам нестворен. А пошто Он све ствара ни из чега, Он сам мора бити: **по уму - свезнајући, по вољи - свемогући, по срцу - свепраштајући**. Псалмопевац (цар Давид) узвикује: **“Небеса казују славу Божију, и дела руку Његових гласи (гласно опева) свод небески!”** (Пс.18,1)

СВЕТОГОРСКИ ТАМЈАН

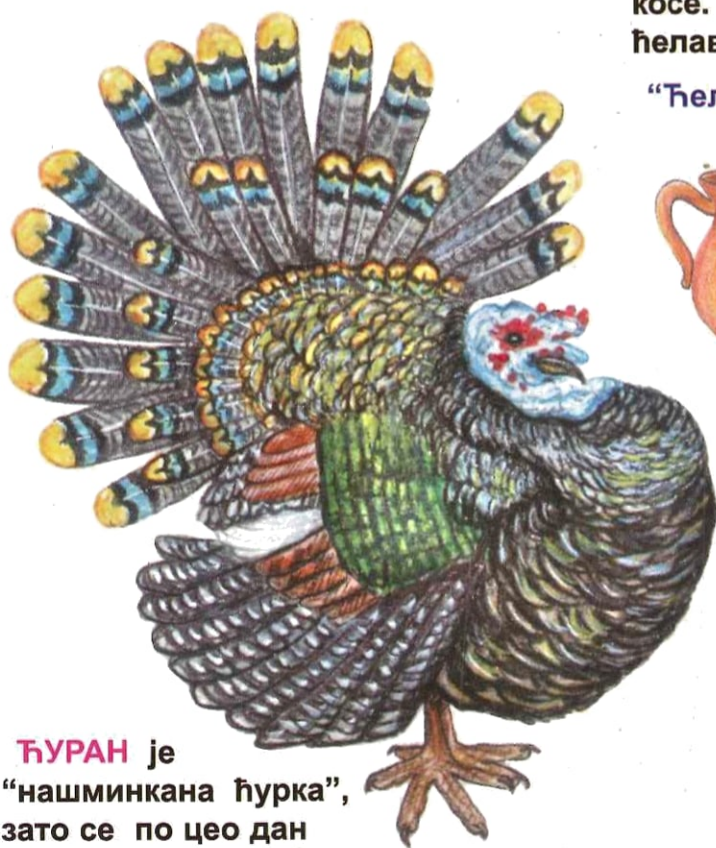

БЕЛИ ТАМЈАН

ЋЕЛАВОСТ је недостатак косе на глави, тј. глава са мало или нимало косе. У шали, деца кажу да је глава ћелавог: “Писта за муве”.

“Ћелавог је лако ошишати.”

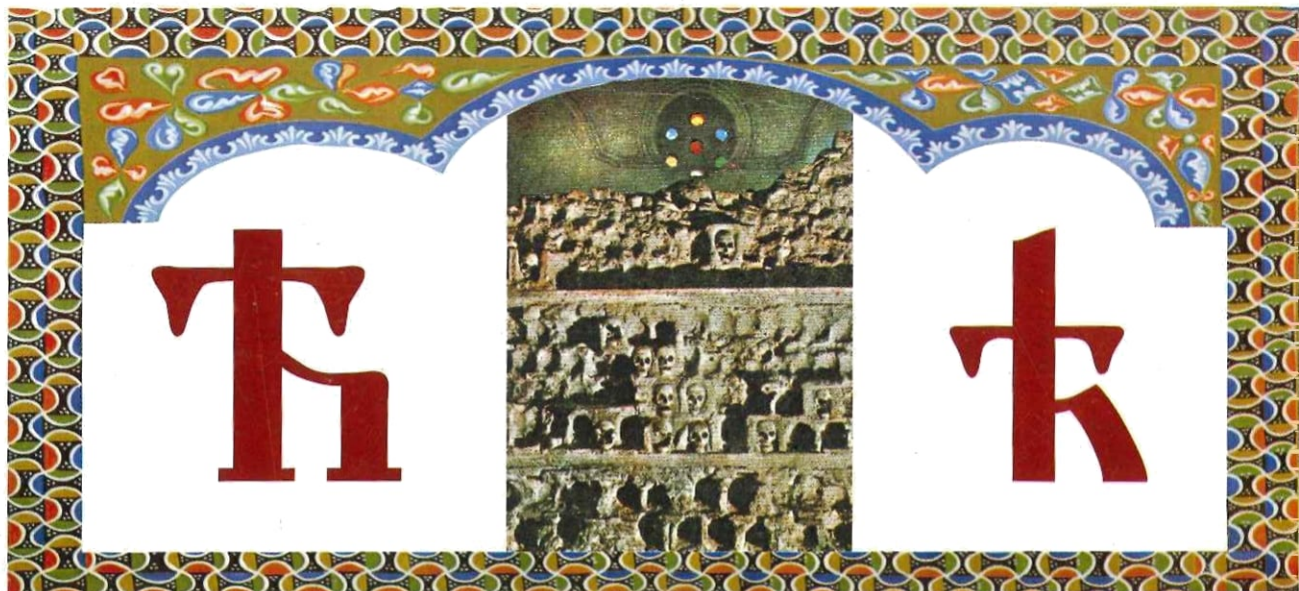
ЋУРАН је “нашминкана ћурка”, зато се по цео дан толико шепури међу ћуркама и поносно ћурличе по дворишту.

ЋУП је лонац од испечене земље који служи за кување или чување хране, пића, уља и другог.

ЋИЛИМ је врста простирке веома живих боја и необичних шара. Некада су наше баке ткале ћилиме на разбоју.

ЋЕЛЕ-КУЛА је кула коју су, недалеко од Ниша, саградили Турци од лобања заробљених и побијених Срба, у борбама у Каменици на Чегру 1809. (где је погинуо и славни Стеван Синђелић) и то у намери да застраше побуњене Србе. Ћеле-Кулу је подигао Хуршид паша те исте године, као опомену Србима како ће проћи ако се буду поново бунили против Турака.

ЋИВОТ (правилније: кивот) потиче од грчке речи “киботос” која значи “кутија - сандук од кедровине.” Данас та реч означава дрвени или метални ковчег у коме су положене светитељске мошти (тј. нетрулежно тело), које имају моћ да чине чуда и да исцељују болесне.

ЋУТАЊЕ – ИСИХИЈА - БЕЗМОЛВИЈЕ јесте врло важна хришћанска врлина. Из ћутања се рађа мудрост, из мудрости побожност, из побожности врлина. Бог је зато дао човеку два ока и уха, али само једна уста и један језик, да човек више гледа, а мање говори; да више слуша, а мање осуђује. Ћутањем су многи постали светитељи (исихасти), а говором ретко ко (осим св. Јована Златоустог, св. Владике Николаја Жичког и мало других). Ако човек не може ништа паметно да каже, онда је боље да ћути. Ћутање је злато које брбљивци презиру. Кад старији говори, васпитано дете (човек) требало би да ћути! Рђав говор човека издаје, а мудро ћутање га покрива.

“Да си ћутао, остао би философ”, јер нико не би знао глупост коју си казао. “Од сувишка срца уста говоре” (Мт.12, 34). Зато “Уста затвори, а очи отвори.”

ТРИ ПИТАЊА

Зашт` два ува да имамо,
А тек једна уста само?
“Више слушај, мање збори,
Зато`т Творац тако створи!”

Зашт` две ока да имамо,
А тек једна уста само?
“Мудар човек више гледи,
”Ал` о свачем не беседи!”

Зашт` две руке да имамо,
А тек једна уста само?
“Више ради, мање једи,
Мудро Творац све уреди!”

Јован Јовановић-Змај

УДАВ (ПИТОН), иако није отрован, има огромну снагу, па обујми жртву својим дугим телом, стегне је и тако удави. Питон тако може да удави и велику животињу као што је тигар и леопард.

УСТА су део главе: да њих немамо, не бисмо могли да говоримо, једемо и штошта друго да радимо. У устима имамо језик, помоћу којег говоримо и осећамо укус хране, и зубе, којима жваћемо храну.

“Секутићи секу, вукотићи вуку; сам баћа превраћа.”

(Зуби: секутићи, кутњаци и језик)

УДИЦА је кукица на пецаљки, којом ловимо рибу.

УВО је чуло слуха на који улазе спољни звукови и спроводе се у наш мозак, који их разазнаје. Тако ми чујемо.

“И зидови имају уши.” (не поверавај тајну свакоме, јер те неко може чути и даље препричати)

“Око пања два локвања.”

(УШИ)

УГАЂАЊЕ је, пре свега, старање да се угоди Богу, јер се **“људима не може угодити”**, како каже наша народна прича. Уосталом, ко угађа Богу, истовремено угађа и људима, јер кроз испуњавање Божијег закона човек на најлепши начин служи свим правим и поштеним људима - људима добре воље. **“Богу се треба покоравати више него људима.”** (Д.ап. 5, 29). **“Јер кад бих још и људима угађао, не бих био слуга Христов.”** (Гал. 1, 10). Истина је, ко угађа Богу, истовремено угађа и људима, чак и онда кад не повлађује њиховим гресима и манама, јер им помаже да се спасу и заслужи вечни живот.

УЉЕ у хришћанству има значајну употребну вредност јер је симбол благостања, радости и слоге. Кроз помазивање уљем, посебно у светим тајнама крштења, освећења јелеја, молитвословљима, освећењу храмова,

УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
(АНДРИЈА РИЦОС, ИРАКЛИОН, КРИТ)

кућа и другог, користе се као симбол божанске радости и духовног окрепљења. Тиме се исказује веза у деловању Светог Духа кроз помазивање уљем. Покојник се прелива уљем помешаним са вином у знак завршетка своје животне борбе. Болесник се помазује уљем да успешно савлада болест и уз Божију помоћ оздрави. Иконописци користе уље да премажу живописане иконе, ради одржања већег сјаја и неке врсте политирања.

УСПЕЊЕ – УСПЕНИЈЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ – је празник смрти,

односно успења душе Пресвете Богородице са земље на небо, како је описано под 28/15. августом у **Охридском прологу**, који је написао владика Николај.

УТВАР(Е) је заједничко име за све свештене, (освећене) црквене ствари (сасуде) које се користе у цркви у богослужбеној употреби, иако свака од тих ствари има своје сопствено име (крст, јеванђеље, одежде, топлота, рипиде и тако даље). Све те утваре, док нису освећене, само су обичне ствари. Утварама настају оног момента када су освећене и дате на богослужбену или молитвену употребу цркви или верницима.

УТЕШИТЕЉ је друго име за треће лице Свете Тројице – Светог Духа, кога је Господ Христос обећао да ће послати апостолима да их утеши у жалости што Он неће бити са њима после свог вазнесења на небо, али ће он тако наставити

да их даље саветује и води кроз живот у делу спасења њихових душа и поверене им пастве (Јн. 14, 16; 15, 26). Ништа се у животу Христове цркве и људског спасења не може учинити без Светог Духа, дакле, без синергије Оца, Сина и Светог Духа.

УСЕКОВАЊЕ је празник у спомен посечења главе светог Јована Крститеља, које је наредио јеврејски краљ Ирод Антипа, син оног Ирода убице витлејемске деце, и то по наговору своје пасторке Саломије и њене мајке Иродијаде, која је била пре тога жена Иродовог брата Филипа. Свети Јован је критиковао такав блудни брак и родоскрнављење, па га је Ирод бацио у тамницу и на свој рођендан дао погубити. Тај догађај се збио за време живота и рада Господа Христа, пред Пасху, али се празнује 11. септембра по новом и 29. августа по старом календару, јер је тада освећен храм у Севастији који су подигли цар Константин и мајка му царица Јелена.

ФАЗАН је птица која има лепо перје и укусно месо. Мужјак је по изгледу лепши од женке, да би је освојио .

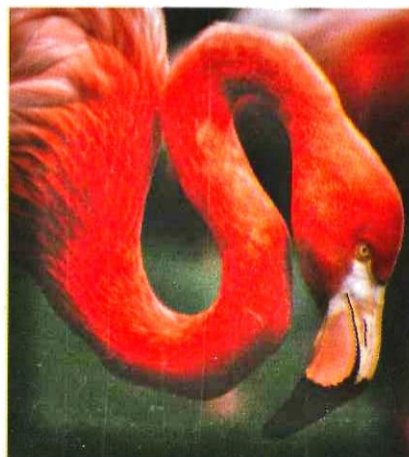
ФОКА или туљан је интелигентна морска животиња, добро прилагођена животу у води и као пливач и као ронилац. Живи у великим групама на обалама Северног и Јужног леденог мора.

ФЛАМИНГО

- пламенац је лепа птица, слична роди, са дугим ногама и ружичастим перјем.

Живи у великим јатима, у тропским и суптропским пределима. Постоји и врло лепо цвеће са овим именом.

ФРУЛА је наш народни дувачки инструмент од дрвета, трске или неког другог материјала

ФАРИСЕЈ је припадник једне од више јеврејских верско-политичких секти која је настала у II веку пре Христа за време династије Хашмонејаца. Друге познате секте у Христово време су: садукеји, књижевници и есени, од којих су фарисеји, у време појаве Господа Христа били најутицајнији. Реч **фарисеј** значи: одељени, јер су се фарисеји делили од других по томе што су желели **да се строго придржавају Мојсијевог закона** и предачког предања.

ФЕЛОН је епископска и свештеничка одежа, која представља Спаситељеву тунику коју је Он носио или скерлетну тунику коју су Му, приликом ругања и мучења, облачили Пилатови војници да би га исмејали. Фелон је одежа без рукава, (друге су: стихар, епитрахил, надбедреник, појас и наруквице), која се облачи преко главе, на стихар и епитрахил, а у њему се, заједно са епитрахилем, служе свете тајне евхаристије. У раној цркви свештеници и епископи су носили фелон као одежду, иако се епископски фелон мало разликовао, јер је био са много крстова, то јест **многокрсник** (полиставрон). Касније су епископи, уместо фелона, носили одежду звану **сакос**. Фелон симболично означава **одежду Божје правде, силе и просвећења**.

ФРЕСКА је слика на зиду храма или манастира, рађена на свежем малтеру, свеже гашеним кречом и наношењем боја, док се тај малтер стеже и везује. Тако нанете квалитетне боје, уз поштовање технике живописа, вековима трају и добијају патину времена, која им даје постојаност и свежину даха старине.

ХРЧАК је глодар, штеточина, дуг до 30 центиметара; спрема доста хране за зиму; Зато се за доброг и вредног домаћина каже да “ради као хрчак”.

ХИЈЕНА је стрвинар, јер се храни уинулим животињама. Глас јој је сличан смеху, па изазива језу кад се чује у ноћној тишини.

ХЛЕБ је основна намирница за исхрану људи. Добија се мешањем брашна, квасца и соли, од чега се прави тесто које се пече и тако добија хлеб.

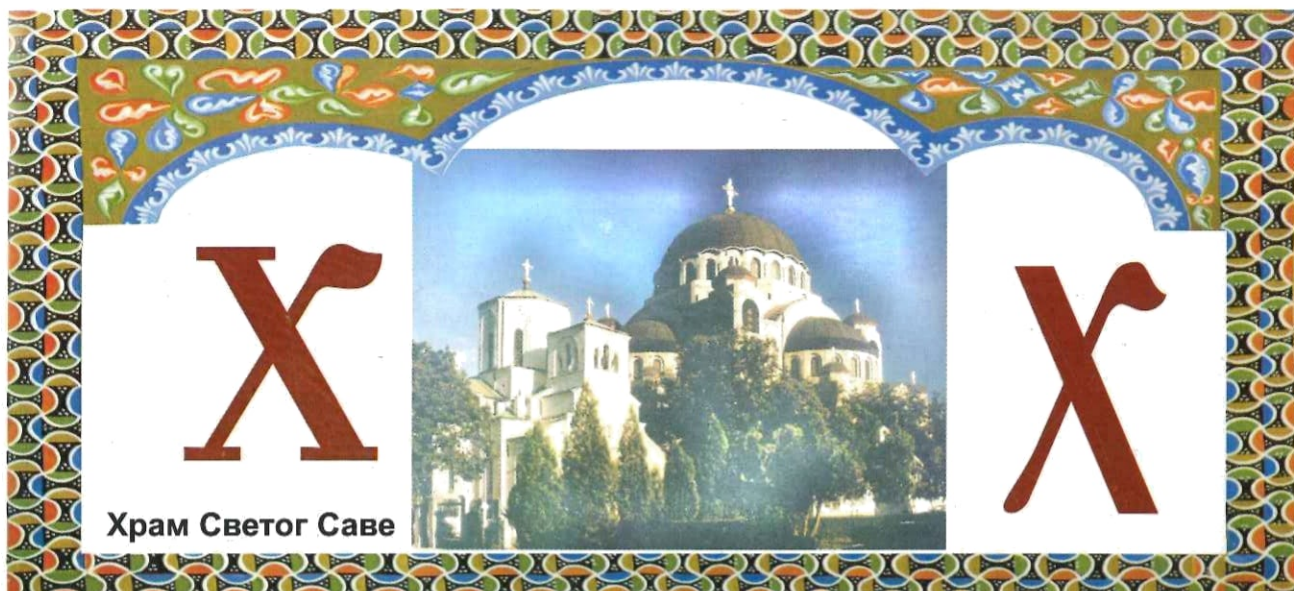
“Без коже у појату, с кожом из појате”
(Хлеб и пећ)

ХРАСТ је високо листопадно дрво. Расте у Европи, Азији и Северној Америци. Посебно је цењен код нас православних Срба као култно дрво. Сечемо га као бадњак за ритуал Бадњег дана.

ХАЈДУК Вељко Петровић (1780-1813) је један од највећих хајдука у чети Станоја Главаша у Источној Србији, а касније, за време Првог српског устанка, један од прослављених јунака који је подигао устанак против Турака у Неготинској Крајини. За време Карађорђевог устанка 1804.г. постао је војвода. Био је храбар, сналажњив, необуздан, често недисциплинован. Погинуо је храбро, бранећи Неготин од турске војске. Опеван је у народним песмама као ретко који наш јунак.

Храм Светог Саве

ХИЛАНДАР (на грчком “лавља уста, чељуст”) је српски манастир на Светој Гори (Грчка), који су саградили свети Симеон Мироточиви (српски владар Стеван Немања) и син му Сава 1198, на рушевинама старог грчког манастира. Посвећен је Светом Ваведењу. Цркву је краљ Милутин заменио новом 1303, којој је кнез Лазар додао спољну припрату 1389. Око самог манастира су бројни монашки и гостински конаци, опасани одбрамбеним зидом на коме су куле – пиргови Светог Саве (из XII века) и Светог Ђорђа. Хиландар је један од најлепших и најзначајнијих споменика на Светој Гори (Атосу), са бројним уметничким делима, иконама, српским и турским повељама, рукописним и штампаним књигама и драгоценостима свих врста. Хиландар је одиграо велику културно—просветну и државно-политичку улогу у средњовековној српској историји, а и данас има **незаменљиву улогу као центар српске духовне културе.**

Хиландар је један од најлепших и најзначајнијих споменика на Светој Гори (Атосу), са бројним уметничким делима, иконама, српским и турским повељама, рукописним и штампаним књигама и драгоценостима свих врста. Хиландар је одиграо велику културно—просветну и државно-политичку улогу у средњовековној српској историји, а и данас има **незаменљиву улогу као центар српске духовне културе.**

ХРАМ је свето место где људи приносе Богу молитве и уче се да живе по Божијем закону и Христовој науци, која је божанска наука о моралу и животу људи.

ХРИШЋАНИ су следбеници Господа Христа који желе да, усавршавајући се по Христовој науци, остваре Божије и Христово подобје у себи, то јест да постану слични Богу Оцу и Господу Исусу Христу. **“Будите ви, дакле, савршени као што је савршен ваш Отац небески!”** (Мт. 5, 48), рекао нам је Господ Христос.

То усавршавање је бескрајно, од нечовека до свечовека, од човека до Бога.

ЦРВЕНДАЋ је птица певачица са црвеном гушом, по чему је и добио име.

ЦВРЧАК је инсект из рода скакаваца. Име је добио по томе што се у летњим вечерњим часовима оглашава цвркутом.

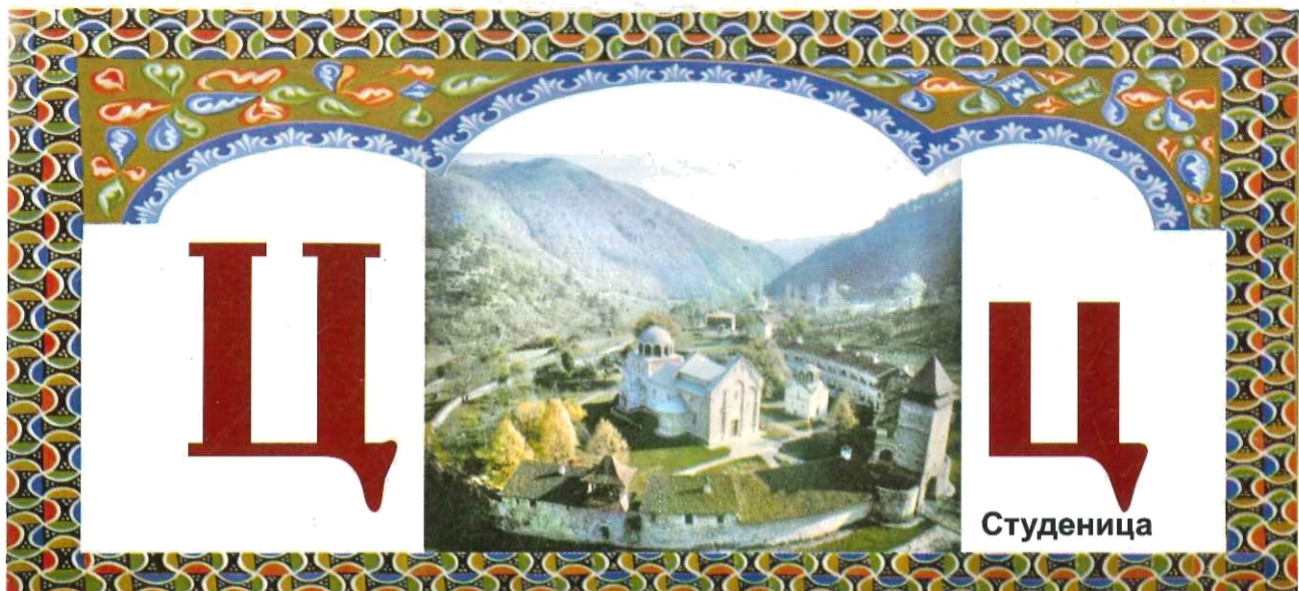

ЦВЕЋЕ је украс природе и велико благо за нас људе. Зато садимо цвеће у башти, китимо куће цвећем, поклањамо га драгим особама.

ЦИГЛА је печена земља, која се користи за зидање кућа, бунара и др.

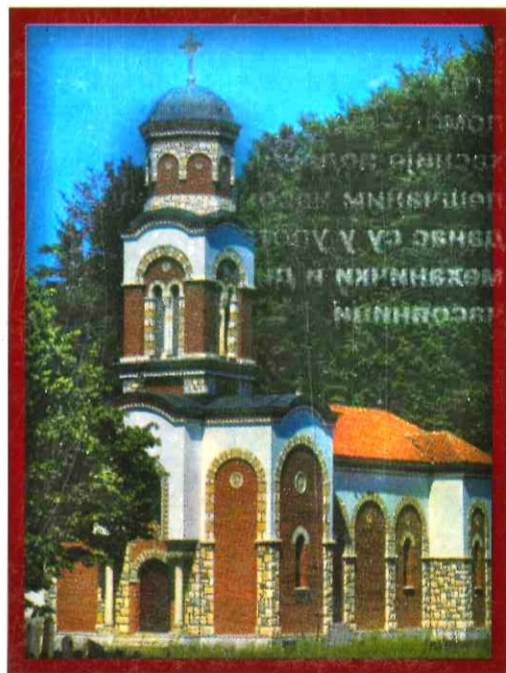

ЦРВЕНИ СЛЕЗ је лековита биљка од које се кува чај и праве сирупи за децу болесну од кашља.

Студеница

ЦРКВА је зграда, Божије станиште, кућа у којој се људи моле Богу, причешћују и слушају духовне песме и проповеди. Црква је такође и заједница свих светих људи коју је основао Господ Христос; благоваоница и ризница Божије благодати преко светих тајни; школа вечног живота; духовна лађа која преводи вернике са земље на небо. Она је, по свом учењу, “стуб и тврђава истине” (1. Тим. 3, 15), ризница духовних добара, котва нашег спасења. Свети Атанасије Велики каже да коме Црква није мати, ни Бог му не може бити отац. Црква се дели на : **борбену**, која је видљива, организацијска, овде на земљи и на **слављеничку**, невидљиву, која је на небесима, у Божијем Царству. У цркву смо дужни да улазимо скрушено, пристојно обучени, а не разголићени и да у њој, без велике потребе не причамо, већ у молитвеној тишини да се Богу молимо. “Црква служи да се у њој Богу моли, а не да се у њој збори”.

ЦРКВА У ГОРЊОЈ БУКОВИЦИ

ЦАРСТВО БОЖИЈЕ је место блаженства у коме обитава Бог и сви праведници Његови. То је место спокојства, вечне радости, у коме ће праведници сијати као мала сунца и звезде, окружујући Сунце Славе – Господа Створитеља. “Што око не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође, оно припреми Бог онима који Га љубе.” (1 Кор. 2, 9). Господ Христос је рекао нама: “Иштите најпре Царство Божије и правду његову, и ово ће вам се све додати.” (Мт. 6, 33). “Царство Божије унутра је у вама.” (Лк. 17, 21). “Праведници ће засјати као сунце у Царству Оца свога” (Мт. 13, 43).

Часовник је механизам за мерење времена. У старом Египту, време се мерило помоћу сунчеве сенке; касније воденим и пешчаним часовницима, а данас су у употреби механички и дигитални часовници.

ЧАМАЦ је пловило које користимо за превоз по води. Обично је израђен од дрвета, а може бити и од метала или пластике.

ЧЕМЕРИКА је ливидаска биљка веома лепих жутих цветова; користи се за чајеве.

ЧАВКА је птица слична врани. Живи у јатима, најчешће са вранама. **ЧАПЉА** је птица мочварица, слична роди. Зими се сели у топлије крајеве. Перје јој је скупоцено, па је скоро истребљена.

ЧОВЕЧЈА РИБИЦА је репати водоземац, живи у подземним пећинским водама и језерима и то једино код нас у Динарском кршу, Постојнској јами и у подземном језеру херцеговачке пећине Вјетренице.

ЧУВАРКУЋА је биљка са лепим цветом коју чувамо у кући да би и она, по народном веровању, "Чувала" нашу кућу (тј. здравље у кући). Тачно је да су листићи Чуваркуће врло лековити и добри за чај.

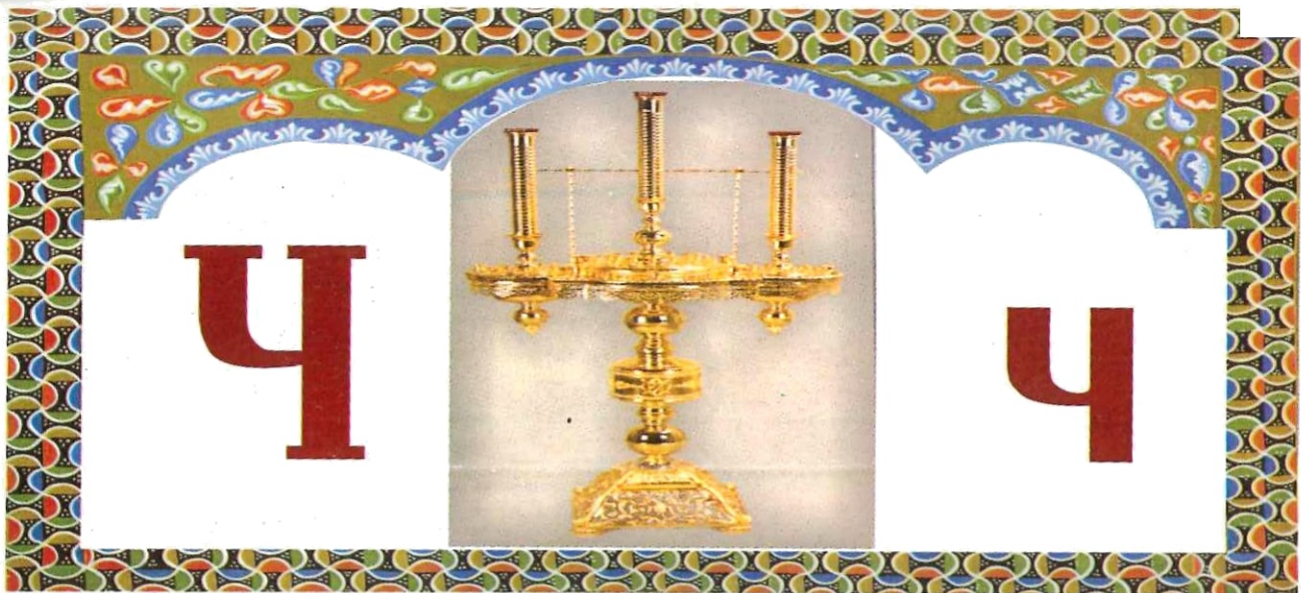
ЧЕШАЉ је направа за уредно одржавање косе. Чешљем уређујемо косу, као грабуљама траву. Лепо васпитано дете увек је зачешљано.

"Голо момче кроз гору промаче и изнесе косу у зубима."

ЧИГРА је играчка купастог облика која се врти и којом се деца радо играју.

ЧОКОЛАДА је животна намирница, посластица; Деца је радо једу због тога што је укусна и што има високу калоричну вредност. Чоколада је пореклом из Мексика, одакле су је Шпанци пренели у Европу XVI веку. Израђује се од какаа, шећера и других састојака, а један килограм чоколаде садржи 6.100 калорија.

ЧАСТ је осећај људског достојанства, заснованог на моралној вредности свога бића и на боголикости човекове личности. Што је савршенији човек, то је светија његова част, достојнија дивљења, поштовања и подражавања.

ЧЕСНИЦА је колач који домаћица меси за Божић од теста и квасца у који ставља сребрни новац, пасуљ, делић иверја од Бадњака и томе слично. Домаћин ломи чесницу на Божићњи ручак, на онолико делова колико има чланова-укућана на ручку, па парчиће чеснице дели свакоме по старешинству и ко добије део у коме се налази нешто од овога убаченог, имаће новаца и среће у току те године. Чесница симболично представља Господа Христа који је небески хлеб, дат људима за духовну храну, јер је Он сам рекао за Себе: **"Ја сам хлеб живота; онај ко Мени долази неће огладнети."** (Јн. 6, 35)

ЧЕТРЕДЕСЕТНИЦА је друго име за Васкршњи пост, због тога што он траје око четрдесет дана, али се тада назива Света четрдесетница, за разлику од четрдесетнице (без придева "света"), што је обично назив за четрдесетодневни парастос који дајемо умрлом сроднику.

ЧИРАК је држач за свеће који може бити мали, (за стону употребу код куће) и велики (за употребу у цркви). На малом чираку се пале свеће за славу или за молитву уочи недеље и празника и налази се на источној страни куће, обично близу иконе и кандила, где се чувају кадионица и тамјан. Велики чирак се налази на видном месту у цркви и на њему се пале свеће, и то у горњем делу за живе, а у доњем за мртве.

ЧОВЕК је најдраже Божије створење које је Бог створио на крају свега у свету, као круну и украс свих створења, па зато физички човек и његов живот зависе од свега у свету, што је и било предуслов његовог постојања. Бог је створио човека - тј. тело његово од земље, а разумну душу дао му од свога Духа; дакле, дао му савршено тело и разумну душу, да би тело служило разумној души, а обоје, душа и тело, постали храм Бога живог. Прве створене људе, Адама и Еву, Бог је населио у **Рају**, Едену, да уживају у свему. А када су они згрешили у рају, истерао их је из раја и поставио херувима са пламеним мачем да чува **Дрво живота од човека**, који је осуђен да радом и поштеним животом поврати тај свој изгубљени рај. Пошто су људи и даље грешили и грехом напустили цео свет, Бог је послао потоп на земљу за време патријарха Ноја. Преко Ноја и његове породице спасао је од уништења и коначне пропасти човека као врсту, као и све животиње по врстама њиховим. Људи су после тога, мало и у прво време, били добри, али, када су се заборавили, почели су поново стидно и срамно да живе, да и даље греше, па им је Бог често слао своје пророке и мисионаре да их опомињу и да их поправљају. Међутим, људи нису увек слушали Божије пророке, него су неке били и убили, друге мучили и протерали, па им је Бог, на крају послао Свога Јединородног Сина – Господа Исуса Христа, да их поправи и **“да сваки који верује у Њега не пропадне, него да има живот вечни”** (Јн. 3, 16). Чак су и Њега – Божијег Сина - ухватили, свезали, мучили и на крају распели. Ипак, Он је васкрсао и тиме, као и Својим безгрешним животом, учењем и Својом крсном жртвом, искупио људски род и спасао га од греха, смрти и ропства ђаволу.

“Дрво се на дрво наслања, а човек на човека.”

“У почетку иде на четири ноге, усред живота на две, а у старости на три?”
(ЧОВЕК)

Свети великомученик Артемије (XIX век, Бугарска)

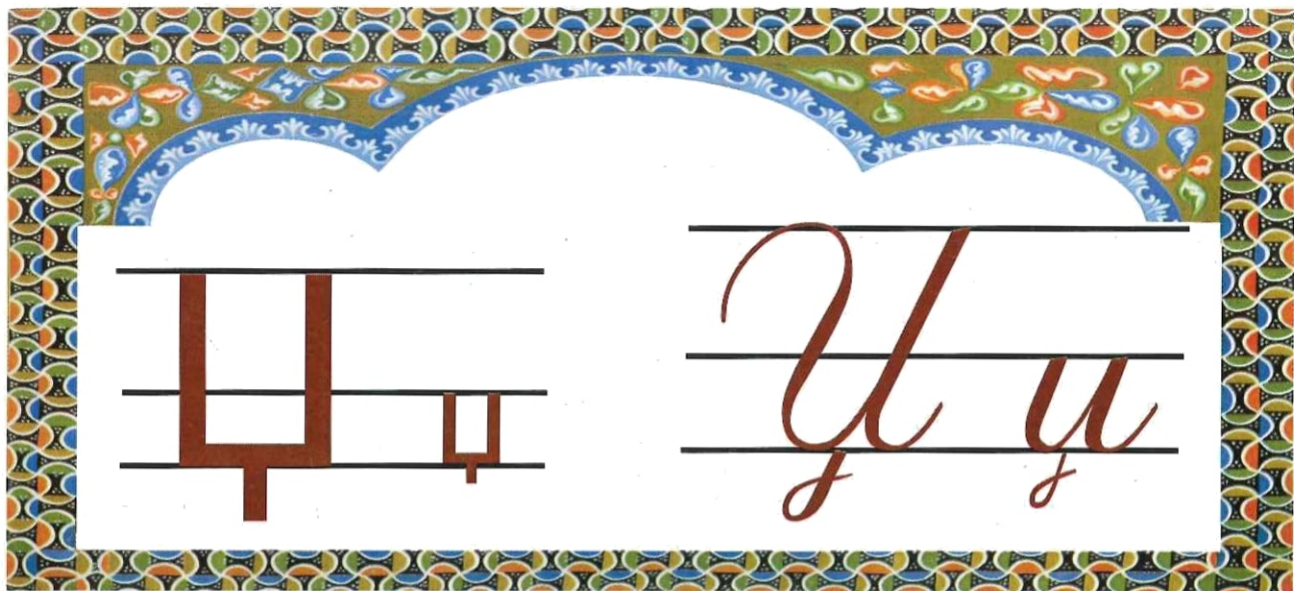
ЧОКЕШИНА је манастир у западној Србији, у подножју Цера, који се помиње у XVI веку, а који је обновио ваљевски епископ Јоаким у XVIII веку. Поред овог манастира водила се 16. априла 1804.г, љута битка у Првом српском устанку између Срба устаника и Турака из Босне, које је предводио паша Видајић. Срби су сви изгинули, а Турци су се, са великим губицима, вратили у Босну.

ЧУДО је оно што је ретко, што се ретко догађа, неочекиван догађај који се дешава скоро мимо очекиваног природног реда ствари и природних догађаја, те је тешко веровати да је то стварни догађај и да се може објаснити природним путем. У религиозном смислу, чудо је онај догађај који се дешава по Божијој вољи, а не по природном току ствари (коме је чак противан).

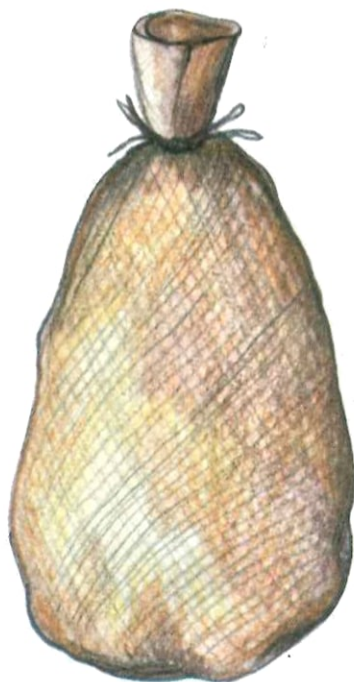
Чудо је, на пример, исцељење неизлечиве болести само на основу нечије речи, онако како је лечио Господ Христос. Чудо је и то што су светитељске мошти нетрулежне и што се у додиру са њима дешавају исцељења, док скелети обичних људи иструле, скоро без икаквог трага. У сваком случају, чудо **с л у ж и** потврђивању наше вере у Бога, као доказ постојања Бога, деловања наше вере у Бога у делу нашег спасења, када наша вера служи као призив, позив и могућност да се очекивано чудо деси.

ЧТЕЦ је црквенослужитељско лице у Цркви које чита Апостол и псалме, а уједно и поје црквене песме на богослужењу. Његово име и долази од глагола читати (на црквенословенском чтети).

ЦАК је ткана памучна врећа,
а прави се и од других
материјала, и служи за
пренос робе и ствари.

ЦЕМПЕР је
зимски део
одеће, који
је исплетен
од вуне.

ЦЕМ је слатка посластица од куваног воћа.
Наше маме га спремају као посластицу за
зиму.

ЦУБЕ је народна одећа - огртач.

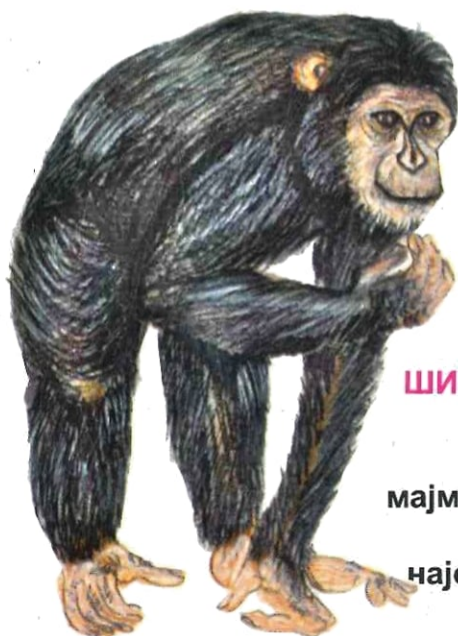
ЏАМИЈА (или мошеја код Јевреја) јесте муслиманска богомоља, као што је нама црква. Прве џамије су биле као сале, подупрте стубовима и са таванима, а касније, под утицајем Византије, добиле су облик зграде са кубетом. Све су оне окренуте према Меки, најсветијем граду Муслимана. Уместо олтара, као код православних, имају михраб и мимбар, са кога се позива на молитву.

ШАЛ је саставни део зимске гардеробе. Штити врат од хладноће.

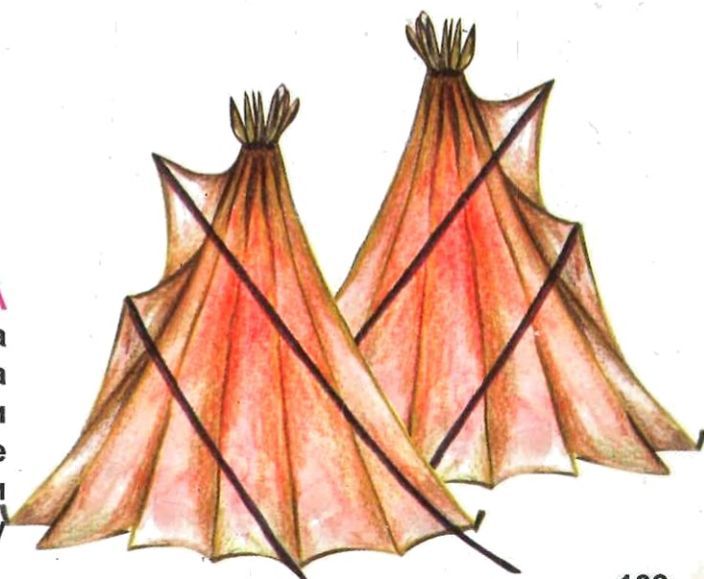

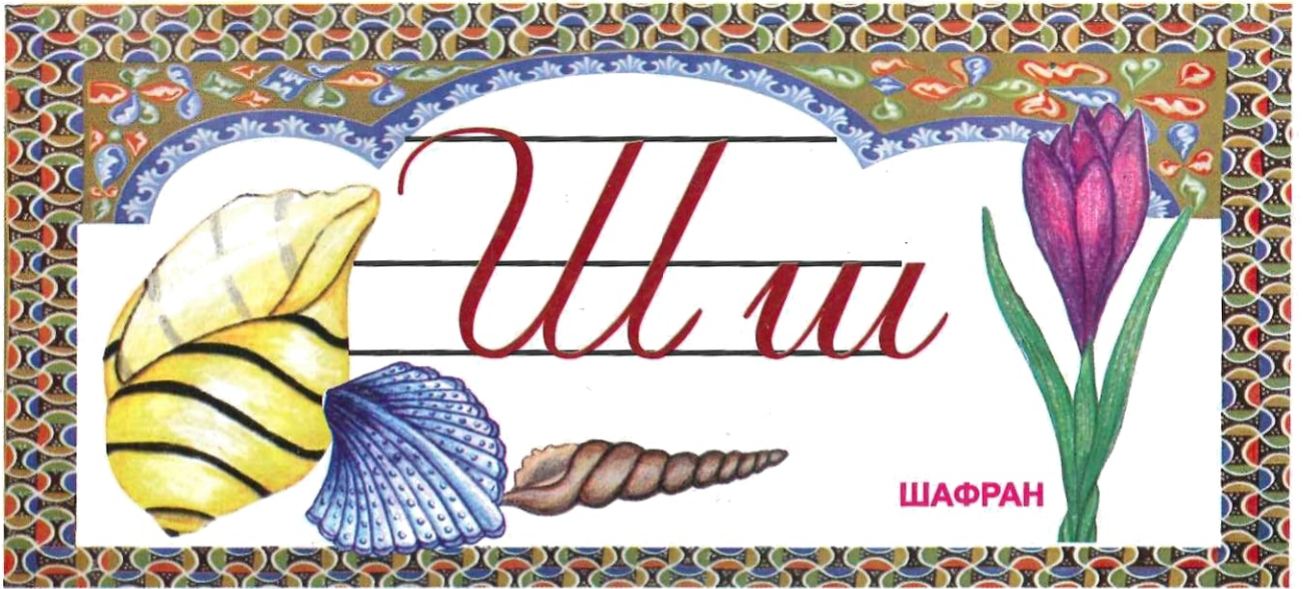
ШАРГАРЕПА је поврће слаткастог укуса, хранљиво и пуно витамина.

ШИМПАНЗА је једна врста мајмуна, који је најсличнији човеку

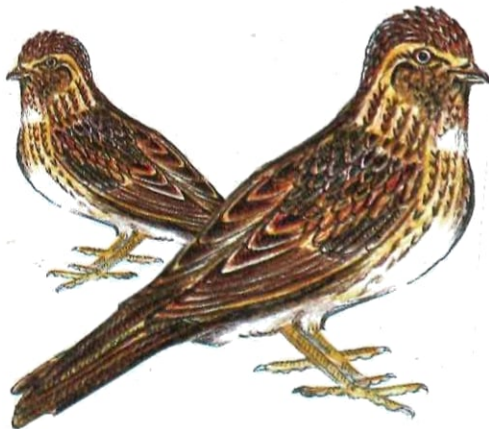
ШАТОР је заклон од кише и ветра, израђен од посебног, непромочивог платна. користе га војници или излетници приликом логоровања.

ШАРАН је речна риба коју најчешће користимо у исхрани.

ШЕВА је птица певачица. Прилагођена је околина бојом свога перја, а способна је и брзо да трчи. Код нас, пољске шеве живе по њивама и пашњацима.

ШЕБОЈ је цвеће пријатног мириса. Пореклом је из Средоземља и Азије.

ШИМШИР је капа за главу.

ШКОЛА је место где се ђаци уче писмености, знању и васпитању.

ПАЧЈА ШКОЛА

ЈЕСТЕ Л' ЧУЛИ, ДЕЦО?
ВЕРУЈТЕ БЕЗ ШАЛЕ:
ОТВАРА СЕ ШКОЛА
ЗА ПАЧИЋЕ МАЛЕ.
СВИ ПАЧИЋИ ДОШЛИ,
КАО ЂАЦИ СТОЈЕ,
СТАРИ ПАТАК МЕТ'О
НАОЧАРЕ СВОЈЕ.

УЧИО ИХ, УЧИО
ОД СРЕДЕ ДО ПЕТКА.
АЛ' СЕ НИСУ МАКЛИ
ДАЉЕ ОД ПОЧЕТКА.
НИШТА ВИШЕ НЕ НАУЧИ
ПАЧУРЛИЈА ТА
НЕГО ШТО ЈЕ ПРИЈЕ
ЗНАЛА: ГА – ГА! ГА – ГА!

Ш

Манастир Сопоћани

ш

ШАТОР (скинија) је свето здање код Јевреја, свети шатор који се градио по посебним прописима (2Мој. 26. глава), а делио се на два дела: 1) на **светињу над светињама**, где нико није смео залазити изузев првосвештеника, јер се ту налазио заветни ковчег и 2) **светилиште** у коме се налазио кадиони олтар.

ШТАКА (патерица) је штап који носи архијереј. Она на горњем, рукохватном делу има две дршке сличне котви, и то као симболе моћи окупљања и саједињавања верника у хришћанској цркви, и оних који су јој близу и оних који су далеко од ње. На дршкама су обавијене змије, какав је био Ааронов жезал, као симбол мудрости управљања и владања. Иначе, епископска штака је симбол моћи управљања и васпитања пастве у Христовом духу, као и прогањања оних који су јој противни, који је скрнавe (штаком, као крстом, епископ прогони непријатеље Христове цркве).

ДОБАР ЋАК

Ја у школу идем
и добар сам сам ћак.
Ко од школе бежи
Деран је опак.
Учитеља слушам
Па већ много знам,
Лепо читам, пишем,
Добро рачунам.
И певати умет
лепе песме још.
Ни у самој игри
нисам јунак лош
И другога имам
добрих као ја.
Сваки нешто лепо
испричати зна.
Учитељ ме воли,
јер сам добар ћак.
Ко од школе бежи
Деран је опак.

Јован Јовановић Змај

ОЈ ЧОВЕЧЕ ПРАВЕДНИЧЕ

Ој, човече праведниче,
Један Божји службениче
Ако мислиш Божји бити,
Поштуј брата старијега,
И тебе ће млађи твоји.
У добру се не понеси
А у злу се не поништи.
На туђе се не лакоми.
Јер, човече праведниче
Кад човека самрт нађе,
Ништа собом не понесе,
До скрштене беле руке
И праведна дела своја.

Народна песма

МАЛО ЂАЧЕ

ЈА САМ МАЛИ, АЛ' ВЕЋ ЗНАМ,
СИТНА СЛОВА ДА ЧИТАМ.
ЗНАМ И ПИСАТ' СЛОВА СВА;
КОЈИ УЧИ, ТАЈ И ЗНА.

ОСТАЛЕ ПИТАЛИЦЕ

Кад се може ходати по води?

(КАД СЕ ВОДА ЗАЛЕДИ.)

Кога стално туку по глави, а он никад не кука?

(ЕКСЕР КАД ГА КУЦАЈУ У ДРВО.)

Ко има главу, а нема носа?

(ГЛАВИЦА КУПУСА.)

Кога зуби никад не боле?

(ТЕСТЕРУ.)

Чија кућа нема крова?

(ПУЖЕВА.)

Шта зева, а језика нема?

(МАКАЗЕ.)

Шта увек стоји на глави, а никад не седне?

(ЧИЗМЕ.)

Шта је јаче од лађе?

(ВОДА, ЈЕР НОСИ ЛАЂУ.)

Шта је јаче од воде?

(ВЕТАР, ЈЕР ОД ВОДЕ ПРАВИ ТАЛАСЕ.)

Шта је јаче од дрвета?

(ГВОЖЂЕ И ТЕСТЕРА, ЈЕР ГА СЕКУ.)

Шта је јаче од гвожђа?

(ОГАЊ, ЈЕР ГА ТОПИ.)

Ко је моћнији од свега?

(БОГ, ЈЕР СВЕ СТВАРА НИ ИЗ ЧЕГА.)

ДЕСЕТ ЗАПОВЕСТИ ЗА СВАКОГ УЧЕНИКА

- 1.) Бој се Бога и живи по Његовим заповестима.
- 2.) Поштуј и слушај своје родитеље, учитеље и старије људе.
- 3.) Редовно иди у школу и учи марљиво и добро; све што ти учитељ тога дана предаје обнови одмах, док је памћење свеже.
- 4.) Говори истину свима и чини добра дела свакоме.
- 5.) Воли све своје сроднике и друге људе, да би био срећан и здрав на земљи.
- 6.) Буди пријатељ сваком добром ђаку.
- 7.) Не преписуј туђе задатке, јер ћеш се тиме научити “крађи” од малих ногу.
- 8.) Буди уредан и чист у свакој прилици, нарочито када полазиш у школу и никад немој бити прљав и замазан.
- 9.) Воли свој народ, своју породицу и отаџбину, своју веру и културу, своје писмо и славну историју.
- 10.) Сваког дана понављај у себи речи молитве: “Господе Боже, помози мени да свакога дана будем све бољи и бољи; бољи од свих других људи, чак и од својих родитеља које волим највише на свету, да будем сличан Теби и Твом Јединородном Сину (Мт. 5, 48) и да тиме помогнем Теби, себи и свом народу!”

Амин

МОЛИТВА ПОСЛЕ УЧЕЊА

БЛАГОДАРИМО ТИ, ТВОРЧЕ,
ШТО СИ НАС УДОСТОЈИО ТВОЈЕ
БЛАГОДАТИ,
ТЕ СМО ПРИМИЛИ УЧЕЊЕ ТВОЈЕ.
БЛАГОСЛОВИ НАШЕ СТАРЕШИНЕ,
РОДИТЕЉЕ И УЧИТЕЉЕ КОЈИ НАС ВОДЕ
ПОЗНАЊУ ДОБРА,
И ДАЈ НАМ СИЛУ И МОЋ ДА ПРОДУЖИМО
ОВО УЧЕЊЕ.

АМИН!

САДРЖАЈ

Господ Исус Христос	5
Светосавска химна	6
Свети Сава	7
Молитва пре учења	8
Патријарх Павле	9
Вероучитељев говор	10-12
Како се православни крсте	13-14
Азбука	15
Шта сам ја ?	16
Слово А: Световни садржај	17-18
Слово А: Духовни садржај	19-20
Слово Б: Световни садржај	21-22
Слово Б: Духовни садржај	23-26
Слово В: Световни садржај	27-30
Слово В: Духовни садржај	31-34
Слово Г: Световни садржај	35-36
Слово Г: Духовни садржај	37
Слово Д: Световни садржај	38-39
Слово Д: Духовни садржај	40
Слово Ђ: Световни садржај	41-42
Слово Ђ: Духовни садржај	43-44
Слово Е: Световни садржај	45
Слово Е: Духовни садржај	46
Слово Ж: Световни садржај	47
Слово Ж: Духовни садржај	48
Слово З: Световни садржај	49-50
Слово З: Духовни садржај	51
Слово И: Световни садржај	52
Слово И: Духовни садржај	53
Слово Ј: Световни садржај	54-55
Слово Ј: Духовни садржај	56
Слово К: Световни садржај	57-58
Слово К: Духовни садржај	59
Слово Л: Световни садржај	60-61
Слово Л: Духовни садржај	62

Слово Љ: Световни садржај	63
Слово Љ: Духовни садржај	64
Слово М: Световни садржај	65-66
Слово М: Духовни садржај	67-68
Слово Н: Световни садржај	69
Слово Н: Духовни садржај	70
Слово Њ: Световни садржај	71
Слово Њ: Духовни садржај	72
Слово О: Световни садржај	73-74
Слово О: Духовни садржај	75-76
Слово П: Световни садржај	77-78
Слово П: Духовни садржај	79-80
Слово Р: Световни садржај	81-82
Слово Р: Духовни садржај	83-84
Слово С: Световни садржај	85-86
Слово С: Духовни садржај	87-88
Слово Т: Световни садржај	89
Слово Т: Духовни садржај	90
Слово Ћ: Световни садржај	91
Слово Ћ: Духовни садржај	92
Слово У: Световни садржај	93
Слово У: Духовни садржај	94-95
Слово Ф: Световни садржај	96
Слово Ф: Духовни садржај	97
Слово Х: Световни садржај	98
Слово Х: Духовни садржај	99
Слово Ц: Световни садржај	100
Слово Ц: Духовни садржај	101
Слово Ч: Световни садржај	102-103
Слово Ч: Духовни садржај	104-106
Слово Џ: Световни садржај	107
Слово Џ: Духовни садржај	108
Слово Ш: Световни садржај	109-110
Слово Ш: Духовни садржај	111
Добар ђак	112
Мало ђаче	113
Питалице	114
Десет ђачких заповести	115
Молитва после учења	116
Садржај	117-118

Захвалности аутора

*Последњу захвалност за излазак из штампаре ове
Словарице дугујем:*

*Јакошу Меденици, добротвору у овом издању
Словарице, иначе унуку нашеј великој њајријарха
Гаврила Дожича, као и:*

*Драгану Бајицу ("Бајац, Принт") и Новану
Божичицу ("Sinex").*

CIP - Каталогизација у публикацији
народна библиотека Србије, Београд

268

Гавриловић, Жарко

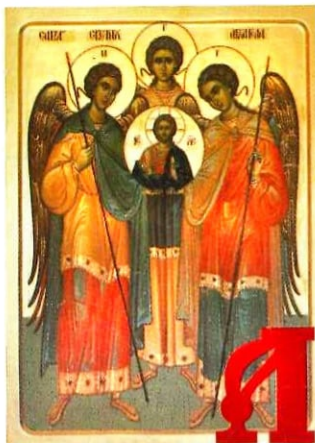
Српски православни буквар за школу и породицу: у
четири књиге. Књ. 1, Словарица / Жарко Гавриловић;
(цртежи Весна Костић). - Београд: Ж. Гавриловић,
2002 (Београд: Бајац принт). - 121 стр.: илустр.; 25
cm

Тираж 500, I издање

ISBN 86-7897-004-9

ISBN 86-7897-0058-7 (књ. 1)

COBISS-ID 97927180

А

Б

В

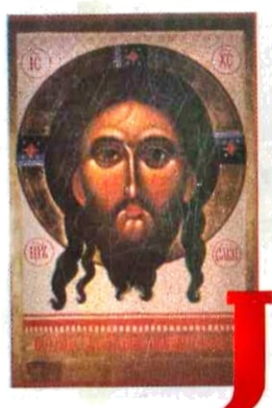
Г

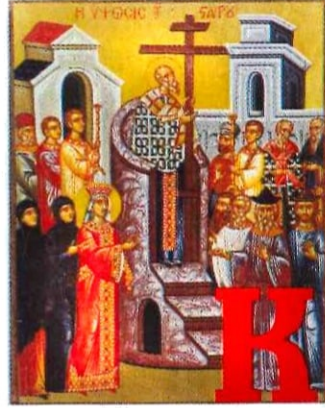
Д

И

У

К

Н

О

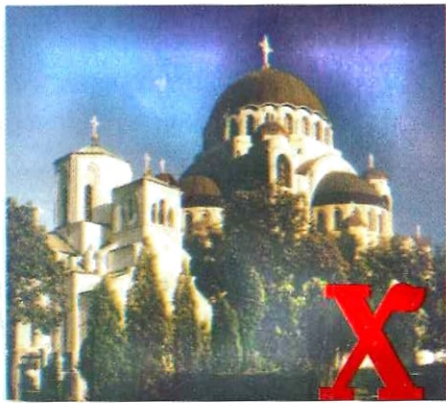
П

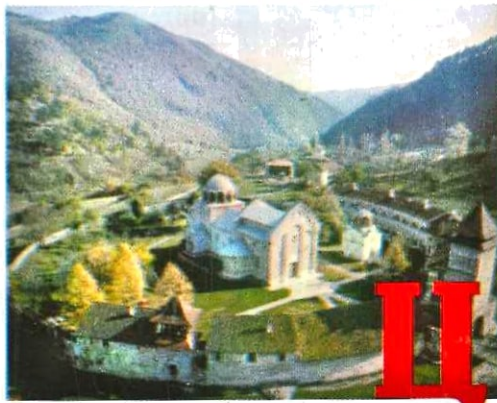
Р

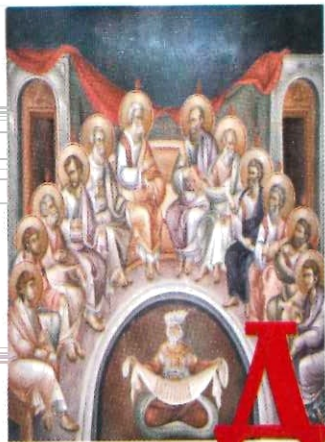
Ф

Х

Ц

Д

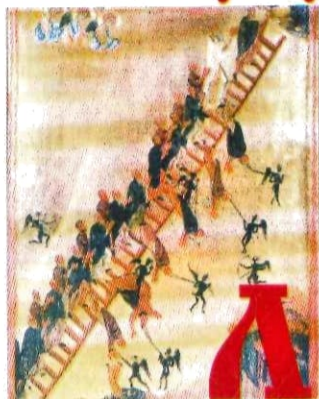
Е

Ж

З

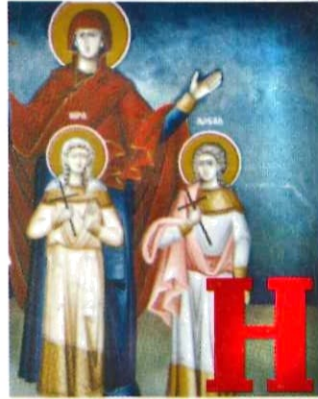
И

Й

К

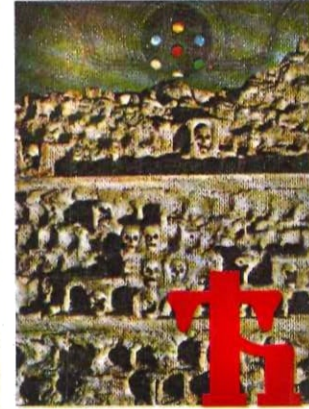
Л

М

Н

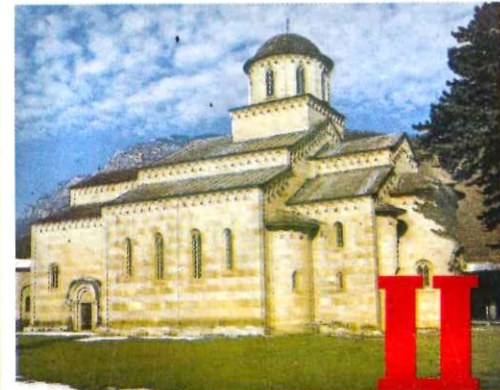
О

П

Р

С

Т

